

Consiliul Județean Harghita

Strategia de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020

Cuprins

1. Aspecte introductive și metodologice	5
2. Analiza situației existente	7
2.1 Structura demografică	7
2.1.1 Populația județului	7
2.1.2 Forța de muncă	9
2.1.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește demografia	10
2.2 Economie și sectorul de activități comerciale.....	11
2.2.1 Analiza situației economice la nivel de județ	11
2.2.2 Situația sectoarelor economice.....	14
2.2.3 Analiza investițiilor	15
2.2.4 Analiza domeniilor de specializare economică	18
2.2.5 Analiza diagnostic în ceea ce privește economia și sectorul de activități comerciale	18
2.3 Agricultură, zootehnie și silvicultură.....	19
2.3.1 Analiza fondului funciar.....	19
2.3.2 Exploataări agricole organizate	20
2.3.3 Exploataări zootehnice organizate	21
2.3.4 Silvicultura	22
2.3.5 Analiza diagnostic în ceea ce privește agricultura, zootehnia și silvicultura	22
2.4 Energie, resurse naturale și mediu.....	24
2.4.1 Energie și eficiență energetică	24
2.4.2 Resurse naturale și mediu înconjurător	26
2.4.3 Gestionarea deșeurilor	27
2.4.4 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul energiei și resursele naturale.....	28
2.5 Infrastructură și echipare teritorială.....	30
2.5.1 Infrastructura de transport	30
2.5.2 Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare	32
2.5.3 Infrastructura tehnico – edilitară	33
2.5.4 Analiza diagnostic în ceea ce privește infrastructura	35
2.6 Turism	36
2.6.1 Resurse de turism	36
2.6.2 Potențialul turistic	38
2.6.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește turismul	41

2.7 Educație și învățământ	42
2.7.1 Infrastructura educațională existentă.....	42
2.7.2 Resursele umane din domeniul educației.....	43
2.7.3 Situația școlarizării.....	44
2.7.4 Oferta și cererea de forță de muncă raportată la evoluția sectoarelor economice din județ 44	
2.7.5 Analiza diagnostic în ceea ce privește educația	45
2.8 Sănătate	46
2.8.1 Infrastructura de sănătate.....	46
2.8.2 Gradul de sănătate al populației.....	47
2.8.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește sănătatea	48
2.9 Social	49
2.9.1 Analiza nivelului de trai	49
2.9.2 Situația persoanelor dezavantajate	49
2.9.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul social	51
2.10 Cultură și culte	52
2.10.1 Analiza domeniului cultură și culte	52
2.10.2 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul cultural	55
2.11 Tineret și sport	56
2.11.1 Sport.....	56
2.11.2 Tineret.....	57
2.11.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul tineret și sport	58
2.12 Capacitate administrativă și mediul asociativ	59
2.12.1 Structura Consiliului Județean.....	59
2.12.2 Asociații de dezvoltare inter-comunitară	60
2.12.3 Grupuri de acțiune locală	60
2.12.4 Societate civilă (ONG, fundații, composesorate etc).....	61
2.12.5 Colaborare transfrontalieră	61
2.12.6 Analiza diagnostic în ceea ce privește capacitatea administrativă și mediul asociativ	62
2.13 Structura problematicii la nivelul județului și potențialul real de dezvoltare	62
2.13.1 Identificarea problemelor majore	62
2.13.2 Identificarea potențialului real de dezvoltare	65
3. Conceptul de dezvoltare strategică a județului Harghita	66
3.1 Contextul regional, național și european	66

3.3 Direcții strategice de dezvoltare. Priorități și obiective de dezvoltare	77
Direcția strategică de dezvoltare 1. Creșterea economică susținută	77
Direcția strategică de dezvoltare 2. Dezvoltarea administrației publice	84
Direcția strategică de dezvoltare 3. Creșterea calității locuirii.....	87
4. Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte.....	96
4.1 Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte aferente direcției strategice 1	97
Portofoliul de proiecte al Consiliului Județean aferent direcției strategice 1:	99
4.2 Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte aferente direcției strategice 2	101
Portofoliul de proiecte al Consiliului Județean aferent direcției strategice 2:	103
4.3 Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte aferente direcției strategice 3	104
Portofoliul de proiecte al Consiliului Județean aferent direcției strategice 3:	108
5. Cadrul de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei.....	114
5.1 Planul de monitorizare al Direcției strategice de dezvoltare 1. Creșterea economică susținută.....	116
5.2 Planul de monitorizare al Direcției strategice de dezvoltare 2. Dezvoltarea administrației publice.....	126
5.3 Planul de monitorizare al Direcției strategice de dezvoltare 3. Creșterea calității locuirii	131

1. Aspecte introductive și metodologice

Elaborarea Strategiei de Dezvoltare Generală a Județului Harghita 2015 - 2020 este un proiect implementat de Consiliul Județean Harghita în parteneriat cu societățile comerciale Regional Consulting & Management S.A. și RomActiv Business Consulting S.R.L. în perioada decembrie 2015 – mai 2016.

Prezentul document este structurat pornind de la cerințele Consiliului Județean Harghita exprimate în Caietul de sarcini aferent proiectului, fiecare capitol abordând atât tematica minimală sugerată cât și alte aspecte identificate a fi importante pe parcursul elaborării materialelor.

În ceea ce privește activitățile care au fost realizate pentru elaborarea acestui document, conform cerințelor caietului de sarcini, acestea au vizat următoarele etape și activități:

- Etapa I:
 - Culegerea de informații, clasificarea și catalogarea coerentă a acestora în vederea întocmirii unei baze de date utile pentru realizarea de analize pentru toate domeniile luate în studiu pentru elaborarea strategiei.
 - Prelucrarea informațiilor și a datelor
 - Pregătirea strategiei și a fișelor de proiecte (varinta draft)
- Etapa II:
 - Organizarea de consultări publice, forumuri și evenimente de informare publică, prin:
 - postarea pe site-ul Consiliului Județean Harghita a textului variantei draft a strategiei pentru consultare publică;
 - elaborarea unui sumar al strategiei și transmiterea acestuia instituțiilor locale, organizațiilor non-guvernamentale, agenților economici, precum și altor actori locali interesați;
 - organizarea a 4 forumuri de consultări zonale;
 - Oferirea de asistență tehnică și consultanță pentru Autoritatea Contractantă privind organizarea unor întâlniri de analiză a strategiei, în vederea receptării comentariilor, opiniilor și sugestiilor participanților (reprezentanți autorități publice locale, instituții publice locale, sector non-guvernamental, mediu de afaceri) cu privire la nevoile identificate și recomandările formulate;
 - folosirea de instrumente de comunicare on-line (ex. forum de discuții) care nu presupun achiziționarea de licențe software de către Autoritatea Contractantă.
- Etapa III:
 - Finalizarea documentului strategic, conform comentariilor, opiniilor și sugestiilor recepționate în urma consultării publice

În procesul de elaborare a analizei au fost folosite următoarele instrumente metodologice:

- Cercetare cantitativă, constând în cercetare de birou și analiza de date statistice colectate în urma transmiterii de solicitări de informații către instituții județene și naționale. Au fost utilizate următoarele seturi de date:
 - date statistice colectate de la Institutul Național de Statistică;
 - date ale Oficiului Județean al Registrului Comerțului, ale Camerei de Comerț și Industrie Harghita, date privind agenții economici contribuabili din evidența ANAF și/sau listați în baza de date listafirme.ro, www.risco.ro;
 - date furnizate de Consiliul Județean Harghita, prin compartimentele și direcțiile de specialitate;
 - alte date puse la dispoziție de instituții precum Inspectoratul Școlar Județean, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Direcția pentru Asistență Socială, Direcția de Sănătate Publică, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, Direcția pentru Agricultură, Oficiul Județean pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, Agenția pentru Protecția Mediului ș.a.
- Cercetare calitativă prin:
 - analiza materialelor documentare din diferite surse (ex. strategii sectoriale de dezvoltare);
 - interviuri detaliate, discuții focusate, întâlniri de consultare și vizite pe teren.

În perioada de elaborare a analizei, în cadrul etapei de culegere a datelor au avut loc cinci întâlniri de consultare și 10 întâlniri individuale, întâlniri la care au participat mai mult de 70 persoane. De asemenea, în procesul de analiză au fost consultați 7 specialiști externi din diferite domenii. Discuțiile focusate au surprins aspecte precum competitivitate economică, domeniul social la nivel județean, patrimoniul natural, aspecte legate de mediul înconjurător și capacitate administrativă. În plus, întâlnirile individuale cu reprezentanți ai unor instituții / organizații publice și private din cadrul județului au permis identificarea și detalierea unor nevoi și aspecte punctuale și racordarea obiectivelor și proiectelor propuse în cadrul strategiei la acestea.

În procesul de consultare a strategiei, în cadrul etapei de consultare publică, au avut loc 4 întâlniri de consultare, la care au participat mai mult de 60 persoane. Întâlnirile individuale cu reprezentanți ai unor instituții / organizații publice și private din cadrul județului au permis validarea viziunii strategice asupra dezvoltării județului Harghita și identificarea și detalierea unor idei de proiecte care să fie susținute și implementate în perioada imediat următoare.

Consiliul Județean Harghita și echipa de consultanți implicată în proiectul de elaborare a Strategiei mulțumește tuturor instituțiilor, organizațiilor și persoanelor care au contribuit la acest proces punând la dispoziție materiale și date, participând la discuții de consultare sau transmițând observații și recomandări.

I. ANALIZA SOCIO – ECONOMICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE

2. Analiza situației existente

2.1 Structura demografică

2.1.1 Populația județului

Demografie

Datele furnizate de Recesământul Populației și al Locuințelor din anul 2011, poziționează județul Harghita pe locul 5 din 6 la nivelul Regiunii de Dezvoltare Centru, din punct de vedere al numărului de locuitori, cu un quantum de **310.867 locuitori** și o pondere regională de 13,16%. Analizând dinamica demografică, față de anul 1992, **se constată o reducere a populației cu 10,76%** (37.468 locuitori). Principalii factori ce au determinat diminuarea populației au fost scăderea sporului natural și migrația, factori manifestați concomitent de-a lungul perioadei analizate (*a se consulta tabelul „Populația la ultimele recensăminte în jud. Harghita și în Regiunea Centru” din Anexa 2*).

Populația activă

Luând în calcul datele furnizate de Recensământul Populației și Locuințelor din anul 2011 și raportând populația la suprafața județului (6.639 km²), rezultă o **densitate de 46,82 loc/km²**, mai mică decât media regiunii (69,23 loc/km²) și mai scăzută față de media națională de 84,4 locuitori /km². Densitatea scăzută înregistrată la nivel județean este explicată în principal prin faptul că **nu există orașe cu peste o sută de mii de locuitori, o mai mare parte a populației trăiește în mediul rural decât urban iar relieful a avut de-a lungul timpului o influență semnificativă în dispersia amplasării așezărilor umane**, diferențele fiind observabile între partea centrală sau nord-estică față de arealul sudic și nord-vestic (*a se consulta harta „Densitatea populației la nivelul jud. Harghita” din Anexa 2*).

Potrivit datelor din anul 2011, **57,41% din populația județului trăiește în mediul rural**; astfel specific județului este faptul că datorită **dimensiunilor mici ale așezărilor**, nu există o discrepanță majoră între concentrarea populației din mediul rural și concentrarea populației în mediul urban, aspect demonstrat și prin faptul că doar 9 comune din județ au mai mult de 5.000 de locuitori și existența a câteva comune care numără mai mulți locuitori decât unele orașe din județ. Principalele aglomerări urbane sunt reședința de județ, Miercurea Ciuc, municipiile Odorheiu Secuiesc și Gheorgheni (*a se consulta tabelul: “Numărul locuitorilor în cele mai mari așezări din jud. Harghita în 2011”, din Anexa 2*). Situația numărului de locuitori pe tipuri de localități este prezentată detaliat în anexe: “Populația la ultimele recensăminte în jud. Harghita și în Regiunea Centru”, “Numărul locuitorilor în cele mai mari așezări din jud. Harghita în 2011”.

Populația pe grupe de vârstă

(*a se consulta figura: “Evoluția populației județului Harghita pe grupe de vârstă (ani)”, din Anexa 2*)

În ultimii 23 de ani, structura și ponderea grupelor de vârstă s-au modificat dramatic, **tendențele de îmbătrânire ale populației**, se concretizează prin **scăderea continuă a numărului copiilor și adulților tineri**, în anul 2015, numărul copiilor cu vârsta cuprinsă între 0-14 de ani a

înregistrat o scădere de -36,47% față de anul 1992 (ajungând la 22,21% din populație); cumulat cu creșterea numărului persoanelor de peste 60 de ani, cu 27,66% (grupa de vârstă de peste 60 ani ajungând în anul 2015 la 21,26% din populație). *(a se consulta figura „Evoluția populației județului Harghita pe grupe de vârstă (ani)” din Anexa 2).*

Evoluția numărului de locuitori din grupa de vârstă 25-59 ani - populația activă – a fost una favorabilă, în creștere până la o valoare înregistrată de 172.380 locuitori (51,53% din totalul populației). Fenomenul poate fi explicat prin faptul că, între anii 1980-1990 rata natalității era mai crescută, iar copiii născuți atunci, alcătuiesc acum populația activă. Deoarece rata natalității are un trend descendent în orizontul apropiat, județul Harghita se va confrunta cu o scădere a populației active și în același timp, o creștere a ratei de îmbătrânire a populației. *(a se consulta tabelul „Numărul nașterilor în perioada 1990-2014” din Anexa 2).*

Structura etnică

Din anul 2011, **82,89%** din populația județului Harghita (257.707 de locuitori) s-au declarat de **etnie maghiară, comunitatea românească** a numărat 39.196 de locuitori (**12,60%** din populația județului), iar numărul celor care s-au declarat **romi** a fost de 5.326 (**1,71%** din populația județului). Scăderea populației de etnie maghiară a fost constantă între ultimele recensăminte (-7%), dar pentru comunitatea românească s-a constatat o scădere mai accentuată la ultimul recensământ de -17%. *(a se consulta tabelele: „Distribuția comunităților etnice în anul 2011” și „Distribuția etnică în județul Harghita între anii 1930-2011” și detaliile din Anexa 2)*

Populația de etnie romă (în creștere la ultimul recensământ cu 28%) nu este uniform distribuită la nivelul județului, analizând distribuția teritorială se constată o concentrare a populației rome în localități precum: **Miercurea Ciuc, Toplița, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc, Avrămești, Săcel, Secuieni**. În ceea ce privește limba maternă mai multe persoane recunosc limba maghiară ca limba maternă (84,09% din populația județului) decât numărul de persoane care s-au declarat de etnie maghiară (82,89%). *(a se consulta tabelul: „Distribuția populației după limba maternă”, din Anexa 2)*

Migrația populației

(a se consulta figura: “Diferența dintre numărul persoanelor sosite și plecate din județ (migrație externă” și detaliile din Anexa 2)

Migrația a avut un caracter pregnant în perioada 1992 - 1997, iar de atunci, scăderea populației a fost în medie, cu 530 de locuitori / an, manifestându-se atât ca formă de **migrare regională către zonele mai dezvoltate și cu potențial de dezvoltare și angajare** (de exemplu: Brașov, Târgu-Mureș, Cluj-Napoca), cât și ca migrație în exteriorul României, în state precum Ungaria, Italia, Spania, Franța. **După anul 2007 fenomenul de migrație s-a diminuat semnificativ ca amploare**, neexistând diferențe mari între numărul persoanelor sosite (medie anuală 3.565) și plecate din județ (4.330), însă pentru a putea contracara persistența acestui fenomen este necesar ca în special populația cu calificare redusă să fie încurajată să lucreze cu forme legale de muncă, să se dezvolte din punct de vedere al pregătirii profesionale astfel încât să aibă o mobilitate mai mare pe piața forței de muncă la nivel local, pentru a nu mai fi tentați să migreze.

2.1.2 Forța de muncă

Populația activă

(a se consulta figura "Categoriile de populație după nivelul ocupării și rata de ocupare a forței de muncă în perioada 1990-2014" din Anexa 2)

După o descreștere cu -28% din 1990 până în 2004, **populația activă a județului Harghita s-a stabilizat până în 2014**, la o medie anuală de **141.250 persoane**. În anul 2014, numărul mediu de salariați din județ era de 59.700 persoane, aproximativ 34,63% din populația în vârstă de muncă (172.198 locuitori între 25 și 59 de ani). O parte a populației inactive din județ este dată de numărul mediu al pensionarilor înregistrați; în anul **2015** erau înregistrați **73.769¹ pensionari**, cu o pensie medie lunară de 842 lei², în ușoară creștere în ultimii 5 ani. **Numărul pensionarilor a avut un trend crescător** după schimbarea regimului comunist. Au existat doi factori importanți care au influențat creșterea numărului pensionarilor între 1990 și 2010, și anume: reducerea locurilor de muncă prin închiderea fabricilor și schimbarea structurii ramurilor economice și descreșterea populației datorită îmbătrânirii și migrației. Fenomenul creșterii pensionarilor este însoțit de reducerea populației active. După anii 2000 crește numărul pensionarilor dar într-un ritm mult mai lent.

Nivelul ocupării

(a se consulta harta „Rata populației active(%), 2015” și tabelul “Categoriile de populație după nivelul ocupării și rata de ocupare a forței de muncă în perioada 1990-2014” din Anexa 2)

Rata de ocupare a forței de muncă a avut un trend descrescător după schimbarea regimului comunist, până în 2004 (60%), când a reluat un trend crescător care s-a menținut până în 2014 (66,7%). Municipiul Miercurea – Ciuc înregistrează 18.461 salariați din totalul numărului mediu al județului, urmat de Municipiul Odorheiu Secuiesc care deține 14.141 salariați, restul municipiilor și orașelor au sub nivelul de 10.000 de salariați. Din punct de vedere al **numărului mediu de salariați**, în **mediul urban se regăsesc 81,26%**, respectiv **18,74% în mediul rural**.

Analizând domeniile de specializare economică ale județului, **sectoarele economice ce mobilizează cea mai multă forță de muncă sunt sectorul serviciilor (56%), industriei și construcțiilor (41%)**, mai precis domenii de activitate precum: comerțul cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută; industria alimentară; fabricarea mobilei și a băuturilor, industria textilă sau de prelucrare a metalelor. *(a se vedea figura “Distribuția numărului de salariați pe sectoare economice în județul Harghita” și tabelul “Indicele de specializare economică a județului Harghita”, capitolul 2.2 din Anexa 2)*. **Câștigul salarial nominal mediu brut lunar** la nivelul județului Harghita a fost în anul 2014 de **1.713 lei**, în creștere de la un an la altul, ca medie situându-se la mijlocul clasamentului la nivel național. *(a se consulta tabelul “Câștigul salarial nominal mediu brut lunar la nivel de județe” capitolul 2.2, din Anexa 2)*

¹ Conform INSSE, indicatorul PNS101D - Numărul mediu trimestrial / anual al pensionarilor pe tipuri de asigurări sociale, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe consultat în 19.04.2016

² Conform INSSE, indicatorul PNS102D - Pensia medie lunară de asigurări sociale de stat și agricultori, pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe, pe trimestre și ani consultat în 19.04.2016

2.1.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește demografia

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Numărul locuitorilor cu vârstă de muncă este semnificativ mai mare în raport cu celelalte grupe; Distribuția echilibrată a populației pe medii de viață – urban și rural; Tendința de echilibrare a balanței migrației; Creșterea ponderii populației cu vârstă de muncă (25-59 ani); Concentrarea forței de muncă salariată în mediul urban 	<ul style="list-style-type: none"> Populația în scădere; Spor natural în scădere, negativ; O mai mare parte a populației trăiește în mediul rural; Persistența fenomenului de emigrație (către zone/țări mai dezvoltate) superior celui de imigrație; Dimensiuni mici ale populației așezărilor; Îmbătrânirea demografică; Scăderea continuă a numărului copiilor și adulților tineri; Ponderea salariaților este scăzută în raport cu populația activă
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> Densitatea populației este scăzută în comparație cu alte județe din Regiunea Centru; Ritmul de scădere al populației din județul Harghita pe orizontul de timp 1992-2011 este inferior în comparație cu valorile înregistrate la nivelul Regiunii Centru (-12,62%) și la nivel național (-11,79%); Ponderea populației de etnie maghiară este mai mare în județ (82,89%) decât la nivel regional (29,05%) și național (6,26%); Rata de ocupare a forței de muncă înregistrată în anul 2014 - 66,7%, este mai mare decât rata înregistrată în Regiunea Centru (64,6%) și mai mică decât cea de la nivel național (66,9%); Conform statisticilor anuale din anul 2014, județul Harghita deține aproximativ 11,29% (65.486) salariați din totalul numărului mediu de salariați la nivel de regiune și 1,45% din numărul mediu de salariați la nivel național. 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> Populația județului continuă să descrească iar populația cu vârstă de muncă înregistrează o tendință de îmbătrânire a populației; dezvoltarea economică nu poate fi susținută în lipsa forței de muncă disponibilă; Orașele existente nu vor atinge nivelul de poli urbani; Tendință de accentuare a diminuării comunității românești; Tendința de creștere a ponderii populației rome; Presiunea socială devine din ce în ce mai pregnantă în unele zone în care există o concentrare mai mare a populației defavorizate, de exemplu populația romă; Incapacitatea mediului rural de a absorbi mai multă forță de muncă (în prezent, peste 50% din salariați sunt concentrați în 2 municipii - Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc); Interesul pentru formarea profesională și continuarea studiilor va genera în continuare migrarea tinerilor spre alte centre universitare în lipsa dezvoltării infrastructurii educaționale la nivel județean; Lipsa stimulentei de dezvoltare profesională și educațională determină populația slab calificată să migreze în străinătate, acolo unde activitatea prestată este mai bine remunerată decât la nivel județean. 	

Recomandări:

- Măsuri de păstrare a populației în cadrul județului și de atragere de noi locuitori; măsuri de creștere a natalității orientate către creșterea calității locuirii,
- Stimularea populației active să lucreze ca forță de muncă salariată, respectiv stimularea agenților economici în vederea încurajării angajării de personal salariat și diminuarea muncii la negru vizând pe termen mediu și lung creșterea economică;

- Scăderea taxelor locale pentru atragerea de investitori în județ și crearea de noi locuri de muncă, stimularea și susținerea spiritului antreprenorial în rândul populației din mediul rural și al populației tinere din mediul urban cu scopul consolidării mediului de afaceri existent;
- Dezvoltarea serviciilor din domeniul asistenței sociale, de sănătate (tip wellness) sau destinate petrecerii timpului liber pentru seniori;
- Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor educaționale în scopul dezvoltării profesionale și pentru asigurarea cuplajului cu piața muncii;

2.2 Economie și sectorul de activități comerciale

2.2.1 Analiza situației economice la nivel de județ

Nivelul Produsului Intern Brut (PIB)

În anul 2013, după o evoluție cu un trend de creștere, **valoarea PIB-ului** județului Harghita a fost de **6.915,6 milioane lei**, cu o **pondere relativ constantă** (9,80% din PIB-ul regional), indicând un ritm de creștere a PIB-ului județean sincronizat cu cel regional și național. *(a se consulta tabelul "Evoluția competitivității (PIB/loc., milioane lei)", figura "Evoluția PIB în cadrul Regiunii Centru (mil. lei) REV.2 SEC2010" și detaliile din Anexa 2)*

Componentele Produsului Intern Brut (PIB)

(a se consulta figura "Evoluția productivității muncii (PIB/populația ocupată civilă, lei/loc) 2008-2012" din Anexa 2)

Pentru a analiza evoluția competitivității, indicatorul PIB/loc. a fost descompus în trei indicatori respectiv: *productivitatea muncii* (PIB/populația ocupată civilă), *rata de ocupare* (populația ocupată civilă/populația în vârstă de muncă) și *rata populației active din populația totală* (populația în vârstă de muncă/populația totală), indicatorii de ocupare sunt analizați detaliat în subpunctul Populația ocupată / rata șomajului. *(a se consulta tabelul "Evoluția ratei de ocupare (populația ocupată civilă/populația în vârstă de muncă)", din Anexa 2)*

În timp ce se înregistrează o creștere continuă a valorilor PIB la nivelul țării, și la nivel regional, în județul Harghita se observă o descreștere între anii 2009 și 2010, iar **creșterea înregistrată între 2010-2012 este mult mai lentă decât creșterea medie națională.**

Evoluția productivității muncii la nivel județean (PIB/populație ocupată) este asemănătoare cu evoluția PIB-ului/locuitor, având **ritmuri de creștere sub media națională**, respectiv ritmuri de creștere mai mici. Această situație este generată în principiu de structura economiei: sectoarele mai puțin productive (de ex: agricultura, silvicultura, industria extractivă, industria prelucrătoare etc.) predomină economia județului Harghita, în timp ce sectoarele cele mai performante (de ex.: producția de energie electrică, IT, comerț cu ridicata, transport și depozitare, spectacole) sunt subreprezentate în județ (doar ~48% din cifra de afaceri).

Evoluția sferei antreprenoriale

În analiza sferei antreprenoriale din județ, datele utilizate vizează activitatea entităților care desfășoară activități înregistrate la ONRC, nefiind preluate în analiză date cu privire la entitățile care nu au fost constituite în scop economic dar al căror rezultate se pot propaga indirect în economie.

Mediul de afaceri al județului Harghita a înregistrat un declin din punctul de vedere al numărului de firme active³ în perioada 2010 – 2011, 2011 fiind cel mai slab an din acest punct de vedere (6.903 de societăți active). Din anul 2012 s-a înregistrat o creștere care a continuat până în 2014, când erau înregistrate **7.288 de societăți active. (a se consulta figura "Evoluția numărului de firme active din județul Harghita în perioada 2010 – 2014", din Anexa 2)**

În ceea ce privește evoluția numărului întreprinderilor din sectoarele mai productive între anii 2011 și 2014, s-a înregistrat o creștere lentă ale acestora în județul Harghita, o scădere bruscă a numărului lor s-a evidențiat în cazul sectorului de comerț între anii 2010-2011, datorită crizei economice. (a se consulta tabelul "Evoluția numărului întreprinderilor active pe sectoare ale economiei", din Anexa 2)

În structura întreprinderilor din punct de vedere al numărului de angajați **predominată IMM-urile (mai ales microîntreprinderile)**, iar numărul total al întreprinderilor ce revin la 1000 de locuitori este mai redus în cazul județului Harghita decât media națională, ceea ce indică un **profil antreprenorial mai scăzut**. (a se consulta figura "Întreprinderi la 1000 de locuitori după numărul de salariați, anul 2014", din Anexa 2)

Indicatori financiari ai întreprinderilor

Mediul de afaceri din județul Harghita este compus în cea mai mare parte din **întreprinderi active în domeniul serviciilor** (4.864 societăți), reprezentând **66,73%** din întreprinderile din județ. Structura mediului de afaceri este similară celei la nivel național (4,3% - agricultură/ 29% - industrie/ 66,7% - servicii). (a se consulta figura "Structura mediului de afaceri din punct de vedere al numărului de întreprinderi (România - stânga și Jud. Harghita - dreapta)" din Anexa 2)

Din punct de vedere al cifrei de afaceri generată de acestea, tot **întreprinderile active în domeniul serviciilor generează cea mai mare parte a cifrei de afaceri (52,13%)**. Conform datelor ORC Harghita, în 2014 funcționau⁴ **8.532 societăți comerciale**, ce au realizat **8.575 milioane lei cifră de afaceri cumulată în 2014**. (a se consulta figura "Evoluția cifrei de afaceri generată de mediul de afaceri din jud. Harghita (mil. lei)", din Anexa 2)

Mediul de afaceri a fost puternic afectat de criza economică cunoscând un declin semnificativ în 2010. Toate sectoarele și-au revenit în 2011 prezentând un reviriment de +7,9% în servicii, +8,2%, în industrie și construcții, respectiv +20% în agricultură, silvicultură și pescuit. Dacă în agricultură creșterea s-a menținut, în 2012 industria și construcțiile au frânat până la +1,6% , iar sectorul serviciilor similar, +1,7%. 2013 a fost un an de dinamizare puternică atât pentru agricultură, silvicultură și pescuit (+18,6%) cât și pentru industrie și construcții (+11,7%), însă serviciile au stagnat (-0,7%). În 2014, agricultura a frânat (+8,7%), serviciile au început să-și revină (+2,9%) însă industria și construcțiile au încetinit (-8,9%). (a se consulta figura "Evoluția cifrei de afaceri generată de mediul de afaceri din jud. Harghita (mil. lei)", din Anexa 2)

³ Întreprinderea activă este entitatea care, din punct de vedere economic este activă (în perioada de observare), respectiv realizează bunuri sau servicii, înregistrează cheltuieli și întocmește bilanț contabil.

⁴ cifră de afaceri mai mare decât 0

După o perioadă statică 2011-2013, anul 2014 a arătat o creștere a profitului generat de societățile comerciale atât în domeniul industrie-construcții cât și în cel al serviciilor. (*a se consulta figura "Evoluția profitului generat de mediul de afaceri din jud. Harghita (mii lei)", din Anexa 2*)

Există **diferențe mari de profitabilitate a firmelor din diferitele sectoare** în județul Harghita, astfel **valori scăzute de profitabilitate** sunt înregistrate în sectoarele **agricultură, silvicultură și pescuit**, iar valori **relativ mari** în sectoarele de **intermedieri financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice**. Sectoarele cu **profitabilitate mai redusă** sunt prezente într-o **pondere mai mare decât media națională în județ**, iar cele cu **profitabilitate mare** sunt **subreprezentate** în județ. Analiza rentabilității întreprinderilor din județul Harghita conduce la o imagine similară celei de la nivel național. (*a se consulta tabelul și figura "Profitabilitatea și rentabilitatea întreprinderilor din jud. Harghita, anul financiar 2014", Anexa 2*)

Populația ocupată / rata șomajului

Numărul populației ocupate în 2014, în județul Harghita, era de **92,6 mii persoane**. În anul 2015, **rata medie a șomajului era de 3,16%** în județul Harghita, mai mare decât media națională, (2,80%). La nivelul localităților se observă faptul că în municipiile și orașele județului Harghita, rata șomajului se afla sub 3% (cu excepția Municipiului Gheorgheni, unde rata șomajului a fost de 3,70% în 2015). **Cele mai înalte valori de rată a șomajului se găsesc în cazul comunelor de-a lungul periferiei vestice** a județului, unde se înregistrează și un nivel de trai mai scăzut. (*a se consulta figura „Evoluția ratei șomajului 2008-2014” și harta „Rata șomajului” din Anexa 2*)

Pe tot parcursul perioadei analizate, evoluția ratei de ocupare ne arată valori mai mari în județul Harghita, comparativ cu regiunea Centru, respectiv România. (*a se consulta figura: Evoluția ratei de ocupare⁵ (populația ocupată civilă/populația în vârstă de muncă) din Anexa 2*) Valorile înregistrate în municipii și orașe sunt mai mari decât cele din zonele rurale. **Rata medie a populației active** în județul Harghita a fost de **68,85%**, mai scăzută decât la nivelul României (69,74% - 2015).

Concentrarea mediului de afaceri

Cea mai mare parte a agenților economici sunt localizați în mediul urban (62,55%), în special în **Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc**, dar și în Gheorgheni, Toplița și Cristuru Secuiesc. Un aspect pozitiv este faptul că astfel de arii de concentrare sunt situate în toate punctele județului, oferind oportunități în ceea ce privește mobilitatea forței de muncă din mediul rural. (*a se consulta harta "Concentrarea activității economice în județul Harghita (agenți economici / 1.000 loc)" din Anexa 2*)

Din punct de vedere al cifrei de afaceri cumulate, după principalele două orașe care nu au o specializare economică definitivă, se remarcă Borsec (reprezentativ pentru producția de băuturi răcoritoare, un singur actor economic în domeniu realizează 93,5% din cifra de afaceri pe localitate), Gheorgheni și Cristuru Secuiesc (unde principalul domeniu industrial este fabricarea mobilei dar reprezintă doar mai puțin de 10% din cifra de afaceri pe localitate).

⁵ Rata de ocupare a fost calculată ca raportul dintre populația ocupată civilă și populația în vârstă de muncă.

2.2.2 Situația sectoarelor economice

Județul Harghita a cumulat în 2014, **8,58 mld. lei cifră de afaceri** (în scădere cu -2,6% față de 2013) a celor **8.532 de societăți înregistrate**. Cea mai importantă contribuție la cifra de afaceri județeană este adusă de activitățile economice desfășurate în: Odorheiu Secuiesc (35,1%), Miercurea Ciuc (21,9%), Borsec (7,2%). Domeniile economice cele mai performante sunt reprezentate de **industria prelucrătoare** (în special industria băuturilor și prelucrarea lemnului), dar și **construcțiile și comerțul**. (*a se consulta tabelul "Contribuția domeniilor economice în județul Harghita după cifra de afaceri și număr de societăți", din Anexa 2*).

Agricultură, silvicultură și pescuit

În agricultură, silvicultură și pescuit activează 365 de societăți ce au realizat în 2014, **2,9% din cifra de afaceri (245,9 mil. lei)** pe tot județul, în toate domeniile cumulate. 67% revine domeniului de silvicultură și exploatare forestieră prin 206 societăți active, cu o dinamică pozitivă față de 2013 (+13,94% în cifră de afaceri). Agricultură reprezintă 32% din rezultatul domeniului cu rezultat static de la an la an. În ceea ce privește **pescuitul**, acest **subdomeniu este în declin**, cu -40,23% mai puțin realizat față de 2013.

Ca distribuție zonală a tipurilor de activități agricole dominante, la nivel județean s-au evidențiat următoarele: **Silvicultură** (Gheorgheni, Păuleni-Ciuc, Plăieșii de Jos, Tulgheș), **Exploatare forestieră** (Toplița, Odorheiu Secuiesc, Borsec, Vlăhița, Bilbor, Căpâlnița, Ciuc, Sîngeorgiu, Corbu, Dârjiu, Ditrău, Joseni, Lunca de Jos, Lupeni, Praid, Remetea, Satu Mare, Sărmaș, Simonești, Subcetate, Suseni, Tușnad, Zetea), **Cultura cerealelor** (Gheorgheni, Cozmeni, Tușnad), **Cultura legumelor** (Cristuru Secuiesc, Cozmeni), **Activități auxiliare pentru producția vegetală** (Sărmaș, Sâncrăieni), **Ferme mixte** (Miercurea Ciuc, Dealu), **Creșterea păsărilor** (Gheorgheni), **Creșterea bovinelor** (Cârta), **Acvacultură** (Martiniș). (*a se consulta tabelul "Top activități și societăți din domeniul agricultură, silvicultură și pescuit în 2014", din Anexa 2*).

Industria și construcții

Un număr de 2.468 societăți active au realizat în 2014, 3,86 mld. lei, respectiv **45% din cifra de afaceri consolidată pe județ**, cu un aport substanțial din industria prelucrătoare (73,69%) și construcții (18,49%); dinamica pe domeniu a fost însă în scădere față de 2013 (-8,9%). (*a se consulta "Top activități și societăți din domeniul industrie și construcții în 2014", din Anexa 2*)

Industria prelucrătoare este concentrată în următoarele zone: **Industria băuturilor**: Borsec, Miercurea Ciuc), **Prelucrarea lemnului** (lemn, mobilă): Toplița, Bilbor, Ciucsîngeorgiu, Ciumani, Dealu, Ditrău, Feliceni, Frumoasa, Lăzarea, Lunca de Jos, Lunca de Sus, Ocland, Praid, Cristuru Secuiesc, Cârta, Lelicieni, Păuleni-Ciuc; **Industria alimentară**: Gheorgheni, Cristuru Secuiesc, Corbu, Mădăraș, Porumbeni. (*a se consulta figura "Aportul în cifra de afaceri a industriilor prelucrătoare din județul Harghita", din Anexa 2*)

Producătorii locali din industria alimentară sunt preponderent societăți cu capital local, un lucru deosebit în domeniu, în care capitalul străin este preponderent la nivel național. Gordon Prod SRL este în top 10 după cifra de afaceri la nivel național între firmele de produse lactate deținute de antreprenori locali ; similar, Harmopan S.A. în domeniul panificației. Producătorii locali depun

eforturi pentru a-și **consolida poziția pe piața locală și națională** și pentru a-și proteja produsul alimentar creat, astfel pe teritoriul județului există producătorii locali ce și-au înregistrat **rețetele consacrate și produsele tradiționale** în registrele naționale aferente. *(a se consulta Tabelul "Lista rețetelor consacrate și a produselor tradiționale înregistrate pe teritoriul județului Harghita", din Anexa 2 – la detaliile pe industrii din cadrul analizei pe specializarea economică)*

Monoindustrializarea anumitor orașe a condus, în timp, la o serie de **dezechilibre** în ceea ce privește **forța de muncă și migrația forței de muncă** și pierderea funcțiilor urbane pentru orașele mici și mijlocii. Este cazul **orașului Bălan** în care închiderea minei a condus la scăderea catastrofală a numărului de angajați, motiv pentru care mai mult de jumătate din locuitori au părăsit orașul. De asemenea, **orașele Gheorgheni și Toplița** sunt orașe cu un pronunțat **caracter industrial**, fiind dependente de industria de **prelucrare a lemnului** sau de **industria textilă**. Specific industriei de **fabricare a îmbrăcămintei** este faptul că deși este un domeniu de specializare economică aflat în **topul angajărilor din județ, aportul la cifra de afaceri** a industriei prelucrătoare este de **doar 6,91%**. *(a se consulta Tabelul "Indicele de specializare economică a județului Harghita" și figura "Aportul în cifra de afaceri a industriilor prelucrătoare din județul Harghita").*

Servicii

În domeniul serviciilor, cele 5.699 societăți active în 2014 au realizat 4,47 mld. lei, respectiv **52,1% din cifra de afaceri consolidată** pe județ, cu un aport substanțial din activitatea de **comerț cu ridicata** care concentrează 73 % și activitatea de **transport și depozitare** 13%; dinamica pe domeniu a fost însă în ușoară creștere față de 2013 (+2,9%). Topul societăților din domeniul serviciilor poate fi consultat în *tabelul "Top activități și societăți din domeniul servicii în 2014"* din Anexa 2.

2.2.3 Analiza investițiilor

Investiții existente

În ultimii 5 ani au fost realizate o serie de proiecte de investiții importante atât pentru infrastructura publică a județului Harghita, cât și proiecte de investiții privind mediul privat. Astfel, s-au realizat **investiții în industria prelucrătoare reprezentând 35% din total investiții nete**, deși nivelul acestora a scăzut în perioada analizată, putându-se observa însă o ușoară redresare la finalul perioadei. Creșteri semnificative au înregistrat sectoarele construcțiilor - 14% din total investiții nete, respectiv turismul și alimentația publică (hoteluri și restaurante) - circa 8% din total investiții nete. *(a se consulta tabelul "Investiții nete pe activități economice (milioane lei)" și detaliile din Anexa 2)*

În județul Harghita au primit finanțare europeană numeroase proiecte publice, în cadrul **POR 2007-2014** au fost contractate **87 proiecte** în valoare de **444 milioane lei**, din acestea valoarea proiectelor contractate în vederea **sprijinirii dezvoltării microîntreprinderilor** a fost de **23,5 milioane lei**, prin intermediul a **28 proiecte**. *(pentru exemple de proiecte poate fi consultat tabelul "Proiecte contractate în domeniul public în jud. Harghita", din Anexa 2)*

Analizând nivelul de absorbție a fondurilor europene prin POR 2007-2013, de către UAT-urile din zona urbană, se poate remarca faptul că **cea mai mare sumă a fost absorbită de municipiile**

Miercurea Ciuc (46,69%) și Toplița (33,48%), pe ultimele locuri situându-se municipiile Odorheiu Secuiesc și Gheorgheni. *(a se consulta figura "Valoarea finanțării contractate de UAT-uri din zona urbană din județul Harghita", din Anexa 2)*

UAT-urile din zone rurale au fost active în obținerea de fonduri prin PNDR – Programul Național de Dezvoltare Rurală. În perioada 2007 – 2013 au fost contractate în cadrul **PNDR** un număr de **2.776 proiecte de entități publice și private, valoarea totală nerambursabilă** a acestora fiind de peste **122 milioane de euro**⁶. Au existat contracte de finanțare reziliate de către autoritatea finanțatoare, principalele **probleme** cu care s-au confruntat potențialii beneficiari fiind legate de **asigurarea cofinanțării** în vederea realizării proiectelor. *(a se consulta Anexa 2, la tabelul "Investiții contractate prin principalele măsuri PNDR 2007-2013, în jud. Harghita" și detaliile privind tipurile de investiții publice și proiectele depuse)*

Parcuri industriale

În județul Harghita **nu există în prezent parcuri industriale**; un demers în acest sens a fost făcut prin realizarea unui studiu⁷, prin care au fost determinate locațiile ideale de construire a parcurilor industriale, însă eforturile din următoarea perioadă trebuie să se concentreze în sensul concretizării acestor demersuri. Încercările de până acum ale autorităților au fost îngreunate de **pedicile create de populația** ce specula oportunitatea de investiție și cererea pentru teren și **creștere nejustificat prețurile de vânzare**, blocând astfel demersurile în acest sens. În urma analizării rezultatelor a reieșit că regiunea Ciucului s-a dovedit a fi cea mai potrivită pentru crearea unui parc industrial, însă este oportună crearea și altor parcuri industriale mai mici, care să deservească industrii cheie în județ, cum ar fi industria de prelucrare a lemnului și industria alimentară. Din punct de vedere al funcționalității este foarte importantă accesibilitatea parcului industrial, însă pe lângă atutul existenței unor artere rutiere de importanță majoră (drumuri europene), **județul nu este momentan accesibil prin transport aerian**, cele mai apropiate aeroporturi internaționale se găsesc în Târgu-Mureș (153 km), Bacău (140 km), la o distanță de două ore cu mijloacele de transport obișnuite. În această direcție s-a lansat cererea de ofertă pentru **"Servicii de realizare studiu de oportunitate pentru înființarea unui aeroport în județul Harghita"**, iar paralel cu această inițiativă a fost elaborat un studiu de oportunitate privind posibilitatea realizării unui aeroport internațional la Cekend⁸ (Comuna Căpâlnița) de către NSKI Budapesta.

Investiții străine

În ceea ce privește repartizarea pe **țări de origine a soldului ISD** în județul Harghita, **topul țărilor** cu cele mai mari sume în anul 2015 este reprezentat de: **Ungaria (28,8%), Belgia (17,3%), Olanda (16,5%), Austria (10,7%),** respectiv Spania (9,8%). *(a se consulta figura "Situația investițiilor străine (lei) în jud. Harghita, la 31.12.2015" și detaliile din Anexa 2)*

⁶ Sursa: Date furnizate de Oficiul Județean pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (OJFIR) Harghita, ianuarie 2016

⁷ FIDIBE = Development of Innovative Business Parks to Foster Innovation and Entrepreneurship, proiect de dezvoltare transnațional. CJ Harghita s-a alăturat ca partener consorțiului condus de Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Zrt.
<http://www.fidibe.eu/>

⁸ Sursa: <http://spme.ro/ro/nd/1161/7.situatia-actuala-a-aeroportului-din-ciceu;>

Până în 2014, **majoritatea investițiilor străine** în județul Harghita s-au realizat în **domeniul industrial și de construcții (73,14%**, reprezentând un total de 4,3 mil. lei, realizat de 172 de investitori), cu cele mai mari investiții în perioada 2010 – 2015. **Domeniul serviciilor** a atras **23,14%** din investițiile străine în perioada analizată, respectiv 1,36 mil. lei, prin 331 de investitori. În domeniul agricultură, silvicultură și pescuit, 20 de investitori au adus un aport total de 218.035 lei.

Se constată ca **valoarea medie a unei investiții în industrie și construcții** a fost de **25.000 lei**, în agricultură, silvicultură și pescuit de 10.900 lei iar pentru servicii, de doar 4.100 lei. Anii 2010 și 2011 au fost cu o concentrare mai mare investițională, 110 investiții /an, în anii următori, interesul s-a diminuat până la doar 60 de investiții în 2015. *(a se consulta figurile "Evoluția investițiilor străine (total aport subscris, lei) în jud. Harghita", "Top domenii de investiții străine în industrie și construcții 2010-2015", "Top domenii de investiții străine în servicii 2010-2015", "Top domenii de investiții străine în agricultură, silvicultură și pescuit 2010-2015", din Anexa 2)*

Cercetare, dezvoltare, inovare

Activitatea de cercetare este realizată în județ de extensii ale unor centre universitare (**4 universități cu 8 facultăți și 4 centre de cercetare**), **4 institute și centre de cercetare**, **6 întreprinderi comerciale**, **4 clustere și 3 incubatoare de afaceri**.

Infrastructura de CDI este slab dezvoltată, acest aspect fiind reflectat în indicatori precum nivelul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare, inovare, respectiv numărul salariaților/ cercetătorilor din activitatea de cercetare-dezvoltare. În anul 2014, în județul Harghita s-au înregistrat **cheltuieli din activitatea de cercetare-dezvoltare**⁹ în valoare de **1.050 mii lei (sub 1% din valoarea totală a cheltuielilor înregistrate în Regiunea Centru)**, valoarea acestora a oscilat în ultimii 5 ani, în anul 2012 fiind de 19.986 mii lei, însă valoarea la finalul perioadei analizate fiind aproximativ egală cu valoarea înregistrată în anul 2010.

Numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare a scăzut în perioada analizată, de la 28 (din care 16 cercetători) la **16 salariați** (din care 4 cercetători). Absența unui număr adecvat de profesioniști în interiorul organizațiilor publice de cercetare poate afecta transferul de tehnologie și cunoaștere între spațiul public și cel privat. Organizațiile CDI publice nu dispun de echipe adecvate de transfer, așa încât **cercetarea cu potențial comercial sau social nu este fructificată în mod optim**.

Incubatoare de afaceri, clustere, asociații profesionale

Rețeaua de sprijin în domeniul cercetării, inovării și transferului de tehnologie din județul Harghita este formată în special din **clustere**¹⁰ (*IT Plus Cluster - Mirecurea Ciuc, Harghita Wood Cluster, Cluster în industria lemnului „Harghita” - Miercurea Ciuc, Clusterul inovativ REGIOFA - Odorheiu Secuiesc, Consorțiul Clusterelor "TRANSYLVANIA" din Regiunea Centru*) și **asociații profesionale** (*Asociația Centru Harghita de Inovare și Incubare în Afaceri - Miercurea Ciuc, Asociația*

⁹ Sursa: INSSE\CDP104B - Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe - preturi curente

¹⁰ Raportul final VICLI pentru România identifică patru potențiale clustere apărute în județul Harghita în prelucrarea lemnului, olărit, tipografie și industria de aparataj. Apariția acestor sectoare este în mod clar legată de resursele naturale ale zonei. De asemenea, Harghita este unul dintre puținele județe în care analiza input/output a relevat interconexiuni industriale importante (între prelucrarea lemnului, producția de celuloză și tipografie).

Întreprinzătorilor din Ciuc, Asociația Întreprinzătorilor Mici și Mijlocii din Zona Odorhei, Asociația Întreprinzătorilor ARBOR din Gheorgheni) și **incubatoare** (Incubatorul de afaceri de la Odorheiu-Secuiesc denumit Centru Inovativ de Dezvoltare Economică în Județul Harghita – „Harghita Business Center”, în care se va urmări promovarea domeniului IT&C, Incubatorul de afaceri din Ciuc, Asociația Centru de Incubare în Afaceri ECHO, Gheorgheni). (a se consulta Anexa 2)

2.2.4 Analiza domeniilor de specializare economică

În ceea ce privește domeniile de activitate, marea parte a forței de muncă din Harghita este implicată în sectorul Servicii (56%), Industrie și construcții (41%), domeniul Agricultură, silvicultură și pescuit având un procentaj modest de doar 3%.

Luând în considerare analiza indicelui de specializare economică și numărul de salariați din sectorul respectiv, se remarcă o serie de **domenii reprezentative pentru economia județului Harghita**: industria fabricării de băuturi, colectarea și epurarea apelor uzate, prelucrarea lemnului, fabricarea mobilei, tipărituri, silvicultura și exploatarea forestieră, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte etc. (a se consulta Tabelele „Indicele de specializare economică a județului Harghita”, detaliile privind industriile de specializare și tabelul „Topul firmelor după cifra de afaceri la nivelul județului Harghita” din Anexa 2)

2.2.5 Analiza diagnostic în ceea ce privește economia și sectorul de activități comerciale

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Creștere constantă a numărului de firme active, începând din 2011; Preponderența firmelor active în comerț / industria prelucrătoare; Specializare economică în industria: băuturilor, lemnului, alimentară, textilă, silvicultura și exploatarea forestieră; Experiență în derularea proiectelor publice de investiții; Prezența investiții străine în domenii complementare specializării locale (prelucrarea lemnului, fabricarea de mobilă); Preocuparea producătorilor locali pentru promovarea rețetelor consacrate 	<ul style="list-style-type: none"> Ritmuri de creștere a PIB-ului județean sub ritmul de creștere regional și național; Rata a șomajului ridicată în zona de Vest a județului (nivel de trai scăzut); Domenii industriale concentrate în câteva locații sau la câțiva operatori; Profil antreprenorial scăzut al locuitorilor ca urmare a sprijinului scăzut destinat IMM-urilor; Productivitate scăzută a muncii ca urmare a preponderenței sectoarelor mai puțin productive; Monoindustrializarea unor orașe; Activitate CDI slab reprezentată; Lipsa parcurilor industriale și a infrastructurii de transport aerian
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> Cresc disparitățile inter-regionale, în sensul măririi decalajului de dezvoltare dintre județul Brașov și celelalte județe din Regiunea Centru; județul Brașov se remarcă și la nivel național, aflându-se în topul celor 5 județe al căror PIB pe cap de locuitor va depăși 10.000 euro în 2016, în timp ce pentru județul Harghita se estimează un nivel de 5.537 euro/locuitor, conform previziunilor realizate de Comisia Națională de Prognoză¹¹ 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> Accentuarea migrării populației apte de muncă spre zonele cu oferte de muncă mai atractive; În lipsa proiectelor de investiții inovative dispare interesul pentru domeniul cercetare-dezvoltare și finanțările sunt direcționate către alte obiective cu un efect de propagare economică mai scăzut; 	

¹¹ Comisia Națională de Prognoză - Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în PROFIL TERITORIAL până în 2018, [http://www.cnp.ro/user/repository/prognoza %20profil %20teritorial decembrie 2015.pdf](http://www.cnp.ro/user/repository/prognoza_%20profil_%20teritorial_decembrie_2015.pdf)

- În lipsa unui mediu de afaceri care să sprijine integrarea producătorilor atât pe orizontală cât și pe verticală, industriile active în prezent își vor diminua/reloca activitatea;
- Numărul de IMM-uri se va reduce ca urmare a efectului descurajant generat de valorilor scăzute de profitabilitate și rentabilitate înregistrate

Recomandări:

- Dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor prin crearea de parcuri industriale în zone cu potențial și clustere; sprijinirea sectoarelor cu potențial de specializare inteligentă prin promovarea sectoarelor economice specifice județului (industria textilă, industria lemnului)
- Susținerea creșterii economice și consolidarea mediului de afaceri existent inclusiv prin dezvoltarea competențelor profesionale și antreprenoriale, dezvoltarea și sprijinirea activității de cercetare – inovare, valorificarea rezultatelor cercetării și promovarea transferului tehnologic
- Dezvoltarea infrastructurii de acces în județ
- Dezvoltarea economiei rurale prin dezvoltarea sectorului agro-zootehnic și prin creșterea vizibilității serviciilor și produselor locale și încurajarea creării de lanțuri alimentare locale
- Regenerarea urbană a zonelor monoindustrializate și a orașelor mici

2.3 Agricultură, zootehnie și silvicultură

2.3.1 Analiza fondului funciar

Suprafața agricolă a județului Harghita ocupă 59,60% din suprafața totală a județului, din care **sub 20% reprezintă suprafața arabilă** (78.453 ha), iar 92,38% din total, se află în mediul rural. Localitățile cu cele mai importante suprafețe arabile sunt: Mărtiniș – 5,03% (3.951 ha) Șimonești – 4,17% (3.274 ha), Atid – 3,96% (3.110 ha) și Joseni – 3,60% (2.825 ha). *(a se consulta harta „Ponderea suprafeței arabile din totalul suprafeței agricole în județul Harghita” din Anexa 2)*

Pășunile și fânețele reprezintă unele din bogățiile județului, cu întinderi de 316.124 ha, reprezentând aproape **80% din suprafața agricolă**, localități precum Plăieșii de Jos – 4,65 % (14.712 ha), Joseni – 3,55% (11.228 ha), Lunca de Jos 2,87% (9.098 ha) și Bilbor – 2,82% (8.923 ha) ocupă locurile fruntașe la acest capitol. În mediul urban, orașele care se remarcă prin suprafețe mare de pășuni și fânețe sunt: municipiul Toplița – 6,25% și municipiul Gheorghieni – 3,31%. *(a se consulta tabelul „Analiza structurii fondului funciar la nivelul anului 2014”, și harta „Ponderea suprafeței de pășuni și fânețe din totalul suprafeței agricole în jud. Harghita” din Anexa 2)*

Analizate în funcție de modul de folosință, la nivelul anului 2014, forma de proprietate a terenurilor care compun fondul funciar¹² în județul Harghita se prezintă astfel: 586.383 ha de teren sunt proprietate privată (88,32%) din suprafața totală a județului; peste 95% reprezintă ponderea hectarelor de teren proprietate privată - din suprafața agricolă; aproximativ 95% este ponderea terenurilor private din categoria pășuni și fânețe; 189.966 ha de păduri și vegetație forestieră proprietate privată (80%) din totalul suprafeței împădurite.

¹² Indicator INSSE – AGR101A “Suprafața fondului funciar după modul de folosință, pe forme de proprietate, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe”, consultat în luna decembrie 2015

Situația retrocedărilor terenurilor agricole și forestiere

În vederea finalizării aplicării legilor fondului funciar la nivelul județului Harghita erau necesare 214.223 ha, din care teren agricol 163.970 ha și teren cu vegetație forestieră 50.253 ha. În ceea ce privește reprezentarea grafică a fondului funciar, în Harghita exista la nivelul anului 2014 o suprafață de **517.063 de ha care nu avea reprezentare grafică**. Pentru ca titlurile de proprietate pentru această suprafață să poată fi eliberate începând cu anul 2016 este necesar să fie întocmite planuri de parcelare. La nivelul anului 2014, la Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară (OCPI) Harghita exista **reprezentare grafică** pentru o suprafață de doar **61.168 de ha**. (a se consulta detaliile cu privire la starea de fapt a terenurilor, în Anexa 2)

Modul de folosință al terenurilor

Agricultura este un sector cu rezultate relativ slabe raportat la potențialul zonei, întrucât continuă să se limiteze la marjele de subzistență, încă se cultivă majoritar pe parcele mici, ceea ce duce la o productivitate redusă și la blocaje în ceea ce privește valorificarea producției.

Conform județean PATJ Harghita în vigoare, **calitatea solului la nivelul județului este scăzută**, terenurile agricole sunt în proporție de **80% încadrate în clase inferioare** (IV și V), ceea ce nu permite obținerea unor producții mai ridicate la culturi. Factorul dominant de afectare a calității solului îl reprezintă intervențiile defavorabile și **practicile agricole neadaptate la condițiile de mediu** (exemplu: folosirea solului ca suport de depozitare a unei game foarte mari de deșeuri și acumularea de produse toxice care provin din activitățile industriale sau urbane). Această situație conduce la un pericol permanent la adresa ariilor protejate și atracțiilor naturale ale județului. Există 19¹³ UAT-uri în care se înregistrează contaminări cu nitrați.

La nivelul anului 2014, **producția ramurii agricole vegetale** la nivel județean reprezenta **66,03%** din total, aceasta fiind urmată de **producția agricolă animală (33,32%)** și serviciile agricole (0,65%). Conform datelor se poate observa o creștere a producției agricole la toate ramurile agriculturii, excepție făcând producția vegetală din anul 2012 și 2013 când s-a înregistrat o scădere cu 45,36%, respectiv 24,19% comparativ cu anul 2011, scădere determinată de secetă și de lipsa sistemelor de irigații. (a se consulta figura "Valoarea producției ramurii agricole pe sectoare, în jud. Harghita în perioada 2010-2014 (mii lei)" din Anexa 2)

2.3.2 Exploatari agricole organizate

Structura suprafeței agricole, principalele culturi

Furajele verzi cultivate pe teren arabil și **cartoful** sunt cel mai adesea cultivate în județul Harghita, în anul 2014 conform datelor statistice s-a atins un vârf al producției de **290.574 tone**, respectiv **238.632 tone**, pe locurile următoare fiind producția de **cereale boabe (69.810 tone)**, **grâu și secară (28.727 tone)**, **orz și orzoaică (17.474 tone)**, **sfeclă de zahăr (14.434 tone)** și **legume (13.321 tone)**. (a se consulta figura "Evoluția producției de cartofi de toamnă în jud. Harghita în

¹³ Conform Ord. 1552/743/2008¹³: Băile Tușnad; Brădești; Ciceu; Ciumani; Cozmeni; Cristuru Secuiesc; Joseni; Lăzarea; Odorheiu Secuiesc; Racu; Sâncrăieni; Sânmartin; Sânsimion; Sântimbru; Satu Mare; Secuieni; Siculeni; Tușnad; Voșlăbeni.

perioada 2010-2014 (tone/an)" și figura "Producția totală a principalelor culturi vegetale în jud. Harghita în perioada 2010-2014 (tone/an)" din Anexa 2)

Producția agricolă vegetală a cunoscut fluctuații anuale semnificative, însă un an bun pentru cartof și alte culturi a fost producția anului **2014**, cu un nivel maxim al perioadei analizate de **22.985 kg cartofi/ha**. Anul 2013 a fost un an foarte bun pentru furajele verzi din teren arabil, producția înregistrată fiind de 21.012 kg/ha. Astfel de fluctuații sunt justificate de anii secetoși și de lipsa sistemelor de irigații și îmbunătățiri funciare, ce expun producătorii agricoli la riscul de secetă. (a se consulta figura "Evoluția producției de cartofi de toamnă în jud. Harghita în perioada 2010-2014 (tone/an)" din Anexa 2) La nivelul județului Harghita **nu există înregistrați operatori certificați în practicarea agriculturii ecologice**¹⁴, deși agricultura ecologică a cunoscut o evoluție ascendentă.

Dotarea cu mașini și echipamente agricole

Infrastructura specifică desfășurării activității agricole este formată în primul rând din parcul de tractoare și mașini agricole, acestea asigurând modernizarea și mecanizarea acestei activități, dar și din depozitele de cereale, punctele de colectare și sistemele de irigare.

Dotarea cu tractoare, semănători, prese de balotat paie și fân, combine pentru recoltat cartofi, combine pentru recoltat furaje, combine pentru recoltat cereale, pluguri, mașini de stropit și vidroveră a înregistrat o creștere comparativ cu anul 2010, fapt datorat în mare parte **înnoirii parcului de utilaje agricole și dotarea cu utilaje de mare productivitate**. (a se consulta figura "Evoluția parcului de tractoare și mașini agricole din jud. Harghita în perioada 2010-2014" din Anexa 2). Analizând inventarul¹⁵ bunurilor domeniului public al județului Harghita se constată că la nivelul județului Harghita există imobile utilizate în activitățile agricole și gospodărești, clădiri aflate în proprietatea publică sau privată a comunelor de tipul șoproanelor pentru lemne, grajduri pentru lemne, șure, fânețe.

2.3.3 Exploatări zootehnice organizate

În ceea ce privește zootehnia, județul Harghita are toate premisele dezvoltării pe acest plan datorită **tradiției privind creșterea animalelor**, dar și ca urmare a întinderilor mari de suprafețe de pășuni și fânețe. Fluctuațiile din producția agricolă animală sunt strâns legate de variațiile producției de culturi vegetale.

- În anul 2014, dintre **efectivele de animale cele mai răspândite erau păsările**, urmând ovinele, porcinele, bovinele, familiile de albine, caprinele și iepurii; (a se consulta tabelul "Evoluția efectivelor de animale în jud. Harghita în perioada 2010-2014" din Anexa 2)
- În perioada analizată (2010 – 2014), **efectivele de păsări** au avut o evoluție descrescătoare în anul 2011 față de anul 2010, urmând o tendință crescătoare, până în anul **2013**, când s-a atins nivelul maxim (**689.909 capete păsări**). Comparativ cu anul 2013, în 2014, numărul păsărilor a

¹⁴ www.madr.ro secțiune Agricultură ecologică, registrul "Operatorii certificați în agricultura ecologică la nivelul anului 2015", consultat în mai 2016

¹⁵ Hotărâre nr. 1351 din 27 decembrie 2001 privind atestarea domeniului public al județului Harghita, precum și al municipiilor, orașelor și comunelor din județul Harghita

scăzut cu -27,55%; (a se consulta figura "Evoluția efectivului de păsări din jud. Harghita în perioada 2010-2014 (capete)" din Anexa 2)

- Comparativ cu anul de bază (2010), în anul **2014**, numărul **cabalinelor** a înregistrat o **scădere de doar 0,66%**;
- Numărul **caprinelor** a **crescut în 2014** cu **25,77%** față de anul 2010;
- Numărul **famiiliilor de albine** la nivelul anului **2014**, era de **19.339**¹⁶.
- Numărul bovinelor la nivelul județului a avut o tendință ușor crescătoare pe tot parcursul perioadei analizate, mai puțin în anul 2011 când s-a înregistrat o scădere de 4,21%. Creșterea înregistrată în 2014 față de anul de bază (2010) la numărul de bovine este de 8.056 de capete. (a se consulta figura "Evoluția efectivului de bovine din jud. Harghita în perioada 2010-2014 (capete)" din Anexa 2).

2.3.4 Silvicultura

În anul 2014 **suprafața pădurilor și a altor terenuri cu vegetație forestieră** din județul Harghita ocupau **39,76%** din totalul suprafeței județului. Analizând dinamic, suprafața pădurilor a înregistrat o ușoară creștere (+1,11%) de la 257,2 mii ha valoare înregistrată în 2010 la 260,1 mii ha în anul 2014, cea mai mare pondere din suprafața totală ocupând-o **pădurile de rășinoase (74,23%)**, urmate de pădurile de foioase (25,79%). (a se consulta tabelul "Situația suprafețelor forestiere în jud. Harghita în perioada 2010-2014" și figura "Structura pădurilor din județul Harghita după tipul copacilor" din Anexa 2)

Majoritatea pădurilor sunt **proprietăți private (29%)**, mai ales proprietăți ale **composesoratorilor** care dețin suprafețe de păduri în gestiune comună (**47%**). (a se consulta figura „Tipul de proprietate a pădurilor” din Anexa 2)

Suprafața totală a terenurilor pe care s-au executat **regenerări artificiale** în anul **2014** a fost de **696 hectare** (665 ha teren păduri rășinoase și 31 ha teren păduri foioase). (a se consulta figura „Suprafața terenurilor pe care s-au executat regenerări artificiale în jud. Harghita” din Anexa 2).

În ceea ce privește situația recoltărilor de lemn, la nivelul județului Harghita, în ultimii cinci ani acest fenomen este constant, variind cu doar 4,12% (mai mult în 2014 față de 2010). Pe categorii de păduri, cele mai recoltate la nivelul județului Harghita au fost, în 2014, pădurile de rășinoase de unde au fost tăiați nu mai puțin de 808,2 mii de mc de lemn. (a se consulta tabelul „Volumul de lemn recoltat pe specii în jud. Harghita în perioada 2010-2014” din Anexa 2)

2.3.5 Analiza diagnostic în ceea ce privește agricultura, zootehnia și silvicultura

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Suprafețe întinse de pășuni și fânețe; • Existența tradiției în ceea ce privește creșterea animalelor; • Dotare tehnică cu utilaje agricole îmbunătățită; 	<ul style="list-style-type: none"> • Agricultura este practică preponderent pe parcele mici cu productivitate scăzută; • Calitatea scăzută a solului; • Nefinalizarea aplicării legilor fondului funciar, lipsa planurilor de parcelare; • Productivitatea economică redusă în agricultură și zootehnie;

16 Indicator INSSE - AGR201A "Efectivele de animale, pe categorii de animale, forme de proprietate, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe, la sfârșitul anului" consultat în mai 2016

• Suprafața pădurilor a înregistrat o ușoară creștere; • Suprafețe mari de păduri proprietate privată sunt în administrarea composesoratelor	• Diversificarea scăzută a activităților agricole; • Practicile agricole neadaptate la condițiile de mediu pun în pericol cadrul natural, în special ariile protejate; • Sectorul zootehnic insuficient dezvoltat; • Nu există înregistrați operatori certificați în practicarea agriculturii ecologice; • Producție agricolă insuficient valorificată

Context regional și național

- Harghita ocupa primul loc în regiunea Centru în ceea ce privește suprafața de teren pe care s-au executat regenerări;
- Cea mai mare parte din suprafața agricolă a județului este ocupată cu pășuni și fânețe, în proporție dublă față de media națională de 33 % din suprafața agricolă;
- La nivelul județului Harghita sunt 586.383 ha de teren în proprietate privată, ceea ce reprezintă 88,32% din suprafața totală a județului, cu aproximativ 15% peste media națională (73,36%);
- Județul are un grad de împădurire peste media națională (36,9 %), iar din punctul de vedere al despăduririlor, în Regiunea Centru, reducerea cea mai intensă s-a înregistrat în județul Harghita.¹⁷
- În privința terenurilor pe care s-au executat regenerări artificiale, județul Harghita ocupă primul loc din regiunea Centru;
- La nivel regional județul Harghita se află pe primul loc cu 23,63% din totalul recoltărilor de lemn efectuate în regiunea Centru în anul 2014.

Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice

- Sectoarele de agricultură, zootehnie și pescuit ar continua să capaceze forța de muncă locală, însă din ce în ce mai mult pentru nevoi de subsistență;
- Agricultură practică fără respectarea normelor de protecție a mediului conduce la un impact negativ asupra cadrului natural, scăzând gradul de atractivitate al județului și încălcând principiul dezvoltării durabile;
- Exploatarea irațională a resurselor forestiere (tăieri intensive de material lemnos, lipsa acțiunilor de regenerare, compromiterea creșterii puiștilor, etc.) încalcă principiile dezvoltării durabile și conduce la o epuizare a resurselor naturale locale. În același timp amplifică frecvența manifestării unor fenomene climatice cu caracter de hazard pentru agricultură;
- Întârzierea parcelării terenurilor generează accentuarea unui decalaj de dezvoltare la nivel regional și național prin alterarea stării economiei și a nivelului de trai al populației în special din mediul rural.

Recomandări:

- Definirea unei strategii pe lanț productiv în vederea scurtării traseului produselor dintre producător și consumator și sporirea veniturilor producătorilor:
 - silvicultură - exploatare forestieră – prelucrare lemn – fabricare mobilă – comerț;
 - fânețe – creștere bovine – procesare (microabatoare, puncte de tăiere, incineratoare, uscătoare) – comerț;
 - exploatare fructe de pădure, plante medicinale, ciuperci - prelucrare și conservare – valorificare pe piață;
- Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic:
 - Sprijinirea investițiilor în agricultură la nivelul județului;
 - Stimularea respectării normelor de protecția mediului în practica agricolă curentă;

¹⁷ Planul de acțiune pentru bioenergie/biomasă al Regiunii Centru 2014-2020

- Promovarea și încurajarea crescătorilor de animale, inclusiv prin promovarea fermelor model;
- Promovarea și stimularea înființării formelor asociative/cooperatiste care să furnizeze produse locale competitive și dimensionate cererii;
- Acțiuni de informare și promovare a conceptului de asociere, agricultură și zootehnie ecologică și consultanță agricolă;
- Stimularea pregătirii practice în cadrul liceelor/unităților de învățământ cu profil agricol/zootehnic;
- Dezvoltarea și modernizarea instituțiilor educaționale prin înființarea fermelor didactice cu profil agricol pe lângă instituțiile cu învățământ de specialitate;
- Consiliere și formare profesională a populației ocupate în agricultură/zootehnie și a antreprenorilor din domeniul agricol;
- Dezvoltarea durabilă a silviculturii:
 - Stoparea defrișărilor de păduri la nivelul județului și încurajarea regenerării artificiale a pădurilor;
 - Sprijinirea și promovarea cu prioritate a masei lemnoase de către composesorate și întreprinzători locali;
 - Dezvoltarea rețelelor de valoricare pe plan național și internațional a produselor finite astfel obținute;
- Valorificarea oportunităților de finanțare pe perioada următoare de programare (2014-2020), în special pentru sectorul privat;
- Întocmirea planurilor de parcelare în vederea finalizării aplicării legilor fondului funciar la nivelul județului.

2.4 Energie, resurse naturale și mediu

2.4.1 Energie și eficiență energetică

Nevoia de energie, raport consum/producție

La nivelul județului Harghita, în municipii și orașe peste **60% din populație locuiește la blocuri** care sunt dotate cu instalații edilitare, iar cealaltă parte a populației locuiește la **case** care în proporție de **30-40% nu sunt racordate la apă potabilă și canalizare**, iar combustibilul **majoritar** folosit pentru încălzirea locuințelor este **lemnul**. În mediul rural încălzirea locuințelor se realizează cu combustibil solid într-un procent de 69%.¹⁸

În anul 2014 **consumul final al energiei termice s-a diminuat cu 23% față de anul 2010**, fenomen prezent și la nivel regional cu aproape aceeași valoare ca la nivel național (27% scădere). Cea mai mare scădere se înregistrează la consumatori casnici, care reprezintă aproximativ 65% din numărul total al consumatorilor. Scăderea consumului energiei termice a populației se datorează faptului că multe locuințe au fost deconectate de la rețeaua locală, schimbând soluția de alimentare cu energie termică. *(a se consulta tabelul „Energia termică distribuită” din Anexa 2)*

¹⁸ Planul județean de gestionare a deșeurilor – Județul Harghita

Eficiența energetică a clădirilor publice județene

Potrivit inventarului domeniului public/privat, în proprietatea Consiliului Județean se află 72 clădiri principale, care au fost construite după anul 1997, 13 clădiri principale, care au fost construite între 1977-1996 și 72 clădiri principale care au fost construite înainte de anul 1976, iar cea mai veche clădire este construită în anul 1780. **Starea clădirilor construite în perioada 1977-2016 este satisfăcătoare**, majoritatea clădirilor construite după 1997 fiind locuințe de serviciu și centre de plasament de tip familial. **Structura clădirilor construite înainte de anul 1977 și rețelele de alimentare ale acestora sunt într-o stare avansată de degradare**, numai câteva dintre ele au fost renovate între 1990-2000. **Majoritatea clădirilor construite înainte de 1977** sunt școli și spitale, care deserveșc interesul public. În apropierea clădirilor principale și a complexelor vechi construite se află și clădiri auxiliare, ca spații pentru centrale termice, depozite, garaje, spălătorii, cabine de poartă care de asemenea se află într-o **stare avansată de degradare și necesită realizarea unor investiții de îmbunătățire a eficienței energetice.** (a se consulta detaliile din Anexa 2)

Producția de energie regenerabilă și potențialul de producție energetică

În vederea planificării strategice a acestui sector, CJ Harghita a elaborat o strategie de dezvoltare economică în anul 2012, "*Împreună pentru un viitor stabil*", prin care planifica direcțiile de dezvoltare a resurselor alternative și utilizarea eficientă a energiei regenerabile. Astfel, diverși agenți economici din județ s-au arătat tot mai interesați de realizarea centrelor de energie regenerabilă, în vederea obținerii de certificate verzi, care se acordă pentru fiecare MWh de energie livrată în sistemul național. (a se consulta detaliile din Anexa 2)

Energie de biomasă

Harghita este unul din județele cu cea mai bogată sursă de biomasă¹⁹ forestieră din țară, situându-se pe locul II cu o **cantitate de biomasă estimată de 206,5 mii m³** și cu o cantitate estimată a biomasei agricole de 41,004 mii to, situându-se pe ultimul loc. Potrivit unui studiu realizat de ICEMERG S.A., în anul 2008 potențialul energetic al biomasei era aproximativ 207 Terrajoule la nivel județean.²⁰ Analizând modalitatea de valorificare a resurselor de biomasă, se constată că la nivelul județului o mare parte din lemnul provenit din sectorul forestier este utilizat ca și combustibil principal pentru producerea energiei de încălzire, **aproape de 25 % din volumul exploatat este folosit pentru încălzire.**²¹ Anual se produc peste **150.000 m³ de reziduuri lemnoase**, la care se adaugă deșeurile forestiere, care reprezintă aproximativ 4% din cantitatea exploatată.

În județ există multe firme care se ocupă cu producerea și comercializarea peleților. Cele mai cunoscute sunt Ameco Renewable Energy S.R.L. și Athos Pellett S.R.L. din Gheorgheni, Csillag S.R.L. din Lunca de Jos, Transylpellet S.R.L. și Phoenix Company S.A. din Miercurea Ciuc, dar există și firme care produc peleți pentru consum propriu.²² (a se consulta detaliile din Anexa 2)

¹⁹ Agenția de Management Energetic – CJ Harghita

²⁰ Profilul Județului Harghita, Oportunități de dezvoltare și afaceri, 2012, www.adrcentru.ro

²¹ Planul de Acțiune pentru Bioenergie/Biomasă al Regiunii Centru 2014-2020

²² <http://centrale-buderus.com.ro/blog/up/Lista-producatori-peleti-Romania.pdf>

Energia hidroelectrică

Începând cu anul 2008 în județul Harghita au fost emise 33²³ certificate de urbanism și începând cu anul 2010 au fost eliberate **6 autorizații de construire de microhidrocentrale**, dar cu toate acestea momentan funcționează numai cinci centrale hidroelectrice în județ – în Vlăhița cu o capacitate de 0,96 MW, în Valea Uzului cu o capacitate de 7,4 MW, în Mădăraș cu o capacitate de 0,6 MW, în Zetea cu o capacitate de 2 MW și în Corbu cu o capacitate de 0,1 MW. Unul dintre motivele pentru care potențialul hidro nu este valorificat la capacitate maximă este protocolul încheiat între Departamentul de Ape, Păduri și Piscicultură și World Wild Fund Romania, prin care s-a admis **suspendarea temporară a procesului de avizare pentru investițiile MHC** în ariile protejate.²⁴ (*a se consulta detaliile din Anexa 2*)

Energia solară și geotermală

În cadrul Programului "Casa verde", județul Harghita se situează printre primele la nivel național, interesul față de acest tip de program continuă să persiste și în prezent. Deși Județul Harghita nu face parte din județele cu cel mai mare potențial de valorificare a energiei solare, investitorii sunt interesați de exploatarea pășunilor montane ca spațiu de amplasare a sistemelor deoarece aici este un nivel foarte ridicat de radiație solară.²⁵ La nivelul județului există **două parcuri fotovoltaice** realizate, în **Cristuru Secuiesc** cu o putere nominală de **4.804,2 kWp** și în **Lăzarea** cu o putere nominală de **35.383,95 kWp**, ambele fiind în **proprietate privată**. De asemenea, au mai fost emise câteva autorizații de construire pentru parcuri fotovoltaice, dar acestea nu s-au concretizat. (*a se consulta detaliile din Anexa 2*)

Energia geotermală este o resursă disponibilă în jurul localității **Băile Tușnad**. Un exemplu excepțional privind folosirea energiei geotermale, este o pensiune din comuna Căpâlnița, care a fost construită cu ajutorul fondurilor europene și este singura pensiune din județ care funcționează cu energie geotermală.²⁶

2.4.2 Resurse naturale și mediu înconjurător

Situația resurselor naturale

Resursele naturale ale județului Harghita se împart în funcție de caracterul acestora în regenerabile și neregenerabile.

Resursele naturale **neregenerabile** existente pe teritoriul județului Harghita constau în (*a se consulta detaliile cu privire la resurse naturale în Anexa 2*):

- *Rezerve de lignit* (în depresiunile Bilbor și Borsec);
- *Gaze naturale* (în Depresiunea Transilvaniei, respectiv în partea de SV a județului);
- *Zăcăminte de turbă* (cantionate în depresiunile Ciucului, Giurgeului, Borsecului și Bilborului),

²³ Agenția de Management Energetic - CJ Harghita

²⁴ Protocolul încheiat între Departamentul de Ape, Păduri și Piscicultură și World Wild Fund Romania

²⁵ http://www.afm.ro/casa_verde_pf.php

²⁶ <http://www.spme.ro/html/hirek.php?lang=ro&id=22>

- *Zăcăminte de minereuri* (prezente în formațiunile cristaline epimetamorfe);
- *Rezerve de substanțe nemetalifere* (sare, dolomită, roci caolinitice, argile, sienite);
- *Rezerve de roci utile (andezite)*.

Principalele resurse naturale **regenerabile** de pe teritoriul județului sunt *rezervele de apă* (de suprafață și subterane) și *pădurile*. Județul dispune de *resurse de apă subterană* potabilă în depresiunile intramontane, acestea fiind valorificate pentru alimentarea populației și în industria alimentară. *Rezerve de ape minerale* valorificate există în depresiunile Ciucului, Borsecului, Giurgeului, Bilborului și Casinului, în văile Vârghișului, Homoroadelor și Târnavelor. În județul Harghita existau **16 surse²⁷ de extracție a apelor minerale**, reprezentând 23,53% din total, comercializate sub 10 denumiri comerciale (ex.: Perla Harghitei, Borsec, Bilbor etc.).

O altă resursă importantă din punct de vedere economic pentru județ sunt *pădurile*. Chiar dacă nu există un consens în ceea ce privește amploarea defrișărilor, studiile efectuate în domeniu prin cartografierea din satelit a zonelor împădurite relevă o **scădere a suprafeței împădurite și existența unui nivel alarmant al exploatării ilegale**, inclusiv din situri protejate²⁸. În anumite zone, posesorii sunt capabili să gestioneze în mod sustenabil exploatarea de păduri, dar în zonele unde proprietățile sunt divizate, exploatarea devin mai dificil de controlat. Excluzând din analiză exploatarea neautorizată de lemn, cantitățile exploatare se mențin la niveluri ridicate, în județul Harghita (1.042,8 mii mc - 2014), pe intervalul de timp 2010 – 2014, situația recoltărilor de lemn prezintă o creștere ușoară (4,30%), dar cu un ritm mai redus decât creșterea înregistrată la nivelul regional (12,78%) și național (5,28%). (a se consulta "Tabelul Situația exploatărilor forestiere din județul Harghita" din Anexa 2)

Suprafețele incluse în regenerări artificiale în județul Harghita au scăzut în anul 2014 față de anul 2010 cu 1,42%. În perioada 2010 - 2014 cantitățile de masă lemnoasă exploatată au crescut, în timp ce suprafețele pe care s-au efectuat plantări au scăzut, cu efecte negative asupra fondului forestier. (a se consulta "Suprafața terenurilor pe care s-au executat regenerări artificiale în jud. Harghita (UM: mii Ha" din Anexa 2) În Anexa 2 se regăsește o prezentare privind **Biodiversitatea și zonele protejate – floră, faună, mediu înconjurător, aspectele climatice, riscuri naturale și antropice**.

2.4.3 Gestionarea deșeurilor

În perioada 2008-2014, eliminarea deșeurilor municipale generale s-a realizat prin depozitarea acestora în zone specializate existente la Cekend, Toplița, Gheorgheni și Miercurea Ciuc. Pe teritoriul județului **nu există incineratoare de deșeuri**. Pe Platoul Cekend, se află un depozit de deșeuri în funcțiune ce respectă pe deplin standardele UE și este în proprietatea firmei S.C. RDE Harghita S.R.L. La acest depozit este asigurată pe termen lung depozitarea deșeurilor în condiții de

²⁷ Ordinul președintelui ANRM nr. 22/2016

²⁸ *Estimation of Forest Land-Cover Change in Romania, Between 1990 and 2006*, Dutcă I., Abrudan V., Bulletin of the Transilvania University of Brașov, Vol. 3 (52), 2010; *Transylvanian Rural Woods Assessment Using Aerial and Satellite Imagery*, Gornic O., Vodă M., Academica Science Journal Economica Series, 2014

siguranță pe o platformă cu o capacitate totală de 1 milion de m³ și deservește pe lângă județul Harghita și județele Prahova, Mureș și Arad. Însă, din cauza managementului neechilibrat de gestionare a deșeurilor, o parte din deșeurile colectate în județul Harghita este transportată încă la depozitul din județul Brașov.²⁹

În județul Harghita se află în funcțiune o stație de sortare pentru deșeurile colectate selectiv, realizată prin programul PHARE, având o capacitate de colectare de 650 tone/an.

În Remetea s-a realizat un centru de management al deșeurilor (format dintr-un depozit de deșeuri nepericuloase, o instalație de compostare, o instalație de sortare), precum și 2 stații de transfer și 7 centre de colectare selectivă a deșeurilor reciclabile. Centrele vizează inclusiv achiziționarea echipamentelor, instruirea și publicitatea cât și închiderea depozitelor de deșeuri urbane neconforme din județ.³⁰ Se fac demersuri pentru selectarea viitorilor administratori ai sistemului, ai stațiilor de transfer și al operatorilor ce vor colecta deșeurile.

Cantitățile generale de deșeuri municipale din județ colectată la nivelul anului 2014 a fost de 41.508 tone, din care 60,6% din urban și diferența de 39,40% din mediul rural. (a se consulta tabelul “Deșeuri municipale generale și colectate la nivelul județului Harghita” din Anexa 2)

Analizând situația deșeurilor rezultate din industria de prelucrare a lemnului, în anul 2014 evidențele înregistrau o cantitate de 22.012,98³¹ tone, cu 59.112,38 tone mai puțin decât în anul 2013, această scădere fiind un indiciu pentru reciclarea deșeurilor și utilizarea acestora în alte scopuri. (a se consulta detalii în Anexa 2)

2.4.4 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul energiei și resursele naturale

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Zonă foarte bogată în ceea ce privește posibilitățile de energie regenerabilă, în special pentru energia de tip biomasă și hidroenergie; Situri de interes comunitar Natura 2000; Varietate de obiective naturale; Calitatea apelor din județ bună și foarte bună; Nu există industrii cu grad ridicat de poluare a aerului atmosferic; Demersuri în derulare pentru curățarea zonelor care au fost utilizate pentru depozitarea deșeurilor, ex. Toplița; Nivel ridicat de conectare la servicii de salubritate; 	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor pe care s-au executat regenerări artificiale în domeniul forestier, deși în creștere este mică în comparație cu tendința de defrișare/exploatare manifestată în județ; Există 13 arii protejate pentru care nu au fost atribuite convenții sau contracte de administrare; Starea ariilor protejate nu se află la standardele parametrilor normali; Rezervațiile naturale nu au finalizate activitățile de amplasare a panourilor indicatoare și a bornelor de limitare; Există 30 de situri potențial contaminate și 2 situri contaminate; Există un depozit de deșeuri în județ care respectă standardele UE; Din cauza unei gestiuni ineficiente, o parte din deșeurile colectate sunt transportate încă la depozitul din județul Brașov; Modalitatea de colectare a deșeurilor reciclabile nu este suficient de eficientă;

²⁹ http://www.prefecturahr.ro/dbimg/documente_stiri/686/apm.pdf

³⁰ Raport privind impactul asupra mediului-Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Harghita și închiderea depozitelor de deșeuri neconforme în județul Harghita

³¹ http://www.prefecturahr.ro/dbimg/documente_stiri/686/apm.pdf

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none">Resurse de ape geotermale și minerale;Nivelul concentrației poluanților este sub valorile limită;Reducere a cantității de deșeuri municipale prin intensificarea reciclării.	<ul style="list-style-type: none">Imobilele aparținând domeniului public sunt într-o stare avansată de degradare și cu un nivel scăzut de eficiență energetică;Aproximativ 70% din solurile din județul Harghita sunt soluri de clase inferioare – IV și V;Afectarea calității solului prin utilizarea de îngrășăminte chimice în activitățile agricole.
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none">Între 2010-2014, consumul energiei nu s-a schimbat semnificativ la nivel național. În fiecare an, consumul final al energiei electrice era în jur de 41.000 MWh, iar în anul 2014, consumul final al energiei termice s-a diminuat cu 23% față de anul 2010. Acest fenomen este prezent și la nivel regional cu aproape aceeași valoare ca și la nivel național (27% scădere);În ceea ce privește furnizarea energiei electrice, conform RPL din anul 2011, la nivel național erau 334.434 locuințe convenționale neelectrificate, ceea ce înseamnă că locuințele din România erau dotate cu instalație electrică într-o proporție de 96,6%;La nivelul Regiunii Centru, ponderea locuințelor electrificate este peste media națională - 96,8%;Prezența puternică a biomasei caracterizează atât România, cât și Regiunea Centru și județul Harghita;După potențialul geotermic România este a treia țară la nivel european, dar potențialul județului Harghita este inferior față de partea de vest a țării;	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none">Restrângerea suprafețelor împădurite și epuizarea resurselor naturale;Alterarea calității solului și apelor în lipsa unor măsuri concrete de descurajare a folosirii îngrășămintelor chimice;Degradarea accelerată a imobilelor din patrimoniul public și creșterea costurilor administrative;Sistemul public de termoficare poate deveni nerentabil întrucât există o tendință foarte mare a populației din mediul urban de a se deconecta de la rețeaua publică de termoficare;	

Recomandări:

- Valorificarea resurselor de energie alternativă (reziduuri forestiere ca materie primă – biomasă)
- Gestionarea eficientă a deșeurilor:
 - Eficientizarea implementării managementului de gestiune a deșeurilor (prin creșterea cantității de deșeuri reciclate/colectate, prin eficientizarea distribuției zonale a deșeurilor ținând cont de infrastructura existentă, etc.);
 - Promovarea și informarea populației cu privire la colectarea deșeurilor reciclabile;
- Protecția mediului și reducerea riscurilor de poluare:
 - Acțiuni de regenerare a fondului forestier (plantare puieti, înființarea de pepiniere, curățarea de materialul lemnos doborât natural, rădirea copacilor, etc.);
 - Acțiuni de decontaminare pe întreaga suprafață a județului;
 - Elaborarea metodologiei Directiva Cadru privind apa, ajutoarele compensatorii și plățile aferente și a planului de menținere a calității aerului la nivelul județului Harghita;
- Investiții de îmbunătățire a eficienței energetice a imobilelor aflate în patrimoniul public.

2.5 Infrastructură și echipare teritorială

2.5.1 Infrastructura de transport

Căi feroviare de transport³²

Lungimea totală a căilor ferate din județul Harghita este de **207 de km**, dintre care **83,57%** sunt **electrificate** și reprezintă doar 15% din rețeaua căilor ferate de la nivelul Regiunii Centru. (a se consulta harta "Căile ferate din județul Harghita" și tabelul "Infrastructura feroviară la nivelul anului 2014" din Anexa 2)

Județul este traversat de o **magistrală de importanță națională - magistrala 400**, cu ruta: București – Brașov - Sfântu Gheorghe – Miercurea Ciuc – Ciceu – Deda – Dej – Baia Mare – Satu Mare – Halmeu, și **3 căi feroviare de importanță județeană și locală**: Odorheiu Secuiesc – Vânători (lângă Sighișoara, jud. Mureș), Praid – Sovata (jud. Mureș), Miercurea Ciuc – Moinești (jud. Bacău).

Căi rutiere de transport – rețeaua de drumuri publice³³

Județul Harghita este străbătut de o rețea de drumuri din care **8 sunt drumuri naționale, 43 drumuri județene și 142 drumuri comunale**³⁴. (a se consulta tabelul "Evoluția rețelei rutiere în județul Harghita" din Anexa 2)

Lungimea rețelei rutiere a județului Harghita este de **2.088 km**, din care **446 km** reprezintă **drumuri naționale, 845 km drumuri județene și 797 km drumuri comunale**, înregistrând o **densitate de 31,45 km/100 kmp**.³⁵

Județul este traversat de un **drum de importanță europeană, E578 (DN12)** care asigură legătura dintre drumurile europene: *E58, E60 și E574* și legătura între orașele: Reghin, Gheorgheni, Miercurea Ciuc și Sfântu Gheorghe.

Județul este străbătut de **6 drumuri naționale și județene: DN11B** asigură legătura părții de sud-est județului cu localități din nordul județului Covasna, **DN12**: traversează nord-sud județele Harghita și Covasna până la Brașov, **DN13A** leagă municipiul Sfântu Gheorghe și orașul Odorheiu Secuiesc, **DN13B** leagă orașul Gheorgheni de localitatea Praid (stațiune cu potențial balneoclimateric), **DN15**: asigură legătura județului Harghita și județului Neamț, **DJ138A** asigură legătura cu obiective turistice importante: Harghita Băi, prin Pasul Vlăhița.

Teritoriul județean este străbătut de la vest la est de rute care aparțin **rețelelor TEN – T Centrală** (Sebeș – Turda – Târgu Mureș – Iași – Ungheni, care realizează conexiunea cu Republica Moldova) și **TEN – T Globală** (Ploiești – Brașov – Târgu Mureș, care realizează conexiunea cu Coridorul Pan-european IX și Autostrada Târgu Mureș – Iași – Ungheni) (a se consulta harta "Drumurile din județul Harghita și conexiunea la rețeaua TEN-T" și harta "Drumurile publice cu conectivitate directă / indirectă la rețeaua TEN-T în Județul Harghita" din Anexa 2)

În ceea ce privește **accesibilitatea rutieră** de la reședința de județ Miercurea Ciuc spre municipiile și orașele din județul Harghita, timpul mediu de parcurs spre oricare dintre aceste

³² Profilul județului Harghita – Oportunități de dezvoltare și afaceri (2012), ADR Centru

³³ Sursa: Profilul județului Harghita (2012), ADR Centru

³⁴ Sursa: Plan județean de gestionare a deșeurilor (2008-2013)

³⁵ Sursa: INSSE – date valabile pentru anul 2014

destinații este de circa 67 minute iar distanța medie este de 61,25 km, ceea ce denotă o bună conectivitate la nivelul județului. (a se consulta detalii în Anexa 2)

Situația drumurilor județene

În perioada 2010-2014, lungimea drumurilor județene a scăzut cu 4 km față de anul anterior, astfel în anul 2014 lungimea drumurilor județene era de 845 km. Este de remarcat modificarea semnificativă a lungimii drumurilor modernizate care au înregistrat o creștere de la 80 km (2013) la 346 km (2014), dar și a drumurilor pietruite care au înregistrat o creștere de la 188 km la 282 km. (a se consulta figura "Evoluția lungimii drumurilor județene în perioada 2010 - 2014" și tabelul "Starea drumurilor județene la nivel național, regional și local" în Anexa 2)

Situația străzilor orășenești

În anul 2014, în județul Harghita densitatea de străzi orășenești pe kilometru era de 7,45 km stradă / kmp, valoare care se situează mult sub media națională, respectiv regională. În perioada 2010-2014 s-au construit 22 km de străzi orășenești și s-au modernizat 44 km de străzi orășenești iar inițiativele de investiții pe acest segment vor continua în următoarea perioadă de programare, pentru a veni în întâmpinarea nevoilor comunitare.

Situația drumurilor și trotuarelor comunale

În perioada 2010-2014, lungimea drumurilor comunale a înregistrat creșteri semnificative atât la nivel național, cât și la nivel regional și județean. Astfel, în timp ce la nivel național și în Regiunea Centru, lungimea drumurilor comunale a crescut cu procente cuprinse în intervalul 6-8%, în județul Harghita s-a înregistrat o creștere spectaculoasă, respectiv de circa 28,13% în 2014 față de anul 2010. (a se consulta tabelul "Evoluția lungimii drumurilor comunale în perioada 2010 - 2014" și tabelul "Starea drumurilor comunale la nivel național, regional și local" și tabelul "Situația trotuarelor raportat la drumurile intravilane din județul Harghita" în Anexa 2)

Raportat la drumurile intravilane (cu excepția celor de pământ), trotuare există în 19 localități (7 orașe/municipii și 12 sate - reședință de comună), cu o medie de 5,4% din suprafața acestora (~14% în urban și ~2% în rural).

Reparații și construcții de drumuri, calitatea drumurilor

La nivelul anului 2014, din totalul **drumurilor publice** din județul Harghita, **39,79%** erau **modernizate**, **11,63%** aveau îmbrăcămînți ușoare rutiere, **29,83%** erau pietruite, iar **18,72%** erau de pământ. (a se consulta tabelul "Starea drumurilor publice la nivel național, regional și local" din Anexa 2)

În perioada 2010-2014 în județul Harghita s-au **modernizat circa 242 km de drumuri județene**, ponderea acestora în totalul lungimii drumurilor județene la nivelul anului 2014 fiind de circa **40,95%**, aproximativ **11%** (93 km) sunt cu îmbrăcămînți ușoare rutiere (IUR) și circa **48%** sunt nemodernizate, pietruite/de pământ (406 km). (a se consulta tabelul "Starea drumurilor județene la nivel național, regional și local" din Anexa 2)

O problemă importantă o reprezintă **starea drumurilor de acces care fac legătura cu zonele de interes turistic** (exemplu: DJ138, care duce la Harghita Băi, DJ131 care leagă localitatea Băilor Homorod, drumul forestier de la Zetea la Harghita Mădăraș). (a se consulta tabelul "Starea

drumurilor publice la nivel național, regional și local" și tabelul "Ponderea drumurilor publice modernizate din total drumuri publice în anii 2010 și 2014" în Anexa 2)

În județul Harghita sunt **142 de drumuri comunale**, având o lungime totală de **797 km**³⁶. În perioada 2010-2014, la nivel județean s-au modernizat **41 km de drumuri comunale**. Astfel, la nivelul anului 2014 din totalul drumurilor comunale din județul Harghita (797 km), 5,26% sunt modernizate (42 km), circa 18,44% (147 km) sunt cu îmbrăcămînți ușoare rutiere (IUR) și aproximativ 76,28% sunt nemodernizate, pietruite/de pământ (608 km). (a se consulta tabelul "Ponderea drumurilor comunale modernizate în anii 2010 și 2014" în Anexa 2)

La nivelul județului Harghita există **78 de trasee de transport public** ce asigură conectivitatea localităților de pe teritoriul județului, dintre care 2 trasee nu au atribuit un operator privat de transport (traseul Sandominic – Bălan, traseul Cristuru Secuiesc – Eliseni – Șoimoșu Mare).

2.5.2 Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare

(a se consulta tabelul "Rețeaua sistemului de alimentare cu apă și consumatorii racordați în anii 2012 și 2014" și harta "Distribuția lungimii principalelor rețele de utilități în Jud. Harghita în anul 2014" din Anexa 2).

La nivel județean, indicatorul de dezvoltare durabilă „**ponderea populației cu acces la apă potabilă**” a înregistrat în anul 2014 o acoperire de **55,06%**, în creștere cu aproximativ 4% față de indicele similar din anul 2012, dar sub media de acoperire națională și regională.

În perioada 2010-2014, **lungimea rețelei simple de distribuție a apei potabile** în județul Harghita a crescut cu **242,6 km**, în principal datorită creșterii spectaculoase înregistrată în mediul rural, respectiv cu 183,8 km (a se consulta tabelul "Evoluția lungimii rețelei simple de distribuție a apei potabile în jud. Harghita în perioada 2010-2014 (km)" din Anexa 2).

În ultimii 5 ani, la nivel județean, s-a înregistrat o **scădere a consumului de apă potabilă** cu peste 10%, datorate scăderii de peste 15% înregistrate în mediul urban (2010-2014). (a se consulta tabelul "Evoluția cantității de apă potabilă distribuită în jud. Harghita în perioada 2010-2014 (mii mc)" din Anexa 2). **Rețeaua de canalizare** județeană este extinsă la cele **9 localități urbane** existente, **35 localități rurale** din cele 58 existente³⁷ și are o lungime totală de 827,60 km, în creștere cu circa 37% față de nivelul anului 2012 (a se consulta tabelul "Rețeaua sistemului de canalizare și locuitorii conectați în anii 2010 și 2014" din Anexa 2).

În anul 2014, **ponderea populației care beneficiază de canalizare** la nivel județean este de **47,51%**, parametru care se situează sub media regiunii Centru, însă depășește media națională. (a se consulta tabelul "Evoluția lungimii conductelor de canalizare în jud. Harghita în perioada 2010-2014 (km)" din Anexa 2).

În privința epurării apelor uzate, există în prezent proiecte de investiții în apă uzată realizate la nivel județean în mediul rural și care nu îndeplinesc condițiile de conformitate conform Directivei

³⁶ Date disponibile la nivelul anului 2014

³⁷ Sursa: INSSE, indicator GOS110C - Numărul localităților cu canalizare publică, pe medii de rezidență, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe

91/271/CEE, fiind incluse în lista aglomerărilor cu proiecte de **investiții în apă uzată neconforme** între 2.000 - 10.000 l.e, aflându-se astfel în **pericol de infringement** (*a se consulta tabelul "Aglomerări umane cu proiecte de investiții în apă uzată neconforme" din Anexa 2*).

În județul Harghita dețin licențe de funcționare³⁸ **13 operatori de sisteme de alimentare cu apă și canalizare**. (*a se consulta lista lor în Anexa 2*)

2.5.3 Infrastructura tehnico – edilitară

Rețele de energie electrică

În județul Harghita, **procentul mediu de electrificare este de 97,6% în urban și în rural 93,6%**.³⁹, fiind unul din județele cele mai afectate, după Alba și Vrancea, ca urmare a dispersiei teritoriale a așezărilor ce generează costuri foarte mari de racordare și care nu permite o amortizare a investiției. (*a se consulta tabelul "Evoluția situației privind serviciile publice de alimentare cu energie termică în perioada 2010-2015" din Anexa 2*)

În perioada 2011-2014, CJ Harghita a extins alimentarea cu energie electrică a localităților Gălăuțaș, Hosăsău, Liban, Șicasău, Tulgheș, Valea Rotundă, Vadasmező, Borzont și Sărmaș, dar cu toate acestea încă mai există locuințe neelectrificate în județ.⁴⁰ În județul Harghita, dețin licențe de funcționare⁴¹ **3 operatori pentru serviciul de iluminat public al localităților**, detalii privind licențierea acestora sunt prezentate în *Anexa 2*.

În județ mai sunt amplasate stațiile de transformare 110/20 kV: Miercurea Ciuc, Tractorul (la fosta Fabrică de tractoare din Miercurea Ciuc), Tușnad, Oltul (Miercurea Ciuc), Vlăhița, Homorod, Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc, Ciceu, Bălan, Fagul, Voșlăbeni, Bucin, Toplița. Alimentarea acestor stații se face atât din **LEA 220 kV**, cât și din linii electrice aeriene **LEA 110 kV**, traseele principale de amplasare ale acestora fiind Gheorgheni – Toplița, Gheorgheni – Miercurea Ciuc – Băile Tușnad, precum și CTE Fântânele – Cristuru Secuiesc – Odorheiu Secuiesc – Vlăhița – Miercurea Ciuc.

În ultimii ani s-au realizat lucrări de reparare și înlocuire a echipamentelor primare și secundare din stațiile electrice și posturile electrice de transformare, și se modernizează în paralel și sistemele de gestiune a energiei electrice.

Rețele de termoficare

La nivelul județului s-a înregistrat o **scădere consistentă a consumului energiei termice cu 46%**, față de anul 2010, ca urmare a scăderii înregistrate în rândul consumatorilor casnici, (65% din totalul consumatorilor finali), aceștia optând pentru metode individuale de încălzire. (*a se consulta tabelul "Evoluția situației privind serviciile publice de alimentare cu energie termică în perioada 2010-2015" din Anexa 2*)

³⁸ Sursa: Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice – Evidența licențelor valabile la data de 23.12.2015) - <http://www.anrsc.ro/activitate/licente-si-autorizatii/>

³⁹ Sursa: Recensământul populației și al locuințelor, 2011

⁴⁰ <http://www.hargitamegye.ro/upload/public/kisvillany.pdf>

⁴¹ Sursa: Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice – Evidența licențelor valabile la data de 23.12.2015) - <http://www.anrsc.ro/activitate/licente-si-autorizatii/>

Sisteme de alimentare centralizată cu energie termică au fost realizate în Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Toplița și Odorheiu Secuiesc și în orașele Borsec, Băile Tușnad, Cristuru Secuiesc și Vlăhița, însă au fost scoase din funcțiune sistemele SACET din Toplița și din orașele Băile Tușnad și Borsec, fiind înlocuite cu gaze naturale și combustibil solid.⁴² **Evoluția branșamentelor** la sistemul SACET este prezentată în *tabelul "Evoluția cantității de energie termică distribuită în perioada 2010-2014 (Gcal)" din Anexa 2.*

În zonele **fără distribuții de gaze naturale**, prepararea hranei se face cu **sobe cu combustibil solid (lemn)** și cu butelii de aragaz și, iar pentru încălzire sobe pe combustibil solid (lemn și cărbuni). **Resursa naturală** utilizată cu precădere în județul Harghita este constituită din **lemn și deșeuri lemnoase**, astfel că utilizarea combustibilului solid se poate face, ca și până acum, în sobe clasice de teracotă cu acumulare de căldură, precum și în alte surse de energie termică, unele dintre ele fiind cazanele, care funcționează pe principiul arderii clasice sau pe acela al gazeificării lemnului.⁴³

Rețele de gaze naturale

În județul Harghita există **zăcăminte reduse de gaz metan în zona de sud-vest** (Cristuru-Secuiesc, Șimonești, Secuieni, Săcel), exploatate și injectate în conductele magistrale de transport ce fac legătura cu nodul Șendreni – Galați.

Conductele principale de transport care tranzitează județul Harghita sunt: **Conducta DN 800 mm (O 32")** prin **Cristuru Secuiesc**, **conducta DN 700 mm (O 28")** prin **Mugeni**. Din punct de vedere al alimentării cu gaze naturale, zonele cele mai defavorizate ale județului sunt zonele muntoase, cu localități rare, răsfirate, amplasate în special în zonele de nord și est.⁴⁴

În perioada 2010-2014, **lungimea conductelor de gaze în județul Harghita a crescut cu 30,5 km.** (*a se consulta tabelul "Evoluția lungimii conductelor de gaze naturale în perioada 2010-2014 (km)" din Anexa 2.*)

În privința **cantității de gaze distribuite pentru consum** în perioada 2010-2014, județul Harghita urmează trendul național și regional, cu o **scădere continuă** a consumului de **peste 20%**. (*a se consulta tabelul "Evoluția cantității de gaze naturale distribuite în perioada 2010-2014 (mii mc)" din Anexa 2.*)

Rețele de comunicații

Serviciile poștale sunt asigurate atât de **operatorul național Poșta Română** prin intermediul celor **37 de oficii poștale** din întreg județul, cât și de operatori privați de servicii de poștă/curierat, care dispun de sedii de desfășurare a activității în principalele localități din județul Harghita.

Principalul operator de telefonie fixă este Telekom România, care oferă inclusiv servicii de telefonie mobilă, internet și televiziune. Pe piața de profil (telefonie/internet/TV) activează la nivel local operatorii: Orange, Vodafone, RCS&RDS, UPC, ASTRAL TELECOM etc. Din punct de vedere al **rețelelor majore de telecomunicații**, teritoriul județului este străbătut de **traseul cablului de fibră optică Sf. Gheorghe (jud. Covasna) – Băile Tușnad – Miercurea Ciuc – Vlăhița – Odorheiu Secuiesc**

⁴² Sursa: PATJ (Planul de amenajare a teritoriului județean Harghita), în vigoare la data consultării (ianuarie 2016)

⁴³ Sursa: PATJ (Planul de amenajare a teritoriului județean Harghita), în vigoare la data consultării (ianuarie 2016)

⁴⁴ Sursa: PATJ (Planul de amenajare a teritoriului județean Harghita), în vigoare la data consultării (ianuarie 2016)

– **Cristuru Secuiesc – Sighișoara** (jud. Mureș). În zona localității Harghita Băi este amplasat un radioreleu racordat prin rețele de cabluri de telecomunicații de Miercurea Ciuc, respectiv Târgu Mureș, Vlăhița, Odorheiu Secuiesc.

2.5.4 Analiza diagnostic în ceea ce privește infrastructura

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Județul este traversat de rețele de transport de importanță europeană (TEN-T și coridoare pan-europene) Experiență vastă în pregătirea și derularea de proiecte cu finanțare nerambursabilă; Creșterea lungimilor de drum modernizat, în special cele din mediul rural; Nivelul de racordare la sistemul centralizat de alimentare cu apă; 96,8% din locuințe sunt dotate cu instalație electrică; Investițiile din rețeaua de alimentare cu energie electrică; Conexiune directă a rețelei de transport gaze la conductele magistrale de importanță majoră; 	<ul style="list-style-type: none"> Drumurile județene sunt în proporție de 48% (406 km) nemodernizate (inclusiv pietruite/de pământ); Există proiecte de investiții în apă (localitatea Izvoare, comuna Zetea), respectiv proiecte pentru epurare ape uzate neconforme, aflându-se în pericol de infringement; Stare precară a drumurilor care realizează accesul spre zone turistice sau orașe;
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> În regiunea Centru, în anul 2014 s-a înregistrat o densitate a drumurilor publice pe 100 kmp teritoriu de 33,16%, județul Harghita înregistrând o valoare de 31,45 km, drumuri publice la 100 kmp. În anul 2014 densitatea națională de străzi orășenești era de 12,80 km stradă / kmp, în regiunea Centru era de circa 12,68 km stradă / kmp⁴⁵, iar în județul Harghita este de 7,45 km stradă / kmp, sub media națională și regională. Regiunea Centru este străbătută de 13,24% din DN-uri, din care doar 38,51% sunt modernizate. La nivel național, din totalul DJ existente în anul 2010, doar circa 23,36% erau modernizate. În perioada 2010-2014, ponderea DJ modernizate a crescut semnificativ, fiind înregistrată o pondere a acestora de 30,76% în anul 2014. În Regiunea Centru, ponderea DJ modernizate a crescut în perioada 2010-2014 cu 9,46 puncte procentuale. În Regiunea Centru, ponderea DC modernizate a crescut în perioada 2010-2014 cu aproape 2%. În ultimii 3 ani s-a înregistrat o creștere de circa 4,39% în ceea ce privește procentul populației cu acces la sursă de apă potabilă la nivel național, la nivelul regiunii Centru creșterea a fost de 8,68%, iar la nivel județean s-a înregistrat pe perioada analizată o creștere de 7,53%. În regiunea Centru, în ceea ce privește locuințele dotate cu instalație electrică, procentul acestora este de 96,8%, față de 96,6%, cât este media națională. 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> Degradarea intensă a infrastructurii rutiere, diminuarea tranzitării județului și izolarea unor localități; Intrarea în infringement a localităților nominalizate și anularea oricărei șanse de redresare și reluare a inițiativelor de dezvoltare; Prin reducerea numărului consumatorilor conectați la sistemele centralizate de încălzire cu agent termic, aceste sisteme devin ineficiente, conducând la creșterea costurilor individuale de furnizare a acestor servicii. Treptat, sistemul centralizat este înlocuit cu sisteme locale de producere a energiei termice. 	

Recomandări:

- Continuarea preocupărilor pentru creșterea calității locuirii prin dezvoltarea infrastructurii tehnice de bază:
 - Rezolvarea problemelor de neconformitate ale proiectelor de apă, apă-uzată;

⁴⁵ Sursa: indicator INSEE, GOS104B - Lungimea străzilor orășenești pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe

- Modernizarea și/sau înființarea de infrastructură de bază (apă/canalizare, gaze, drumuri, electricitate, comunicații etc);
- Reorientarea către surse alternative de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică;
- Dezvoltarea și regenerarea localităților urbane și rurale;
- Valorificarea spațiilor industriale și a terenurilor neutilizate;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de acces în județ în special spre zonele cu potențial turistic și economic (modernizarea străzilor, a drumurilor de acces etc).

2.6 Turism

2.6.1 Resurse de turism

Patrimoniul istoric și cultural

În județul Harghita în anul 2014 existau **23 de muzee și colecții publice**, cele mai multe (4) fiind situate în Municipiul Odorheiu Secuiesc.

Infrastructura de turism

- Unități de cazare: **357⁴⁶ structuri de primire turistică la nivelul anului 2015**;
- Instalații de tratament: **6 baze de tratament**;
- Pârții de schi (și instalații de transport pe cablu): în județ există **23 pârții de schi omologate** din care 19 sunt administrate de societăți comerciale, 1 pârtie este administrată de o persoană fizică și 2 sunt administrate de asociații (Asociația de Turism Băile Tușnad și Asociația de Schi Miercurea Ciuc)⁴⁷;
- Traseele turistice montane omologate din județul Harghita sunt în totalitate administrate de CJ Harghita (**există 26 trasee turistice montane omologate**) (a se consulta tabelul "Numărul structurilor de primire turistică, la 31 iulie în jud. Harghita" din Anexa 2)

La nivelul județului există **17⁴⁸ Centre de Informare Turistică**, amplasate în localități precum: Gheorgheni, Dealu, Satu Mare, Odorheiu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Ghimeș, Ditrău, Merești, Remetea, Harghita-Băi, Ciumani, Izvoru Mureșului, Sântimbru-Băi, Siculeni, Cozmeni și Lăzărești, Lupeni, realizate prin programele de finanțare sau POR. Conform datelor din evidența MADR și ANT există centre de informare turistică în principalele centre de interes turistic Miercurea Ciuc, Băile Tușnad și Odorheiu Secuiesc.

Promovarea zonei din punct de vedere turistic este asigurată în mod integrat sub coordonarea ADI Harghita prin intermediul **platformei multifuncționale www.visitinharghita.ro** și prin intermediul unor operatori locali cu afaceri în domeniul turismului, asociații și agenții de transport și turism: *Asociația Turistica a Ținutului Sării, Cazare în Secuime, Turul, Hedon Express, Molnar Tour, Calibra Travel Center, Fenyő Travel, Europa Tours, ADI Munții Harghita, ADI "Ciomad-Balvanyos"* etc.

⁴⁶ DJS Harghita, indicator INSSE - TUR101C , consultat în 20.04.2016

⁴⁷ Website-ul Autorității Naționale pentru Turism

⁴⁸ www.visitinharghita.ro

Infrastructura de cazare

În ultimii ani, s-a înregistrat o îmbunătățire a infrastructurii de cazare turistică concretizată prin **creșterea numărului structurilor de primire turistică cu aproximativ 10% în anul 2015**, când se înregistrau 357 de structuri, față de anul 2014, însă dinamic s-a înregistrat o scădere a ponderii regionale, de la 23,65% (2010) la 16,94% (2015). *(a se consulta harta "Distribuția numărului unităților de cazare în județul Harghita" și tabelul "Evoluția numărului structurilor de primire turistică la nivel național, regional și județean între anii 2010-2015" din Anexa 2)*

Oferta locală de cazare este dominată majoritar (79%) de cazare în unități de tipul **pensiunilor turistice și agroturistice**, însă **oferta specializată pentru tineret și pentru călătorii ce tranzitează zona nu este generoasă** – 1% tabere pentru elevi și preșcolari. **Numărul structurilor de primire turistică este mai mare în mediul rural, decât în mediul urban.** În anul 2015, cele mai multe unități de cazare se află în comuna Praid (58 unități), urmată de municipiul Gheorghieni (33 unități) și Miercurea Ciuc (30 unități). *(a se consulta figura "Categorii de structuri de primire turistică în județul Harghita, în 2015" din Anexa 2)*

Indicele de utilizare a capacității de cazare în funcțiune este scăzut, date INS indică o valoare de **16,5%** pentru anul 2015, mai ridicată în mediul urban (20%), față de mediul rural (9,5%), în descreștere în perioada analizată și cu mult sub nivelul utilizării a minim 1/3. *(a se consulta tabelul "Capacitatea de cazare în funcțiune", tabelul "Evoluția capacității de cazare turistică între anii 2010-2015 (nr. locuri) în județul Harghita", tabelul "Indicele de utilizare a capacității de cazare în funcțiune", tabelul "Sosiri ale turiștilor în jud. Harghita pe tipul de turiști (2010-2014)" și tabelul "Evoluția sosirii turiștilor străini și români între anii 2006-2014 în județul Harghita" din Anexa 2)*

Turiști români și străini

Cei mai mulți vizitatori din județul Harghita sunt turiști români⁴⁹, aceștia fiind mult mai mulțumiți de calitatea serviciilor comparativ cu turiștii străini. **Majoritatea turiștilor străini provin din Ungaria** și aleg ca destinație turistică județul Harghita datorită etniei comune cu majoritatea locuitorilor.

Pe parcursul perioadei 2010-2014, evoluția sosirilor turiștilor în județ indică modificări majore de la an la an, comparativ cu anul de bază al analizei, în 2014 **numărul turiștilor străini a crescut cu 57%** (aproximativ 11.000 persoane), ajungând la 124.224 persoane. În anul 2014 comparativ cu anul de bază, numărul turiștilor români indică o creștere de 63,11%, (cu 36.296 persoane). Numărul turiștilor români care au vizitat județul Harghita este de mai mult de 3 ori mai mare decât cel al turiștilor străini, iar ritmul de creștere este superior.

Numărul înnoptărilor și sezonalitatea turismului

În perioada 2010-2014, numărul înnoptărilor în județ arată o creștere atât în urban cât și în rural. Comparativ cu anul de bază, în anul 2014, în mediul urban are loc o creștere de 48%, iar în mediul rural ritmul de creștere este superior, atingând un procent de 117,7%, cu o medie generală

⁴⁹ Studiu despre Ținutul Secuiesc ca regiune turistică, realizat de Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale și Kvantum Research

de 2,5 nopți. (a se consulta figura "Numărul înnoptărilor la nivel național, regional și județean" din Anexa 2) În perioada 2010-2015, putem constata o sezonabilitate evidentă a turismului în lunile iunie, iulie, august, anotimpul cel preferat de turiștii care vin în județ este vara. Cea mai slabă lună din această perspectivă este luna martie în mediul urban și luna februarie în mediul rural. (a se consulta figura "Media înnoptărilor pe luni în perioada 2010-2015" din Anexa 2)

2.6.2 Potențialul turistic

Ținutul Secuiesc ca destinație turistică, are o serie de resurse turistice aparte față de alte regiuni din țară, datorită diversității națiunilor care au trăit în această regiune în cursul istoriei, secuii, maghiarii, sașii și românii, fiecare cu specific etnografic propriu. În ultima vreme studiile de specialitate, folosesc sintagma de Ținutul Secuiesc, pe care o identifică cu o regiune turistică aparte și dezvoltă conceptul de valorificare a turismului în prin **dezvoltarea marketingului întregului Ținut Secuiesc**.

Potențialul turistic natural al județului Harghita este ilustrat prin peisajele spectaculoase, configurația variată a reliefului, condițiile climatice favorabile și valoarea terapeutică⁵⁰ (exemple: *Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Bicazului, relief carstic în masivul Hășmaș*).

Lacul Roșu din județul Harghita este unic prin modul de geneză, acesta datează din 1837 și este un lac de baraj natural. În județ există și o parte din *Parcul Național Călimani* cu rezervații naturale, ca *Lacul Sfânta Ana*, singurul lac vulcanic din Europa de Est format într-un crater vulcanic.⁵¹

Turismul din zona Ciucului de jos (zona Băile Tușnad), se bazează în special pe **exploatarea izvoarelor de apă minerală** în scop balneoclimateric.

Potențialul turistic antropoc

În categoria **patrimoniului cultural imobil** sunt incluse **740 de monumente**⁵² istorice. Pe teritoriului județului Harghita sunt trei castele: Castelul Lázár din Lăzarea aparținând Fundației St. Francis din Deva, Castelul Apafi din Tomești și Castelul Mikó din Miercurea Ciuc, însă acestea nu sunt incluse în circuitul turistic nefiind deschise publicului. Alături de acestea există și o cetate numită Rapsonné în localitatea Praid.

Stațiuni turistice

În județul Harghita există **7 stațiuni atestate**, dintre care **o stațiune de interes național** și **6 de interes local**⁵³: *Băile Tușnad* – stațiune de interes național balneoclimaterică⁵⁴, *Borsec*, *Băile Homorod*, *Harghita-Băi*, *Izvoru Mureșului*, *Lacu Roșu*, *Praid*. Aceste stațiuni dețin **baze de tratament** recomandate pentru afecțiuni cardiovasculare, reumatice și ale aparatului respirator, iar atestarea lor este importantă deoarece beneficiază de priorități pentru: realizarea infrastructurii generale

⁵⁰ Site-ul INSSE, Turismul României Breviar statistic, anul 2014

⁵¹ http://www.adrcentru.ro/Document_Files/ADStudiiRegionale/00001261/o6o1y_Turism%20%20studiu%20final.pdf

⁵² Date furnizate de Institutul Național al Patrimoniului (anul 2010)

⁵³ <http://turism.gov.ro/wp-content/uploads/2013/05/Statiuni-atestare.pdf>

⁵⁴ Conform Hotărârii nr. 1016 din 12 octombrie 2011 privind acordarea statutului de stațiune balneară și balneoclimatică pentru unele localități și areale care dispun de factori naturali de cură

necesare dezvoltării turismului; acordarea de asistență tehnică de specialitate de către ANT pentru dezvoltarea funcției turistice și promovarea produsului turistic propriu, etc.⁵⁵

Tipuri de turism

Turismul activ (montan, pedestru, sportiv, aventurier)

Județul Harghita are context favorabil pentru practicarea sporturilor în aer liber: *ciclism montan, ciclism cross-country, nordik walking, speologie, drumeții, sporturi cu ski, escaladă, tiroliene, hipism, river-rafting, canoying, enduro, moto-cross etc.* În județ există mai multe localități cu pârtii de schi omologate (numărul total al pârtiilor de schi este de 23⁵⁶ și în totalitate au o lungime de 13.583 m, **cea mai lungă pârtie de schi are 1.149 m și se găsește la Pasul Bucin**): Șumuleu-Ciuc, Homorod-Băi, Toplița, Harghita-Băi, Harghita Mădăraș, Izvorul Mureșului, Valea Rece, Sânmartin, Ciumani, Toplița. Atractivitatea zonei în timpul sezonului de iarnă este dată și de tarifele practicate de operatorii locali pentru serviciile și sporturile de iarnă (skipass-uri, urcări teleschi, închiriere echipamente, cazare, etc), **tarife situate sub media altor zone de schi concurente** din țară iar posibilitățile de divertisment sunt generoase. Prin PUZ Munții Harghitei s-a propus amenajarea domeniului schiabil în Munții Harghita, cu o capacitate cuprinsă între 12.400 și 18.700 schiori / zi, având ca poluri de dezvoltare stațiunile existente (Harghita Mădăraș și Harghita Băi)⁵⁷. Se remarcă posibilitățile de practicare a **sporturilor de orientare** de tipul "orientării pe schiuri" și "orientării turistice" (Băile Tușnad, Sântimbru Băi, Tinovul Luci, Pasul Tolvajos etc) sau de atelaj canin (ex. Kalibasko, Băile Tușnad).

Numeroase trasee turistice oferă posibilitatea **drumețiilor** (ex. *Traseul Maria*) cât și a *circuitelor cu bicicleta* sau *turism ecvestru*: Munții Giurgeu - 6 trasee, Munții Hășmaș - 14 trasee, Munții Harghita - 10 trasee (270 km *poteci turistice*), Munții Gurghiu - 3 trasee.

Pentru turiștii care preferă **activitățile de tip sport-extrem**, aceștia au la dispoziție *parcuri de aventură și distracții*: Harghita Băi – *Parcul de aventură "Balu Park"*, *Club Adventura Park din Salina Praid*, care a fost primul parc de aventură subterană din Europa deschis în anul 2012, *parcuri de aventură din Ciumani* dotate cu tobogane de apă, *Club Adventura Park din Băile Tușnad*, *posibilități de cățărare* (ex. stânca amenajată la NV de Csiba și la este de Pilicske).

În județul Harghita există **mai mult de 20 de centre de echitație și hipism** atât în Miercurea Ciuc, Gheorgheni și Odorheiu Secuiesc cât și în alte localități cum ar fi Homorod Băi, Subcetate și Iacobeni. Cheile Bicazului și Lacul Roșu oferă condiții pentru practicarea mai multor activități de la *alpinism* până la plimbarea cu barca. În Valea Seacă se poate practica *canyoningul* și pot fi făcute *ture de off-road* cu mașinile de teren, *motocross* sau *enduro*.

Turismul activ este prezent și prin existența *patinoarelor* (ex. Harghita Băi), a *pistelor de biatlon* (ex. Harghita Băi). De asemenea, un potențial aparte îl are și *turismul piscicol*, având în vedere varietatea de lacuri din zone cu o frumusețe aparte.

⁵⁵ Potrivit art. 38 a Ordonanței Guvernului nr. 58/1998, cu modificări și completări ulterioare

⁵⁶ Website-ul Autorității Naționale pentru Turism

⁵⁷ Sursa: Memoriu general – PUZ Munții Harghitei, coordonator proiect: SC Vallum SRL, iulie 2012

Turismul balnear (de tratament și de wellness)

Acest tip de turism oferă o gamă variată de opțiuni și se adresează persoanelor de toate vârstele. Județul Harghita este renumit pentru stațiunea Praid cunoscută pentru salina existentă; în aceeași zonă se găsește și ștrandul Băile Sărute Praid, care se află în apropierea salinei.

Turiștii sunt atrași de județul Harghita și datorită **tratamentelor balneare** efectuate în stațiuni precum: Băile Homorod, Băile Tușnad, **Praid care dispune de un centru wellness** dezvoltat cu sprijinul CJ Harghita, Borsec (este în curs de amenajare și construire un centru balnear), tratamente care ajută la tratarea diferitelor afecțiuni (reumatism, afecțiuni cardiovasculare și afecțiuni ale aparatului respirator). Până în anul 2013 în total au existat **16 localități și stațiuni balneare și balneoclimaterice**⁵⁸, din care doar **6 au avut bază de tratament** (Băile Jigodin, Băile Miercurea-Ciuc, Băile Tușnad - pentru afecțiunile cardiovasculare, Borsec, Praid, Băile „Mureșul” Remetea). Fără bază de tratament sunt Băile Cașin, Băile Homorod, Băile Pucioasa-Sântimbru, Băile Sărute, Băile Seiche, Bilbor, Harghita Băi, Izvorul de apă minerală din Șumuleu, Sâncrăieni, Toplița.

Turismul balnear are mari șanse să se dezvolte în anii următori datorită atuurilor sale, iar băile existente sunt în concurență cu băile termale bine amenajate din Ungaria. În aceste potențiale stațiuni nu există încă îngrijire medicală sau balneo-terapeutică specială, asistența medicală asigurându-se în taberele școlare acolo unde există sau la cabinetul medical al localității. Aceste stațiuni dispun în general de bazine deschise în stare degradată.⁵⁹

Turismul rural autentic și cultural este în dezvoltare grație conservării tradițiilor locale și construcțiilor tradiționale, în acest context a **crescut numărul de pensiuni agroturistice** din mediul rural, 178 înregistrate în 2015⁶⁰, din care doar 35⁶¹ pensiuni agroturistice sunt clasificate și înregistrate în evidențele ANT.

Indicatorii prezentați anterior sunt relevanți prin prisma caracterului lor oficial, însă sectorul turismului se confruntă cu **problema funcționării fără forme legale de autorizare** (structuri de cazare și primire turistică nedeclarate și fără autorizare) precum și cu o **raportare nerealistă a nopților de cazare și a numărului de camere ocupate** de către unitățile ce funcționează cu forme legale. De multe ori, antreprenorii locali în turism **evită să-și oficializeze activitatea** ca urmare a cumulului de reguli și proceduri care trebuie îndeplinite pentru a obține forme legale de funcționare, **condiții birocratice care implică costuri, controale suplimentare**, iar în lipsa unei instruirii în acest sens, aceste **prevederi sunt complet descurajatoare**. Evaluarea acestui fenomen este foarte dificil de dimensionat însă cu siguranță impactul la nivel sectorial este semnificativ.

⁵⁸ Analiza ADR Centru "Turismul balnear – domeniu economic cu potențial de dezvoltare în Regiunea Centru"

⁵⁹ Analiza turismului balnear, ADR Centru

⁶⁰ www.insse.ro - TUR101C- Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe tipuri de structuri, județe și localități, consultat la 20.04.2016. Indicatorul INS sintetizează informațiile referitoare la structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică - care furnizează în mod permanent sau sezonier serviciul de cazare și alte servicii specifice pentru turiști și care respectă condițiile legislative cu privire la conceptul de pensiune agroturistică.

⁶¹ Lista structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare clasificate disponibilă pe site-ul www.turism.gov.ro

2.6.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește turismul

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Numărul structurilor de cazare în creștere Dezvoltarea turismului rural Diversitate de obiective și posibilități de petrecere a timpului pentru toate categoriile de turiști Infrastructură sportivă de agrement (23 pârtii etc), instalații de agrement, trasee turistice și wellness Apartenența la o regiune de marcă - Ținutul Secuiesc Potential turistic complex: turism activ (montan), balnear, cultural, rural autentic Servicii turistice aferente sporturilor de iarnă avantajoase Infrastructura Centrelor de Informare Turistică este bine pusă la punct 	<ul style="list-style-type: none"> Capacitate de cazare fără evoluție de anvergură Numărul înoptărilor este scăzut Tendința de escaladare a prevederilor legale/fiscalității Lipsa pregătirii lingvistice a personalului din turism Slabă calitate a serviciilor turistice Numărul turiștilor străini este scăzut față de potențial Indicele de utilizare a capacității de cazare arată utilizarea capacității de cazare într-un procent redus Sezonalitatea stațiunilor turistice Potențialul turistic nu este valorificat suficient Număr scăzut al angajaților în domeniul turistic Pondere slabă a turismului în economia județului Gradul scăzut de cunoaștere al resurselor naturale Gradul ridicat de uzură a bazelor de cazare și tratament
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> Top 3 național la concentrarea de structuri de turism (7 structuri / 10.000 locuitori) Conform Programului de Dezvoltare Economică a județului Harghita – turismul este un sector economic prioritar Din perspectiva numărului structurilor de primire turistică, județul Harghita ocupă locul 3 la nivel regional după numărul unităților de cazare (la 10.000 de locuitori există 7 structuri de primire turistică).⁶² 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> Numărul turiștilor va scădea constant, pe măsură ce infrastructura turistică se va degrada Declin economic al unor zone/localități ce supraviețuiesc din turism Eliminarea din circuitul turistic național a zonei și pierderea interesului turiștilor străini pentru obiectivele din județul Harghita 	

Recomandări

- Valorificarea potențialului turistic prin modernizarea infrastructurii turistice:
 - Creșterea numărului structurilor de primire turistică (inclusiv a taberelor școlare, a campingurilor, etc) precum și modernizarea acestora;
 - Dezvoltarea căilor de acces la atracțiile turistice, reabilitarea traseelor și acceselor (inclusiv a pistelor de bicicliști transnaționale, etc), înființarea traseelor turistice tematice;
 - Dezvoltarea infrastructurii pentru practicarea tipurilor de turism cu potențial de dezvoltare în județ (ex. turism piscicol, pedestru, de tratament și wellness etc)
 - Dezvoltarea domeniului schiabil din Munții Harghitei ;
- Dezvoltarea serviciilor turistice:
 - Creșterea calității serviciilor turistice (inclusiv formarea profesională a personalului din turism);

⁶² Studiu despre Ținutul Secuiesc ca regiune turistică, realizat de Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale și Kvantum Research

- Reducerea caracterului sezonier al activităților turistice și mărirea duratei medii de ședere, diversificarea ofertei turistice locale;
- Valorificarea patrimoniului cultural-tradițional:
 - Reabilitarea monumentelor istorice;
 - Organizarea evenimentelor culturale care atrag turiști;
 - Păstrarea și promovarea patrimoniului cultural tradițional, tradițiilor locale (produse ecoturistice locale);
- Promovarea potențialului turistic:
 - Realizarea unei strategii de dezvoltare al unui brand turistic regional pentru turismul balnear;
 - Realizarea unui plan de management privind exploatarea resurselor de ape minerale;
 - Îmbunătățirea activităților de marketing turistic, inclusiv dezvoltarea zonelor care nu atrag turiști;
 - Adoptarea unei strategii de creștere a atractivității zonei prin dezvoltarea marketingului întregului Ținut Secuiesc.

2.7 Educație și învățământ

2.7.1 Infrastructura educațională existentă

Infrastructura de învățământ existentă în anul 2014 în județ cuprinde **130 de unități școlare**, din care: **17 unități de învățământ** preșcolar (grădinițe de copii), **74 școli** (inclusiv învățământul special), **39 licee - învățământ secundar ciclul 2** și **nicio instituție proprie de învățământ superior**. (a se consulta tabelul "Unitățile școlare pe categorii, forme de proprietate și medii de rezidență în anul 2014", din Anexa 2)

Deși **numărul total al unităților de învățământ din mediile urban-rural sunt echilibrate**, se constată o **concentrare în mediul rural a unităților din învățământul primar și gimnazial** (55 unități) față de mediul urban (19 unități), dar și o **grupare a unităților învățământului preșcolar și secundar ciclul 2, în urban**.

În anul 2014 în județ existau **4 creșe**, fiind înscriși în învățământul antepreșcolar, un număr de **228⁶³ de copii** cu vârste între 0 și 2 ani, în mediul urban⁶⁴. A fost identificată **1 creșă privată⁶⁵**. Având în vedere numărul copiilor din județ în acest interval de vârstă⁶⁶, din care 60% din mediul rural, se constată **necesitatea înființării de creșe**. Există o **pondere foarte redusă a unităților de învățământ private (0,775%)**.

Din punctul de vedere al locațiilor în rețeaua județeană, s-au identificat **161 de grădinițe, 219 școli primare / gimnaziale** (din care 2 centre școlare - educație incluzivă) și **3 colegii naționale**

⁶³ Date INSSE 2014: Copii și elevi înscriși în învățământul preuniversitar pe niveluri de educație, limbi de predare, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe – interogare SCL103B

⁶⁴ În proporții similare în: Odorheiu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Cristuru Secuiesc și Gheorgheni.

⁶⁵ O societate comercială desfășoară activități de îngrijire zilnică pentru copii (CAEN 8891) în Miercurea Ciuc

⁶⁶ 9.702 în 2015, conform datelor statistice INSSE - interogare POP105A

și 1 colegiu reformat, 31 licee (19 tehnologice, 9 teoretice, 2 de arte, 1 pedagogic), 2 colegii tehnice, 1 școală profesională specială pentru persoane cu dizabilități și 3 școli postliceale sanitare.⁶⁷

Lipsa multitudinii instituțiilor de învățământ superior pe teritoriul județului implică orientarea elevilor care doresc să urmeze studii superioare către centrele universitare, cele mai apropiate fiind situate în județele Mureș și Brașov. Venind în întâmpinarea cererii locale pentru oferirea de servicii aferente învățământului superior, *Universitatea Sapientia din Cluj-Napoca* a deschis în Miercurea Ciuc, **Facultatea de Științe Economice, Socio-Umane și Inginerești** în care se pot urma mai multe specializări. Pe lângă aceasta, **Facultatea de Geografie** a *Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca* are o extensie în municipiul Gheorgheni cu specializări în domeniul turismului. În Odorheiu Secuiesc, **Asociația MUTF** derulează mai multe specializări în colaborare cu diferite universități din Ungaria, însă aceste **specializări nu sunt acreditate în România**.

Numărul de elevi/clasă înregistrează o **medie mai mică (16,82)** față de media regională (19,69). (*a se consulta tabelul "Nivelul de aglomerare în clase, în anul 2014" din Anexa 2*)

În privința dotării cu tehnică informațională de calcul (PC-uri) în instituții, în anul 2014, existau un număr de 5.246 calculatoare (**7,66 elevi / calculator**), în ușoară creștere față de 5.200 calculatoare existente în anul 2013, asigurând o **acoperire de circa 70%**. Unitățile de învățământ au o bază materială (săli de clasă, biblioteci, laboratoare), respectiv resursă umană (cadre didactice) care asigură **în bune condiții desfășurarea actului educațional**, dar necesită diferite investiții, atât în privința infrastructurii, cât și în ceea ce privește pregătirea continuă a cadrelor didactice în vederea adaptării la cerințele pieței, inclusiv la nivel local, prin specializările prevăzute în oferta educațională.

În perioada 2012-2014 unitățile de învățământ au implementat **365 de proiecte și programe educaționale** în județ⁶⁸. În privința proiectelor de investiții în infrastructura de învățământ, în perioada 2013-2015 au fost demarate **113 proiecte de investiții pentru reabilitarea infrastructurii** de educație județeană finanțate atât din fonduri europene cât și din alte fonduri, majoritatea proiectelor având un grad de realizare de 100%⁶⁹.

2.7.2 Resursele umane din domeniul educației

În perioada 2012-2014, se constată o **evoluție crescătoare a numărului de cadre didactice/ciclu de studiu**, cea mai mare parte fiind la gimnaziu, menținându-se concomitent aproximativ constant și numărul de elevi. (*a se consulta figura "Evoluția numărului de cadre didactice din județul Harghita în perioada 2012-2014" din Anexa 2*). În ceea ce privește **învățământul antepreșcolar**, datele sunt disponibile doar pentru anul 2014, respectiv **23 de cadre**, fiind **insuficiente** pentru a deservi populația existentă. În anul școlar 2015⁷⁰ în **mediul rural**, din totalul de 1.959 cadre didactice **1.369 erau titulari, 590 suplinitori, 805 rezidenți și 1.154 nerezidenți**⁷¹.

⁶⁷ Sursa: Inspectoratul Școlar Județean Harghita - Date furnizate

⁶⁸ Sursa: Inspectoratul Școlar Județean Harghita - Date furnizate

⁶⁹ Sursa: Inspectoratul Școlar Județean Harghita - Date furnizate

⁷⁰ Sursa: Inspectoratul Școlar Județean Harghita - Date furnizate

⁷¹ Inspectoratul Școlar Județean Harghita- Anexa nr.5957 din 11.01.2016

Pentru anul 2014, se poate menționa ca aspect pozitiv faptul că, la toate nivelurile educaționale în județ, **numărul elevilor raportat la 1 cadru didactic (12,11) este mai mic** decât cel la nivelul Regiunii Centru (13,52) (*Anexa 2- tab. "Număr cadre didactice raportat la populația școlară pentru 2014"*).

2.7.3 Situația școlarizării

Numărul de elevi din anul 2014 (54.347 elevi) se menține la un nivel similar cu cel din anul 2013 (54.352 elevi). În ceea ce privește numărul elevilor înscriși pe niveluri educaționale, se poate observa că **elevii din învățământul primar (31%) sunt semnificativ mai mulți** decât numărul elevilor înscriși la celelalte niveluri. (*a se consulta figurile "Evoluția numărului de elevi din județul Harghita în perioada 2012-2014" și "Concentrarea elevilor pe nivele de școlarizare în anul 2014" din Anexa 2*)

O caracteristică a județului este specificul limbii vorbite, prin prisma existenței majoritare a populației de etnie maghiară; există un procent redus (sensibil în creștere) al **elevilor care studiază în unitățile de învățământ în limba română (17,3%)**. (*a se consulta tabelul "Situația elevilor din județul Harghita, a căror limbă de predare este limba română" din Anexa 2*)

Situația absolvenților și abandonul școlar

În mediul urban, există o tendință de scădere a absolvenților de liceu și o creștere a absolvenților de școli profesionale, de unde un **interes crescut pentru o specializare într-o meserie**. (*a se consulta tabelul "Situația absolvenților pe niveluri educaționale și medii de rezidență în jud. Harghita în perioada 2011 - 2013" din Anexa 2*)

Se înregistrează o **creștere anuală a gradului de promovabilitate** a elevilor la **examenul de bacalaureat** la nivelul județului; principalele discipline care influențează negativ promovabilitatea bacalaureat sunt limba și literatura română și matematică⁷². **Rata de promovabilitate este inferioară celei naționale**, diferența cea mai mică (3,47%) fiind înregistrată în anul 2015. (*a se consulta tabelul "Rata de promovabilitate la examenul de bacalaureat" din Anexa 2*)

Cel mai mare număr de elevi sunt cei înscriși în **învățământul primar, rata de abandon școlar** la această categorie de elevi fiind și cea mai scăzută (**1,24%**); cea mai mare **rată a abandonului** se regăsește la nivelul **învățământului profesional (3,63%)**. (*a se consulta tabelul "Concentrarea elevilor pe nivele de școlarizare în anul 2014" din Anexa 2*)

2.7.4 Oferta și cererea de forță de muncă raportată la evoluția sectoarelor economice din județ

Cele mai multe oferte din partea angajatorilor au fost cele pentru **agricultură, construcții și confecții**.⁷³ În privința opțiunile persoanelor neocupate interesate de programe de formare profesională pentru *găsirea unui loc de muncă*, cele mai solicitate au fost în domeniile **turism, hoteluri, restaurante și în construcții**, pentru calificări de tipul *camerist, bucătar, ospătar, lucrător în comerț, lucrător în structuri, instalator instalații tehnico-sanitare și fierar-betonist*⁷⁴.

Tendențele de dezvoltare a economiei locale pe termen scurt au fost țintit următoarele domenii, în ultimii trei ani:

⁷² Inspectoratul Școlar Județean Harghita - Anexa nr.5957 din 11.01.2016

⁷³ Raportul de activitate pentru anul 2014 al Agenției Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă Harghita

⁷⁴ Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Harghita – Raport de activitate pentru anul 2015

- **serviciile** (32,73% din firme), există un număr mare de unități de alimentație publică și magazine de desfacere și inițiative noi de construire și amenajarea altor unități, existând o nevoie permanentă de personal calificat din cauza migrației;
- **construcțiile** (10,65% din firme) - amploarea lucrărilor de reabilitare și în același timp proiectele de construcții în zonele rezidențiale, determină o cerere crescută de personal calificat;
- **industria prelucrătoare, în special prelucrarea lemnului**, domeniu specific județului în care există cerere crescută de personal calificat;
- **turismul** (7,22%), unde județul Harghita are o posibilitate de dezvoltare în următorii 10 ani⁷⁵.
(a se consulta tabelul “Întreprinderi active din județul Harghita în anul 2014” din Anexa 2)

Formarea profesională a elevilor în liceele tehnologice și colegiile tehnice, impun programe de calificare a forței de muncă care să asigure **pregătirea pentru domeniile de activitate preponderente ale întreprinderilor din județ**⁷⁶: **comerț, industria prelucrătoare, construcții, hoteluri și restaurante, agricultură – silvicultură** *(a se consulta tabelul “Liceele tehnologice și colegiile tehnice în funcție de specializarea profesională” din Anexa 2).*

Planul de școlarizare 2015-2016 a liceelor și colegiilor tehnologice cuprinde specializări tehnice (*fabricarea produselor din lemn, electronică automatizări, producție media, construcții instalații și lucrări publice, mecanică, electric*), domeniul serviciilor (*turism și alimentație, economic, comerț, estetica și igiena corpului omenesc*) și domeniul resurselor naturale și protecția mediului (*agricultură, silvicultură, protecția mediului, industrie alimentară*) *(a se consulta tabelul “Specializările tehnologice 2015-2016 în liceele și colegiile județului Harghita” din Anexa 2).*

2.7.5 Analiza diagnostic în ceea ce privește educația

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura de învățământ preuniversitar dezvoltată; • Accesul în școli la infrastructura IT și internet; • Premise bune în exercitarea actului educațional prin raportul elevi/1 cadru didactic, nr. elevi/clasă; 	<ul style="list-style-type: none"> • Număr foarte redus de creșe și de cadre didactice pentru populația antepreșcolară; • Limitarea domeniilor de pregătire pentru studenți în filialele Instituțiilor de învățământ superior existente în județ; • Uzura morală a infrastructurii TIC existente în unitățile de învățământ; • Promovabilitatea scăzută la examenul de bacalaureat; • Abandon școlar inclusiv la nivelurile de educație primar și gimnazial; • Procentul scăzut al cadrelor didactice rezidente în mediul rural (41%); • Cuplaj greoi între piața muncii și sistemul educațional;
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> • Premise bune a exercitării actului educațional prin raportul elevi la 1 cadru didactic (12,11) față de Regiunea Centru (13,52), număr de elevi / clasă (16,82) față de Regiunea Centru (19,69); • În privința numărului unităților școlare private - ponderea este foarte redusă (0,775%) comparativ cu Regiunea Centru (9,02%) sau cu cea la nivel național (9,89%). 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea rata abandonului școlar și numărul persoanelor necalificate și fără ocupație; 	

⁷⁵ Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Harghita – Date furnizate

⁷⁶ Date furnizate de ISJ Harghita

- Șanse limitate de integrare pe piața muncii naționale în lipsa cunoașterii limbii române;
- Decalajul între calificarea forței de muncă locale și ofertele de locuri de muncă la nivel local conduce la creșterea numărului de persoane fără loc de muncă și limitarea investițiilor din lipsa forței de muncă;
- Scăde numărul de persoane pregătite/specializate din punct de vedere profesional.

Recomandări:

- Modernizarea infrastructurii educaționale:
 - Înființarea de creșe, mai ales în mediul rural
 - Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale (clădiri și dotări gen: mobilier, echipamente IT, instrumente de prezentare date) prin accesarea fondurilor europene nerambursabile;
 - Promovarea și încurajarea înființării unităților de învățământ particulare atât în mediul urban cât și în mediul rural (în special creșe, grădinițe și centre tip after-school);
 - Creșterea procentului de elevi care au acces la computer și internet în unitățile de învățământ;
- Creșterea calității actului educațional:
 - Sprijinirea dezvoltării abilităților de comunicare în limba română ale elevilor prin predarea limbii române în unitățile de învățământ la toate nivelurile de școlarizare;
 - Pregătirea continuă a cadrelor didactice în vederea adaptării la cerințele pieței, inclusiv la nivel local, prin specializările prevăzute în oferta educațională;
- Ajustarea cuplajului cu piața muncii:
 - Încurajarea tinerilor să urmeze liceul pedagogic sau o școală echivalentă, în vederea ocupării posturilor de educator.

2.8 Sănătate

2.8.1 Infrastructura de sănătate

Sistemul de sănătate al județului Harghita, are în componență **peste 750 unități sanitare**, publice și private, prin care asigură toată gama de servicii medicale specializate, necesare pentru prevenirea, diagnosticarea și tratarea bolilor. La sfârșitul anului 2014, cele **5 spitale⁷⁷ publice au fost decentralizate** și sunt **administrare** în prezent de **autoritățile locale** (consilii municipale și CJ Harghita): *SJU Miercurea-Ciuc, Spitalul Municipal Odorheiul Secuiesc, Spitalul Municipal Gheorgheni, Spitalul Municipal Toplița și Spitalul de Psihiatrie Tulgheș⁷⁸*. Toate spitalele din județ sunt interconectate printr-un **sistem informatic** realizat cu fonduri europene⁷⁹, care dă posibilitatea medicilor să aibă **acces la datele medicale** ale pacienților și permite pacienților să-și consulte dosarul medical. (*a se consulta tabelul "Unități sanitare pe categorii și forme de proprietate" din Anexa 2*)

În **mediul rural** nu există sau **funcționează un număr redus de unități medicale specializate**, iar pacienții care au nevoie de servicii medicale complexe sunt nevoiți să se deplaseze în cel mai

⁷⁷ Raport de activitate pe anul 2014 al Direcției de Sănătate Publică Harghita

⁷⁸ Raport de activitate pe anul 2014 al Direcției de Sănătate Publică Harghita

⁷⁹ Proiectul "E-sănătate, servicii medicale de calitate - sistem informatic medical la nivelul județului Harghita" finanțat prin POS CCE, finalizat în anul 2015

apropiat oraș în care există spital. În privința **accesibilității populației din rural** la unitățile sanitare din mediul de rezidență, comparativ cu situația regională, numărul locuitorilor din mediul rural care au **acces la cabinetele medicilor de familie este mai mare cu 8,57%**, iar numărul **locuitorilor deserviți de cabinete stomatologice este mai mic cu 3,76%**.

În anul 2014⁸⁰, în județ existau **5,91 paturi de spital** (inclusiv centre de sănătate) la **1.000 de locuitori** față de 5,87 paturi la nivel național și **1,48 medici** (exclusiv stomatologi) la **1.000 de locuitori** față de 2,46⁸¹ medici la nivel național. (a se consulta tabelele "Situația numărului de locuitori din mediul rural raportat la numărul unităților sanitare pentru anul 2014" și "Personalul medico-sanitar pe categorii, forme de proprietate" din Anexa 2). CJ Harghita depune eforturi pentru a combate lipsa personalului din unitățile sanitare și în acest sens a dat în folosință **3⁸² imobile cu 12 locuințe adresate personalului medical** de la SJ Miercurea Ciuc. În privința **educației medicale**, în județ există **3 școli postliceale** (2 în Miercurea Ciuc și 1 în Odorheiu Secuiesc), în anul școlar 2014-2015 erau **275⁸³ de elevi școlarizați** (asistent medical generalist și asistent medical farmacie) și **37 de cadre didactice⁸⁴**.

Serviciul de ambulanță

La nivelul județului există **19 sedii ale Serviciului Județean de Ambulanță** ceea ce asigură o acoperire destul de bună în teritoriu. **Echipajele SMURD** (care operează în subordinea ISU Harghita) ale celor 3 subunități teritoriale, dispun de **36 de paramedici**. Pregătirea personalului de asistență medicală de urgență – paramedici, se poate realiza în **centrele de formare ale SMURD⁸⁵**.

Îngrijirea la domiciliu

Un actor important din sectorul non-guvernamental, **Organizația Caritas**, a pus la punct un **sistem de îngrijire medicală și asistență socială la domiciliu**, prin **3 centre de coordonare regională**, respectiv **20 de puncte de lucru locale**, cu implicarea medicilor de familie și de specialitate care recomandă aceste servicii.

2.8.2 Gradul de sănătate al populației

În județ⁸⁶ se remarcă o creștere cu 4,6% în anul 2014 a ponderii populației deservită de sistemul public de alimentare cu apă a județului (comparativ cu anul 2013), **peste 15.000 de locuitori fiind conectați la sistemul public de alimentare cu apă**, însă media este sub cea regională și națională. (a se consulta tabelul "Populația județului Harghita deservită de sistemul public de alimentare cu apă" din Anexa 2) În privința **supravegherii stării de sănătate a populației⁸⁷**, există un interes pentru menținerea unei stări bune de sănătate a locuitorilor prin acțiuni specifice pe domenii distincte și adresate categoriilor de riscuri de îmbolnăvire vizate. În cadrul DSP Harghita își

⁸⁰ Date INSSE

⁸¹ În Marea Britanie (considerat cel mai bun sistemul medical mondial) - 2,79 medici la 1.000 de locuitori - 2013

⁸² www.agerpres.ro "Harghita: Consiliul Județean a dat în folosință noi locuințe pentru medici", publicat în 6.03.2014

⁸³ Conform rapoartelor anuale de evaluare internă ARCIP

⁸⁴ Raportul pentru Școala Postliceală Sanitară F.E.G. Odorheiu Secuiesc nu dispune de date numerice.

⁸⁵ Centrul național de formare formatori în asistență medicală de urgență și descarcerare: Târgu-Mureș

⁸⁶ Date INSSE

⁸⁷ Direcția de Sănătate Publică Harghita - Raportul de activitate pe anul 2014

desfășoară activitatea **Serviciul de Control în Sănătate Publică**, cu rolul de a garanta protecția stării de sănătate prin identificarea și eradicarea factorilor de risc asupra sănătății. (*a se consulta tabelul “Evoluția cazurilor de îmbolnăvire cu boli transmisibile în anul 2014 față de 2013” și programele aferente din Anexa 2*)

2.8.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește sănătatea

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Distribuția echilibrată în teritoriul județului a celor 5 spitale; Sistem informatic integrat ultramodern implementat la nivelul sistemului medical județean; Prezența sistemului medical de urgență în teritoriu; Existența infrastructurilor de turism de recuperare de sănătate (balneo-fizico-kinetoterapie); Existența de servicii de asistență privată la domiciliu; Prezența unităților de educație medicală; Facilități de locuire asigurate personalului medical nerezident. 	<ul style="list-style-type: none"> Număr redus de unități medicale specializate în mediul rural; Accesul la serviciile spitalicești pentru populație în zonele montane este îngreunat, chiar limitat atât geografic, cât și cultural (există și bariere de comunicare în limba maternă, care accentuează nesiguranța și suferința pacienților).
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> Accesul populației la sistemul public de alimentare cu apă este mai redus decât la nivelul regional/național; În județul Harghita existau în anul 2014 un număr de 5,91 paturi de spital (inclusiv centre de sănătate) la 1.000 de locuitori față de 5,87 paturi la nivel național; Numărul locuitorilor din mediul rural care au acces la cabinetele medicilor de familie este mai mare cu 8,57% în județul Harghita comparativ cu Regiunea Centru. 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> Degradarea infrastructurii de sănătate și scăderea șanselor locuitorilor de a primi asistență medicală în județ; Degradarea stării de sănătate a populației prin creșterea incidenței cazurilor de îmbolnăviri care ar fi putut fi ținute sub control/prevenite prin investigații de bază (izbucnire de epidemii etc.); Constrângerea populației de a migra spre zone mai dezvoltate care să le asigure condiții de locuire satisfăcătoare; 	

Recomandări:

- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de sănătate:
 - Reabilitarea termică a spitalelor municipale și orașenești din județul Harghita, inclusiv adoptarea unor sisteme bazate pe energie regenerabilă;
 - Modernizarea și echiparea unităților sanitare cu infrastructură tehnică de înaltă performanță;
 - Extinderea sistemului medical de urgență și de asistență medicală la domiciliu;
 - Îmbunătățirea accesului la serviciile medicale pentru populația defavorizată;
- Creșterea calității serviciilor de sănătate necesară îmbunătățirii calității locuirii:
 - Asigurarea egalității de șanse și accesului echitabil la servicii medicale;
 - Continuarea programului CJ Harghita de consultări medicale periodice cu medici străini;
- Dezvoltarea educației în domeniul sănătății:
 - Încurajarea tinerilor în a urma facultatea de medicină⁸⁸;

⁸⁸ Universității de medicină și farmacie Târgu Mureș dispune de o linie de predare în limba maghiară; la Oradea, există un proiect de înființare a unei secții în limba maghiară

- Încurajarea tinerilor în a urma specializări în kinetoterapie⁸⁹, pentru asigurarea serviciilor corespunzătoare în bazele de turism de recuperare;
- Încurajarea tinerilor în a urma cursuri de asistent medical generalist / farmacie / paramedici.

2.9 Social

2.9.1 Analiza nivelului de trai

Imaginea nivelului de trai al populației, la nivel județului se conturează prin reflectarea asupra următorilor indicatori:

- **Salariul mediu net** al populației din județ la finalul anului 2015 era de **1.269⁹⁰ de lei**.
- Evoluția **PIB-ului/cap de locuitor** în perioadă 2012-2015 are o tendință ascendentă, fiind de **1.462,70 milioane lei (2015)**.
- **Rata șomajului** are o tendință de scădere, aceasta era prognozată a fi de **4,8%⁹¹ (2015)**, similară celei naționale.
- **Densitatea populației** județene este de **46,55 loc/kmp (2015)**, acest indicator fiind cu 36,76 loc/kmp mai scăzut față de cel național, respectiv cu 22,33% loc/kmp mai mic decât cel regional.
- **Speranța de viață** este în **medie 75,81 ani**, comparativă cu cea înregistrată la nivel național și regional.
- **Rata infrafracționalității la 100.000 locuitori** este de **1.510 cazuri (2014)**, în **continuă scădere** față de anul 2012 și cu 505 cazuri mai mică față de nivelul național, respectiv cu 536 cazuri mai scăzută față de nivelul regional. (*a se consulta tabelul "Indicatori de comparație pentru determinarea nivelului de trai al populației, între nivelul național de trai, cel regional și cel județean" din Anexa 2*) Indicatorii prezentați anterior indică faptul că **nivelul de trai al locuitorilor din județul Harghita este sub nivelul național**.

2.9.2 Situația persoanelor dezavantajate

Infrastructura sistemului public de asistență socială existentă în județ cuprinde **17 centre pentru protecția copilului și 6 centre de asistență socială pentru adulți**. De asemenea, **2 servicii de tip familial**: 1 serviciu de asistență maternală și 1 serviciu de management de caz. În scopul diversificării și dezvoltării serviciilor sociale, a fost elaborată „Strategia Județeană de Asistență Socială a Județului Harghita 2014-2018”⁹².

ONG-urile active oferă **servicii de tip rezidențial în 2 centre de protecția copilului și 4 cămine de bătrâni**, dar și servicii de tip alternativ, unde sunt implicate **17 asociații / fundații**.

Totalul persoanelor / familiilor aflate în situații de risc se ridică în **2010** la 19.800 persoane, respectiv **6,12%** din totalul populației județului. Sectorul organizațiilor neguvernamentale avea

⁸⁹ Ex. *Balneofiziokinetoterapie și recuperare* în cadrul Universității de medicină și farmacie Târgu Mureș (inclusiv linie de predare în limba maghiară)

⁹⁰ Conform datelor furnizate de Comisia Națională de Prognoză

⁹¹ Conform analizei elaborate de Comisia Națională de Prognoză

⁹² Scop: „promovarea și respectarea drepturilor tuturor copiilor, ale persoanelor cu handicap, persoanelor vârstnice aflate în dificultate și altor categorii de persoane sau familii aflate în situații de risc de excludere socială”

atunci în evidență mai multe persoane din grupurile țintă, decât sectorul public.⁹³ **Diversificarea serviciilor primare și specializate în mediul urban este mult superioară celor din mediul rural.** În mediul rural, lipsesc în majoritate centrele de zi pentru vârstnici, serviciile destinate copiilor și adulților cu handicap, cantinele sociale, locuințele sociale etc.

La sfârșitul anului **2014**, un număr de **1904⁹⁴ de copii** se aflau înregistrați în sistemul de îngrijire din județ, dintre care: 30,70% copii în centre de zi (CZ), **22% copii în asistență maternală (AMP)**, **17,43% copii în Centre de plasament de tip familial și clasic (CPF)**, **10,66% copii în Centre de plasamente de lângă școlile speciale (CPFSP)** pentru copii cu deficiențe, **10,60% copii în plasamente familiale** (la rude, la familii, tutelă), iar restul sunt copii în Centre de plasament pentru copii cu handicap sever (CPHS) și în centre de plasament OPA.⁹⁵ (*a se consulta figura "Încadrarea copiilor din sistemul de protecție, pe tipuri de centre, în anul 2015" din Anexa 2*)

Tendința de scădere a numărului de copii înregistrați în sistemul de protecție socială poate fi explicată prin două fenomene diametral opuse: pe de o parte, scăderea este influențată de *părăsirea sistemului de către adolescenții ce au împlinit vârsta de 18 ani și nu mai îndeplinesc condițiile pentru a rămâne în sistem* (o parte fiind integrați socio - profesional), aici fiind luate în calcul și situațiile în care *copiii se sustrag voit de la integrarea în cadrul unor centre de protecție*, pe de altă parte *sistemul reușește să contribuie la întoarcerea copiilor asistați în sânul familiei (prin reintegrare familială sau adopție).*

Selecția și formarea profesională a asistenților maternali reprezintă un proces continuu prin participări la cursuri și seminarii⁹⁶, **numărul asistenților maternali profesioniști a fost de 206 persoane** (2014), aceștia având în îngrijire un număr de 419 copii. (*a se consulta tabelul "Situația asistenților maternali" din Anexa 2*) Asistența socială este asigurată și prin cele **17 ONG-uri** cu profil social adresate categoriilor defavorizate, cele mai multe fiind la **Gheorgheni (în număr de 4)**. (*a se consulta tabelul "Zonele de acțiune ale ONG-urilor ce oferă servicii de îngrijire de zi, în domeniul protecției copilului și familiei" din Anexa 2*)

În decursul anului 2014, până la data de 31 decembrie au fost înregistrate la **Serviciul Management de Caz 5614 acte**, fapt ce dovedește volumul mare de activitate al serviciului. (*a se consulta tabelul "Situația cazurilor aflate în evidența Serviciului Management de Caz (în afara sesizărilor noi), în anul 2014" din Anexa 2*)

⁹³ Din „Analiza diagnostică a situației accesului la servicii sociale și medicale în județele Covasna, Harghita și Mureș”, realizată de către Gallup România, pentru Caritas Alba Julia, 2010, reiese că numărul persoanelor aflate în evidența primăriilor se ridică la 7.879 iar în evidența ONG-urilor erau 9.993 persoane/familii în situații de risc.

⁹⁴ Raport de activitate DGASPC Harghita, 2014

⁹⁵ Raport de activitate DGASPC Harghita, 2014

⁹⁶ Raport de activitate DGASPC Harghita, 2014, Conferința „Együtt a fogvatékkel élőkért”, organizat de Caritas Alba Iulia, în perioada 19.09.2014, Miercurea-Ciuc; „Startvonalnál: Kora Gyermekkor Intervenció Erdélyben”, organizat de Centrul de Dezvoltare Timpurie și Reabilitare Sânmartin, în perioada 21-22 februarie 2014, Miercurea-Ciuc; Formare de bază în domeniul prevenirii consumului de droguri, organizat de Centrul de prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Harghita, 11-12.12.2014, Miercurea-Ciuc;

În privința activității de îngrijire la domiciliu, în județul Harghita există astfel de servicii în fiecare localitate. În ceea ce privește căminele de bătrâni, sectorul public nu este deloc prezent, fiind necesare **măsuri de stimulare pentru dezvoltarea și înmulțirea numărului de instituții cu acest profil.** (a se consulta tabelul “Cămine pentru persoane vârstnice, înființate de organizații neguvernamentale” și detaliile cu privire la mediul privat din Anexa 2)

2.9.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul social

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Rata infracționalității este scăzută; Rata șomajului are o tendință de scădere; Speranța de viață a populației este în creștere; Grad ridicat de dezvoltare și de specializare a serviciilor sociale⁹⁷ Implicarea sectorului ONG în domeniul asistenței sociale; Existența centrelor private specializate în asistență socială; Personal specializat pentru oferirea de asistență socială; 	<ul style="list-style-type: none"> Nivelul de trai al populației din județul Harghita este scăzut, față de media națională; Număr insuficient de personal specializat pentru serviciile sociale; Există doar trei instituții de stat specializate în îngrijire și asistență socială pentru adulți;
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> Câștigurile populației sunt în județul Harghita cu 528 de lei mai mici decât media națională și cu 299 lei mai mici decât cele obținute la nivel regional; România se situează pe locul doi în UE din punct de vedere al riscului de sărăcie sau excluziune socială, în condițiile în care 41,7% din populație este afectată de acest risc. 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> Tendința de îmbătrânire a populației și creșterea gradului de dependență față de sistemul de asigurări sociale; Creșterea ratei șomajului și a persoanelor ce necesită ajutoare sociale; Creșterea incidenței cazurilor de abuzuri și încălcarea drepturilor copiilor, a persoanelor cu dizabilități sau a persoanelor aflate în dificultate; Adâncirea decalajelor de excluziune socială față de regiune, țară și față de standardele UE. 	

Recomandări:

- Modernizarea infrastructurii de protecție socială: Extinderea și modernizarea infrastructurii de asistență socială pentru adulți; Stimularea mediului privat în dezvoltarea de infrastructuri și servicii în domeniu (ex. cămine de bătrâni, creșe pentru copii) care să deservească acea parte a populației care dispune de resurse financiare, precum și a mediului public pentru cei care nu dețin astfel de resurse; Dezvoltarea accentuată a serviciilor sociale în mediul rural (centre de zi pentru vârstnici, servicii destinate copiilor și adulților cu handicap etc)
- Dezvoltarea serviciilor de protecție socială necesare creșterii calității locuirii: Dezvoltarea serviciilor sociale necesare integrării persoanelor defavorizate; Implementarea de programe pentru reintegrarea în societate a tinerilor ce părăsesc sistemul de protecție; Stimularea formării profesionale continue pentru angajații din sistemul de asistență socială; Corelarea portofoliului de servicii publice și non-guvernamentale cu tendințele de evoluție a grupurilor țintă de populație în situații de risc și cu resurse financiare precare;

⁹⁷ “Studiul dezvoltării serviciilor sociale în 2011 în România”, sondaj IRECSO, realizat de către MMFPSPV, prin Direcția Servicii Sociale și Incluziune Socială: Harghita, locul 2 pentru dezvoltarea serviciilor sociale publice, locul 1 în cel privat

- Prevenirea intrărilor în sistemul social prin programe de prevenție, respectiv dezvoltarea serviciilor primare (familiale, comunitare, ale centrelor de zi);
- Stimularea implicării comunității locale în ameliorarea problemelor sociale:
 - Susținerea sectorului non-guvernamental în a se implica în mod continuu la acest nivel;
 - Încurajarea antreprenorilor locali în a angaja persoane care părăsesc la împlinirea termenului de drept a sistemului de asistență socială.

2.10 Cultură și culte

2.10.1 Analiza domeniului cultură și culte

Situația actuală

Dezvoltarea județului Harghita, se bazează pe un pilon indispensabil – cultura, mizând pe un patrimoniu cultural bogat care oferă, dispunând de aproximativ **400⁹⁸ de instituții** (în limba maghiară) **care desfășoară activități culturale.** (a se consulta tabelul "Indicatori de cultură, 2014" din Anexa 2) Instituțiile cu activități culturale subordonate CJ Harghita sunt: *Biblioteca județeană "Károni János", Editura Hargita Népe, Editura Harghita, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Harghita, Centrul Cultural și de Arte Lăzarea, Școala Populară de Artă și Meserii a Județului Harghita, Centrul Cultural Județean Harghita⁹⁹.*

Prin evaluarea obiceiurilor de vizitare a instituțiilor culturale din județ este evident că acestea sunt dependente de nivelul de informare al populației și este cunoscut un **interes pentru cultură mai accentuat în mediul urban decât în mediul rural**, explicat printr-o limitare a timpului alocat activităților recreative în favoarea activităților productive și un nivel de informare și educație culturală inferior populației din mediul urban.

Biblioteci

Cele 4 biblioteci centrale din județul Harghita (**1 bibliotecă județeană** în Miercurea Ciuc și **3 biblioteci municipale** amplasate în Gheorgheni, Odorheiu-Secuiesc și Toplița) sunt parte a proiectului "BIBLIONET"¹⁰⁰ inițiat de ANBPR în parteneriat cu IREX, prin care își propune să dezvolte un sistem modern de biblioteci publice prin facilitarea accesului la informație, pregătirea profesională și promovarea valorii bibliotecilor în rândul comunităților. (a se consulta harta „Cultură – dispersia ratei cititorilor activi la biblioteci în jud. Harghita, 2014” și tabelul "Biblioteci existente la nivel național, regional, județean" din Anexa 2)

Numărul bibliotecilor (243 biblioteci) și a cititorilor (60.818 persoane – 19,62% din populația totală) din județ prezintă o ușoară scădere între anii 2010-2014, fie ca urmare a desființării unor unități, fie ca urmare a comasării acestora, valori care se situează peste media națională, dar sub cea regională. (a se consulta tabelele "Biblioteci existente la nivel național, regional, județean" și "Cultură - rata cititorilor activi la biblioteci, jud. Harghita, 2014" din Anexa 2)

⁹⁸ Strategia de dezvoltare culturală a județului Harghita 2013-2020

⁹⁹ <http://judetulharghita.ro/consiliul-județean-harghita/informatii-publice/institutii-subordonate.html>

¹⁰⁰ www.biblionet.ro

Edituri, tipărituri

Printre domeniile de specializare ale județului Harghita, din spectrul cultural, se regăsesc:

- **activitățile de tipărire** (CAEN 18) – **locul 4 național**; principalii actori locali fiind din Odorheiu Secuiesc, Lueta și Miercurea Ciuc (Infopress Group, Rotaprint, Alutus)
- **activitățile de editare cărți, ziare, reviste** (CAEN 58) - **locul 8 național**, concentrate în Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc (Gutenberg Books, Palas-Akademia, Udvarhelyi Hirado).

Revistele culturale distribuite lunar „Szekelyföldi” („Ținutul Secuiesc”) a Editurii Harghita, *Magazinul „Szekelyföldi Régió”, revista „Lustra”* al Haaz Rezso Muzeum, constituie un vector important pentru dezvoltarea și promovarea valorilor culturale ale județului, remarcându-se și activitatea *Editurii Scientia* ce aparține Universității Sapientia, care publică cărți științifice, cursuri, manuale universitare, precum și revista *Acta Universitatis Sapientiae*.

Arta muzicală

Arta muzicală este reprezentată cu succes de grupurile *Codex Muzică Veche, Filarmonica din Secuime și Orchestra populară din Mădăraș Ciuc, Orchestra de cameră Csik, Filarmonica Copiilor, Corul din Gheorgheni, formația de muzică populară Csonkatorony din Tomești, Ansamblul Folcloric de Stat „Rapsodia Călimanului” – Toplița, Ansamblul Secuiesc de Stat „Harghita” – Miercurea Ciuc și corurile bisericești. Unul din evenimentele notabile este Festivalul de Muzică Veche de la Miercurea Ciuc care există din 1980, la care s-a adăugat **Universitatea de Vara de Muzica Veche**.*

Muzee și expoziții

În județul Harghita există **5 muzee de drept public**, cel mai important fiind **Muzeul Secuiesc al Ciucului** care deține numeroase colecții de la cele etnografice, până la colecții cu arme de foc.

Muzeul Haáz Rezső din Odorheiu Secuiesc este deschis publicului din 1913, deține cea mai diversificată colecție (i.e. istorie, etnografie, științe ale naturii, arhivistică) și organizează expoziții permanente și temporare dar și evenimente culturale. **Muzeul Tarisznayás Márton** situat în Gheorgheni, a fost fondat în anul 1950 și deține colecții de istorie, etnografie, științe ale naturii, arte plastice și altele. **Muzeul de Etnografie Toplița** deține obiecte care ilustrează aspecte privind structura ocupațiilor tradiționale. **Muzeul Orășenesc „Molnár István”** din Cristuru Secuiesc a fost înființat în anul 1946 și expune arheologie preistorică și etnografie locală. Alte muzee sunt: **Muzeului de apă minerală din Tușnad** finanțat de Muzeul Secuiesc al Ciucului atrage atenția asupra valorii apelor minerale ale regiunii, asupra istoriei apei potabile și asupra culturii balneoclimaterice, **Muzeul de Aragonit** (Corund), **Colecția muzeală sătească** (Sândominic), **Colecția muzeală sătească** (Voșlăbeni), **Casă etnografică ceangăiască** (Păltiniș-Ciuc, Lunca de Sus).

În contradictoriu cu tendințele naționale și regionale, care prezintă o creștere semnificativă a **numărului vizitatorilor muzeelor și a colecțiilor publice**, în Județul Harghita acesta a **scăzut cu aproape 30%** în perioada 2010-2014, de unde se impune o promovare activă și o revigorare a acestui domeniu. (a se consulta *“Muzee, colecții publice și vizitatorii acestora” din Anexa 2*)

Teatre și spectacole artistice

Teatrul Municipal „Csíki Játékszín” a fost înființat în Miercurea Ciuc în anul 1998 în care se joacă piese celebre din dramaturgia internațională dar și piese cu texte maghiare clasice și

contemporane, musicaluri și operete. **Teatrul Municipal Tomcsa Sándor**, înființat în Odorheiu Secuiesc, îndeplinește un rol principal în promovarea valorilor teatrale și în răspândirea artei teatrului în întreaga regiune. În orașul Gheorgheni **Teatrul Figura Studio** reprezintă valori culturale și artistice.

Putem spune că **viața culturală există și în mediul rural al județului**, chiar dacă nu se manifestă la fel de intens ca în cel urban (*a se consulta tabelul "Spectacole și concerte organizate de instituțiile și companiile de spectacole sau concerte și numărul spectatorilor acestor evenimente" din Anexa 2*).

Monumente istorice

Lista monumentelor istorice din 2010 ne arată că județul are în patrimoniu **740 de monumente** clasificate în **clasele A (205 monumente)** și **B (535 monumente)**, și un singur monument înscris în lista **patrimoniului mondial UNESCO** de categorie A, **biserica unitariană fortificată de la Dârjiu** împreună cu 8 ansambluri săsești. **Repartiția ponderii monumentelor** în județul Harghita este de **68% la sate și 32% la orașe**, iar după categorii, **20%** sunt de **importanță națională** și **80%** de **interes local**, **majoritatea patrimoniului listat aparține bisericilor**.

Putem constata că sistemul cultural județean în raport cu densitatea populației și distribuția geografică a locului, cuprinde un număr mare de instituții și evenimente culturale, totodată se poate constata că **viața culturală este viabilă**, în județul Harghita.

Lăcașuri de cult

La nivelul județului Harghita există un număr de **354 lăcașuri de cult**, dintre care 107 sunt înregistrate în patrimoniul național, **27%** dintre acestea fiind amplasate în **mediul urban** și **73%** în **mediul rural**. (*a se consulta tabelul „Numărul și amplasarea lăcașurilor de cult din județul Harghita” din Anexa 2*)

Evenimente culturale din orașele și satele din județ

Numeroasele etape istorice parcurse de secuime atât înaintea dominației Habsburgice cât și în perioada dominației sunt comemorate în zilele noastre de locuitorii județului prin organizarea unor serii de evenimente culturale¹⁰¹, principalele categorii de evenimente culturale întâlnite în județ precum și exemplificarea acestora se regăsește mai jos:

- **Evenimente comemorative** – Comemorarea Siculicidiului, Zilele Orașului Miercurea-Ciuc;
- **Evenimente religioase** - Pelerinajul de Rusalii;
- **Evenimente specifice comunităților** - Zilele Rromilor din județul Harghita;
- **Evenimente de teatru** - Festivalul de teatru al copiilor "Să ne jucăm împreună";
- **Evenimente tradiționale** - Festivalul Narciselor, Festivalul Ziua Celor O Mie de Fete Secuience, Sărbătorile de la Subcetate, etc.
- **Evenimente de muzică sau dans** - Festivalul Muzicii Vechi, Festivalul Internațional de Jazz, Tabara internațională de dans și cântece populare, etc.

¹⁰¹ www.harghita.ro

- **Evenimente de cultură gastronomică** - Festivalul de ceapă de la Siculeni, Festival de Mămăligă cu Brânză de la Valea Rece, etc.

(a se consulta harta „Evenimente culturale în cadrul UAT-urilor din județul Harghita” și detaliile privind evenimentele culturale din Anexa 2)

Tradiții populare, meșteșuguri străvechi

Îndeletnicirile tradițional-meșteșugărești sunt conservate în vederea perpetuării interesului pentru generațiile viitoare în arta **olăritului, sculpturii în lemn** (porți secuiești, iconostase, cruci sau icoane), **țesăturilor** (preșuri colorate de bumbac, diverse ștergare, șorțuri, obiecte decorative) sau a **împletiturilor din pănușe** (coșuri, cutii, suporturi pentru linguri, păpuși și chiar bijuterii) și **nuietele**.

2.10.2 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul cultural

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Potențial cultural deosebit și variat; • Tradiție în activitățile de editare și tipărire; • Artă muzicală diversă și dinamică (de la muzica veche, muzica populară la jazz), cu implicarea tinerilor; • Evenimente culturale complexe și cu tradiție; • Deschidere și experiență pentru schimburi de experiență, chiar și internaționale; • Experiență în organizarea evenimentelor culturale diverse; • Implicarea activă a autorităților locale și a societății civile în dinamizarea vieții culturale; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ritm lent de derulare a activităților complexe de restaurare a monumentelor istorice; • Surse de finanțare insuficiente pentru reabilitarea căminelor culturale din mediul rural; • Dificultatea descoperirii culturale a județului de către cei din afara acestuia, prin informații centralizate reduse sau doar în limba maghiară (ex. identificarea evenimentelor); • Promovarea și valorificarea redusă a meșteșugurilor populare locale;
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa reabilitării și păstrării corecte a monumentelor/muzeelor și a altor clădiri de cultură conduce la încetarea turismului cultural în zonă; • Lipsa valorificării specificului local conduce la pierderea identității culturale a regiunii; • Dispariția unor îndeletniciri tradiționale/artizanale care au potențial de transformare în activități economice specifice județului. 	

Recomandări:

- Reabilitarea și valorificarea patrimoniului cultural: Investiții în restaurarea, conservarea, valorificarea durabilă și accesibilizarea patrimoniului cultural;
- Modernizarea infrastructurii culturale (ex. modernizarea și dotarea căminelor culturale);
- Organizarea de evenimente culturale: Susținerea dezvoltării de parteneriate central-locale (Ministerul Culturii-autorități locale) sau cu societăți civile; Crearea unei agende culturale comune județene și la nivel regional pentru Ținutul Secuiesc.
- Promovarea evenimentelor culturale, a tradițiilor și meșteșugurilor locale, la nivel național;
- Implicarea actorilor de la sate în evenimentele regionale și județene (găsirea de sinergii)
- Îmbunătățirea promovării și valorificării resurselor culturale: Creșterea competențelor cercetătorilor și a specialiștilor din domeniu; Responsabilizarea instituțiilor publice locale și județene, în recenția atracțiilor culturale; Crearea unei deschideri de comunicare și în limbile română, engleză

- Asigurarea de spații și organizarea de programe de petrecere a timpului liber și competiții sportive

2.11 Tineret și sport

2.11.1 Sport

În județul Harghita **există infrastructură în vederea desfășurării de activități sportive**, atât pentru **sportivii profesioniști**, cât și **pentru ceilalți locuitori ai județului**, care sunt interesați de practicarea sportului în timpul liber. Momentan **nu există o bază de date cu situația reală a stării și dotării bazelor sportive** din localitățile județului¹⁰², iar ponderea **bazelor sportive la 1.000 de locuitori** este de **9,5 în mediul urban** și de **8,5 în mediul rural**. Unele localități din mediul rural dispun de infrastructură de sport favorabilă desfășurării de activități sportive de nivel înalt¹⁰³.

În județul Harghita existau **183 de secții sportive afiliate la federații naționale sportive (2014)**, în creștere doar cu 3 față de anul 2010 și în scădere cu 30 față de anul 2012 (213 secții sportive) când au fost înregistrate cele mai multe secții sportive din perioada analizată. (*a se consulta figura "Secțiile sportive la nivelul județelor regiunii Centru perioada 2010-2014 (număr)" din Anexa 2*).

În anul 2013 la nivelul județului existau **131 de structuri sportive din categoriile A1** - club de drept public, **A2** - club de drept privat și **B** - asociație județeană pe ramură dar și **181 de structuri sportive din categoria F** - asociație fără personalitate, toate având Certificat de identitate sportivă. Din prima categorie, 9 sunt Cluburi de drept public, din care 7 aparțin de Ministerul Educației și Cercetării, 9 Asociații județene pe ramură, toate ținând de domeniul privat și 113 cluburi de drept privat, iar din cea de-a 2-a categorie, din cele 181 de structuri, 35 sunt înființate la nivelul școlilor, restul fiind private. **Mediul urban** este cel mai bine reprezentat **cu peste 80 % din structurile sportive existente**. **Cele mai multe structuri sportive** din categoriile A1, A2 și B sunt localizate în reședința de județ **Miercurea Ciuc** (48). Există însă și orașe fără nici o structură sportivă (Borsec).

Din punct de vedere al **disciplinelor sportive practicate**¹⁰⁴ în județul Harghita, în anul 2013, erau un număr de 63 de discipline. Cele mai practicate discipline din județ sunt **fotbalul** (37 de structuri sportive) și **hocheiul pe gheață** (36 de structuri sportive). În topul disciplinelor sportive practicate se mai găsesc: **ski-biatlon, tenis de masă, handbalul și atletismul** (*a se consulta tabelul "Numărul asociațiilor și cluburilor în funcție de disciplina sportivă" din Anexa 2*).

Pe baza tradițiilor și rezultatelor obținute în ultima perioadă, o **ramură sportivă deosebit de importantă este hocheiul**¹⁰⁵. Importanța acestui sport practicat la nivel foarte înalt în județ este susținută și de faptul că 90% din jucătorii echipei naționale a României, provin din județul Harghita¹⁰⁶.

¹⁰² Strategia de sport a județului Harghita pe perioada 2010-2020

¹⁰³ Strategia de sport a județului Harghita pe perioada 2010-2020

¹⁰⁴ Date furnizate de Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Harghita

¹⁰⁵ Strategiei de sport a județului Harghita pe perioada 2010-2020

¹⁰⁶ Strategia de sport a județului Harghita pe perioada 2010-2020

În ceea ce privește **numărul de sportivi legitimați**, județul Harghita se găsește pe **penultimul loc la nivelul regiunii Centru** (în anul 2014 avea 5.090 de sportivi legitimați). În județul Harghita în anul 2014 se aflau **14,87% dintre sportivii legitimați la nivelul regiunii Centru** (*a se consulta tabelele "Sportivi legitimați la nivelul județelor regiunii Centru perioada 2010-2014 (număr)" și "Ponderea sportivilor legitimați la nivelul regiunii Centru în anul 2014" din Anexa 2*).

La **numărul de antrenori sportivi**, județul Harghita se află pe **locul 4 din 6** județele regiunii Centru, evoluția în timp pe perioada 2010-2014 fiind similară cu cea a sportivilor legitimați. În Harghita în anul 2014 se aflau 12,64% dintre antrenorii sportivi de la nivelul regiunii Centru (*a se consulta tabelele "Antrenori sportivi la nivelul județelor regiunii Centru perioada 2010-2014 (număr)" și "Ponderea antrenorilor sportivi la nivelul regiunii Centru în anul 2014" din Anexa 2*).

2.11.2 Tineret

Tendențe demografice

Evoluția populației tinere¹⁰⁷ pe diferite categorii de vârstă este diferită în perioada analizată (2010 - 2015). Pe **segmentul de vârstă 15-19 ani** tendința este una **ușor descrescătoare**. Astfel în comparație cu 2010 în 2015 remarcăm o scădere de aproximativ 4% de la 19.066 la 18.218 de persoane. Pe următorul segment de vârstă, **20-24 ani scăderea este mai mare**. În 2010 erau cu 21% mai multe persoane decât regăsim în 2015. **Segmentul 25-29 de ani** are aceleași caracteristici ca și primul segment, **tendința fiind una ușor descrescătoare**. Pentru ultimul segment analizat **30-34 de ani**, se observă o **scădere a numărului de persoane** cu aproximativ 9%. (*a se consulta figura "Evoluția populației tinere pe grupe de vârstă și medii, în jud. Harghita în 2012-2014 (persoane)" și figura "Evoluția populației tinere pe grupe de vârstă în județul Harghita în 2010-2014 (persoane)" din Anexa 2*)

Din datele statistice se observă o **creștere a populației tinere de la o grupă de vârstă la alta**. Se poate observa faptul că **segmentul 25-29 de ani are o evoluție constantă**. Pe medii se observă faptul că **populația tânără din mediul rural este mai numeroasă decât cea din mediul urban** pe toate segmentele de vârstă. (*a se consulta figura "Structura populației tinere, după mediul de reședință, în județul Harghita, în 2014" din Anexa 2*)

Cauzele care duc la o descreștere în numărul total al tinerilor, provin implicit din scăderea numărului natalității la nivel județean, precum și ca urmare a fenomenului de migrație a tinerilor către regiuni care să le asigure nivelul de trai dorit.

Organizații de tineret

În județul Harghita funcționează **4 birouri de informare pentru tineret**. În Miercurea Ciuc funcționează **biroul pentru tineret "IFI-INFOTIN"**, susținut de către autoritățile locale și Guvernul României. În Gheorghieni și Odorheiul Secuiesc funcționează **"Ifiteka" și "Szinfó"**. În Miercurea Ciuc funcționează și una dintre **filialele rețelei Agora**, care oferă informații tinerilor maghiari din Bazinul

¹⁰⁷ Date oferite de Institutul National de Statistică luând în calcul limitele de vârstă luate analizate de Barometrul de Opinie Publică – Tineret 2014, care delimitează categoria tinerilor la persoanele cu vârsta cuprinsă între 14 și 34 de ani.

Carpatic despre concursuri de proiecte, studii, tabere sau petrecerea timpului liber¹⁰⁸. La nivelul județului au fost înființate **Organizații Regionale de Tineret**¹⁰⁹ în Miercurea Ciuc, Gheorghieni și Odorheiul Secuiesc, crescând totodată numărul organizațiilor de tineret din mediul rural unde activează mai mult de 50 de organizații. Creșterea cantitativă a acestor organizații a generat totodată și îmbunătățirea calității serviciilor oferite. În ultimii ani a crescut semnificativ numărul manifestărilor și evenimentelor din sfera tinerilor.

Activități de recreere și sport ale tinerilor

Din cauza problemelor materiale, din ce în ce mai mulți tineri abandonează învățământul. În ceea ce privește implicarea factorilor calificați (profesori, antrenori) în activități extrașcolare de tipul **evenimente sportive, concursuri locale sau județene pentru tineri**, putem concluziona faptul că doar entuziasmul și dragostea pentru meseria pe care o practică reprezintă în momentul de față singurul imbold pentru participarea la astfel de activități. În timp, fără o remunerație, aceștia își pierd entuziasmul și pot renunța la activitățile privind pregătirea tinerilor în afara orelor din programul de învățământ. Acest fapt poate conduce la diminuarea activităților de sport și recreere la care participă tinerii¹¹⁰. Infrastructura sportivă la nivelul județului Harghita este asigurată preponderent în cazul sporturilor de iarnă, condițiile oferite pentru celelalte sporturi fiind mai modeste. Numărul sălilor și terenurilor de sport, a bazinelor de înot este mai redus în comparație cu cererea existentă, iar cele care există nu corespund în totalitate standardelor¹¹¹.

Aspecte culturale ale vieții tinerilor

Conform Strategiei de tineret a județului Harghita 2008-2014, oferta culturală județeană adresată diverselor categorii de vârstă, este diversă însă concentrată în majoritatea ei în mediul urban. Conform portalului www.listainstitutii.ro în județul Harghita funcționează 137 ONG-uri ce au ca obiect de activitate domeniul cultural și tineretul.

2.11.3 Analiza diagnostic în ceea ce privește domeniul tineret și sport

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Infrastructura pentru practicarea sportului de performanță și pentru practicarea sportului de masă; Infrastructura sportivă specifică sporturilor de iarnă bine reprezentată; Tradiție în ceea ce privește practicarea hocheiului; Creșterea ponderii tinerilor în rândul populației; Tinerii sunt activi, cu deschidere către activitățile de grup; Creșterea numărului de organizații de tineret din mediul rural; Preocupare activă a CJ Harghita pentru domeniul prin existența "Strategiei de sport a județului Harghita pe perioada 2010-2020"; 	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa unei baze de date cu situația reală a stării și dotării bazelor sportive; Scăderea numărului de secții sportive; Scăderea numărului de sportivi legitimați; Scăderea numărului de antrenori sportivi; Concentrarea ofertei sportive pentru tineri la nivel urban și reprezentare scăzută a secțiilor sportive în mediul rural; Existența unor orașe fără nici o structură sportivă (Borsec); Recenzia și promovarea deficitară a activităților de tineret.

¹⁰⁸ Strategia de tineret a județului Harghita 2008-2014

¹⁰⁹ Strategia de tineret a județului Harghita 2008-2014

¹¹⁰ Strategia de tineret a județului Harghita 2008-2014

¹¹¹ Strategia de tineret a județului Harghita 2008-2014

Context regional și național

- La nivel regional, în 2014, județul Harghita deținea 13,35% din populația tânără (15-34 ani);
- La nivelul regiunii Centru, județul Harghita se situează, în anul 2014, pe locul 3 după Brașov și Mureș ca număr al secțiilor sportive;
- La nivelul anului 2014 s-au înregistrat scăderi ale numărului de sportivi legitimați în toate județele regiunii Centru

Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice

- Degradarea accelerată a infrastructurii de sport;
- Migrarea tinerilor către zone cu standard de viață mai bun;
- Investiții în obiective de infrastructură sportivă pentru care nu există cerere și limitarea finanțării pentru proiectele prioritare;
- Se înrăutățește starea de sănătate a populației, cauzată de sedentarism și lipsa activităților fizice.

Recomandări:

- Dezvoltarea infrastructurii sportive: Crearea unei baze de date cu situația bazelor sportive din localitățile județului; Dezvoltarea infrastructurii sportive alternative (bazine de înot, săli de sport etc);
- Promovarea activităților sportive: Încurajarea practicării sportului pentru toți tinerii; Stimularea "actorilor" implicați în pregătirea tinerilor în afara orelor din programul de învățământ;
- Dezvoltarea și promovarea programelor de tineret: Dezvoltarea de programe pentru tineret; Crearea de platforme de comunicare către și pentru tineri; Dezvoltarea de programe de voluntariat pentru implicarea tinerilor în viața județului; Dezvoltarea de programe de stagiu pentru dezvoltarea interesului pentru muncă în rândul tinerilor; Responsabilizarea tinerilor în protecția mediului prin implicarea în acțiuni specifice

2.12 Capacitate administrativă și mediul asociativ**2.12.1 Structura Consiliului Județean**

Județul Harghita are în structura organizării administrativ-teritoriale¹¹² **4 municipii** (Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Toplița, Odorheiu Secuiesc), **5 orașe** (Băile Tușnad, Bălan, Borsec, Cristuru Secuiesc, Vlăhița) și **58 comune**. CJ Harghita este compus din **30¹¹³ de consilieri județeni și din președintele CJ**. CJ Harghita are **7 comisii de specialitate**, detaliate în *Anexa 2*.

Instituții subordonate CJ Harghita sunt: DGASPC Harghita, Agenția de Management Energetic, Editura Harghita Népe, Biblioteca Județeană „Kájoni János”, Serviciul Public Salvamont și Salvaspeo, Direcția Județeană de Evidență a Persoanelor, Editura Harghita, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Harghita, Centrul Cultural și de Arte Lăzarea, Școala Populară de Artă și Meserii a Județului Harghita, Centrul Cultural Județean Harghita, Serviciul Public de Pază al Obiectivelor de Interes Județean, Camera Agricolă a Județului Harghita, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Harghita, Liceul Tehnologic Special „Szent Anna” Miercurea

¹¹² Indicator INSSE - ADM101A - Organizarea administrativă a teritoriului, pe categorii de unități administrative, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe

¹¹³ După modificările aduse de Legea nr. 115/2015, după alegerile locale din 5 iunie 2016, numărul consilierilor se va mări la 31 – conform tabelul din articolul 29, alin. (1).

Ciuc, Școala Gimnazială Specială Ocland, Școala Gimnazială Specială Bilbor, Spitalul Județean de Urgență Miercurea Ciuc, Spitalul de Psihiatrie Tulgheș.

CJ Harghita acordă o importanță deosebită dezvoltării și **eficientizării serviciilor de e-administrație** atât pentru cetățeni cât și pentru mediul de afaceri și unitățile din subordine, prin implementarea unor proiecte care își propun să utilizeze soluții informatice integrate, eficientizarea activității interne a UAT-urilor, modernizarea infrastructurii TIC, toate acestea pentru a preîntâmpina efectele procedurilor de lucru lente, pentru a rezolva neajunsurile bazelor de date insuficiente, non-interconectate și non-interoperabile, pentru a fluidiza circuitul sinuos al documentelor și pentru a preîntâmpina ineficiența relației cu cetățenii sau persoanele direct interesate de serviciile publice oferite. *(a se consulta lista proiectelor de e-government din Anexa 2)*

Printre beneficiile implicite ale adoptării **soluțiilor de e-government** sunt de amintit creșterea volumului de informații integrate, creșterea încrederii și a transparenței în administrația publică locală, eficientizarea sistemului de management și reducerea timpului de procesare a solicitărilor în vederea rezolvării atribuțiilor curente ale autorităților administrației publice locale.

2.12.2 Asociații de dezvoltare inter-comunitară

Pe raza județului Harghita funcționează numeroase **32 asociații de dezvoltare inter-comunitară**. *(a se consulta harta „Acoperirea geografică a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară în județul Harghita” și lista acestora din Anexa 2)*. Aceste structuri de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat au fost înființate, în condițiile legii, de unități administrativ-teritoriale pentru **realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional**, ori pentru furnizarea în comun a unor servicii publice, fiind promotori a unor idei menite să **crească nivelul de trai al cetățenilor**, o punte de legătură între cetățeni și entitățile juridice din teritoriul corespunzător, cu aceleași nevoi și aparatul public menit să aplice soluțiile ce se impun.

2.12.3 Grupuri de acțiune locală

Având în vedere că un GAL¹¹⁴ poate gestiona **problematika existentă într-un teritoriu** cu o populație cuprinsă între **10.000 - 100.000 de locuitori**, în județul Harghita au fost constituite următoarele **6 Grupuri de Acțiune Locală** *(a se consulta harta „Acoperirea geografică a grupurilor de acțiune locală în județul Harghita” și lista GAL-urilor din Anexa 2)*. Aceste GAL-uri acoperă aproape întregul teritoriu al județului Harghita.

¹¹⁴ Baza de aplicare a programului LEADER o constituie Grupurile de Acțiune Locală (GAL), constituite pe baza parteneriatului public-privat între factori din zonele rurale, grupurile trebuind să includă reprezentanți ai diverselor sectoare socio-economice.

2.12.4 Societate civilă (ONG, fundații, composesorate etc)

În județul Harghita există **2.861¹¹⁵ de organizații cu caracter nonprofit**, din care **2.119 asociații, 582 fundații, 148 uniuni și 12 federații**. Baza de date cu ONG-urile active din județ se elaborează de Prefectura Județului Harghita, Compartimentul pentru afaceri europene și reforma în administrație. **Majoritatea ONG-urilor se concentrează în municipiul Miercurea Ciuc**, iar interacțiunea între sectorul privat din zona urbană și cea rurală este foarte slabă.

CJ și instituțiile subordonate continuă să **sprijine ONG-urile active** de pe teritoriul administrativ, totodată trebuie menționat că, **potențialul de absorbție a fondurilor de către sectorul privat este încă scăzut**, aceste ONG-uri se limitează la organizații finanțate / subvenționate de autoritățile locale, nefiind o **forță de reprezentare a intereselor alternative în societatea locală**. CJ Harghita acordă anual sprijin prin finanțare nerambursabilă pentru organizațiile, asociațiile, fundațiile și cultele religioase care își desfășoară activitatea în raza administrativ-teritorială a județului Harghita, conform detaliilor prezentate în *Anexa 2*.

2.12.5 Colaborare transfrontalieră

Colaborarea transfrontalieră este responsabilitatea **Compartimentului de Relații Internaționale** din cadrul Serviciului Management al CJ Harghita, ale cărui atribuții includ menținerea contactului cu organizații, adunări și asociații de nivel european, instituțiile Uniunii Europene, reprezentanții județelor înfrățite, în vederea inițierii și implementării proiectelor și programelor internaționale comune. În același timp, în vederea promovării valorilor județului Harghita, compartimentul asigură reprezentarea eficientă a județului în cadrul expozițiilor internaționale, mass-media, în cadrul evenimentelor culturale și prin newsletter internațional. **Unități administrative înfrățite și aflate în strânsă colaborare cu județul Harghita, proiectele și programe derulate în colaborare sunt prezentate în Anexa 2.**

¹¹⁵ Regîstrul Național al ONG-urilor

2.12.6 Analiza diagnostic în ceea ce privește capacitatea administrativă și mediul asociativ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența comisiilor specializate pe domenii în cadrul CJ care tratează independent subiecte specifice; Existența diferitelor forme de asociere (parteneriate public – privat) care asigură dezvoltarea comunităților (ADI, GAL); Număr semnificativ ONG-uri care activează în domeniile social, sportiv și cultural în toate UAT-urile; Numeroase proiecte de succes realizate prin colaborare națională sau transfrontalieră; Sistem de e-government în expansiune; Experiență de colaborare transfrontalieră 	<ul style="list-style-type: none"> Mediul ONG este bine reprezentat dar finanțarea provine în general doar de la autoritățile publice locale (subvenții); Interacțiunea între sectorul civil din zona urbană și cea rurală este foarte slabă; Capacitate redusă de absorbție a fondurilor nerambursabile de către organizațiile private (ONG-uri etc.)
Context regional și național	
<ul style="list-style-type: none"> Asocierea reprezentanților administrației publice nu se limitează doar la colaborarea la nivel local ci și la nivel regional, prin promovarea unor obiective comune ale Ținutului Secuiesc, prin promovarea unor produse specifice secuilor, dar și la nivel internațional prin schimburi de experiență și stimularea învățării din experiența zonelor mai dezvoltate din alte țări (Italia, Ungaria, Polonia etc.); Cadrul de programare 2014-2020 încurajează asocierea la nivel regional pentru gestionarea unor probleme comune și oferă finanțări dedicate grupurilor asociative; 	
Perspective de evoluție în lipsa oricărei intervenții strategice	
<ul style="list-style-type: none"> Lipsa de implicare a sectorului privat în gestionarea problemelor locale; Pierderea finanțărilor dedicate grupurilor asociative și structurilor de tipul ONG-urilor; Creșterea presiunii asupra autorităților publice în gestionarea unui volum foarte mare de solicitări în activitatea curentă 	

Recomandări:

- Dezvoltarea cooperării regionale și internaționale: Extinderea colaborării transfrontaliere și cu alte țări; Promovarea exemplor de bune practici în cadrul proiectelor transfrontaliere
- Consolidarea și extinderea cooperării public – privat: Promovarea și asigurarea de suport în vederea sprijinirii înființării de noi ONG-uri, în special în domeniile cu reprezentare scăzută (educație, mediu, silvicultură etc.); Consolidarea unui ghid de bune practici pentru cooperarea public-privat la nivel decizional și strategic; Creșterea cooperării cu ADI-urile și GAL-urile din județ;
- Creșterea calității serviciilor oferite de administrația publică prin: Perfecționarea resurselor umane din domeniul administrației publice; Dotarea administrației publice cu infrastructură IT performantă; Implementarea și menținerea sistemelor de management al calității.

2.13 Structura problematicii la nivelul județului și potențialul real de dezvoltare

2.13.1 Identificarea problemelor majore

Analiza diagnostic asupra situației actuale a vizat **identificarea punctelor slabe și a punctelor tari** pe fiecare din cele **12 domeniile de importanță majoră** analizate atât la nivel *sectorial* cât și *integrat*, atât pentru *sectorul public, privat* cât și pentru *public-privat*, urmărind dinamica în timp și

prin raportare la **cadrul regional și național**. De asemenea, pentru fiecare domeniu de analiză, au fost formulate **ipoteze privind perspectivele de evoluție** în lipsa oricărei intervenții strategice.

Analiza-diagnostic realizată la finalul fiecărui capitol a generat **matricea sintetică a problemelor majore** ale dezvoltării economico-sociale și teritoriale, clasificate pe domeniu, alese ținând cont de modul în care acestea vor evolua în lipsa oricărei intervenții de programare strategică; **ierarhizate și identificate după gravitate**, după **mărimea teritoriului afectat** și după **evoluția** lor în timp.

Matricea sintetică a problemelor majore ale dezvoltării economico-sociale și teritoriale

Domeniu	Probleme majore identificate
STRUCTURA DEMOGRAFICĂ	<i>Creșterea ratei de îmbătrânire a populației generată de manifestarea concomitentă a fenomenelor de: accentuare a tendinței de creștere a ponderii grupei de vârstă de > 60 ani și de scădere a ponderii populației tinere (0-24 ani), reprezintă o problemă care în lipsa unei strategii de atenuare, va genera scăderii populației active județene și creșterea presiunii asupra sistemului de asigurări sociale.</i>
ECONOMIE ȘI SECTORUL DE ACTIVITĂȚI COMERCIALE	<i>Cifra de afaceri globală provine din sectoare economice cu productivitate și profitabilitate scăzută la nivel sectorial (agricultură, silvicultură, industria prelucrătoare), dar care au o pondere ridicată în rezultatul final. Se constată absența măsurilor de sprijinire și stimulare a sectorului IMM-urilor, în special a microîntreprinderilor predominante, astfel încât să beneficieze de premisele necesare pentru a-și îmbunătăți rezultatele financiare și pentru a extinde profilul antreprenorial local. Specificul monoindustrial al unor orașe impune necesitatea regenerării urbane a acestora, însă acest lucru nu se poate realiza fără investiții consistente la nivelul activităților cu rată ridicată de profitabilitate, în lipsa interesul investitorilor pentru CDI și a unui personal specializat ne semnificativ.</i>
AGRICULTURĂ, ZOOTEHNIE ȘI SILVICULTURĂ	<i>Agricultura se practică preponderent în regim extensiv, pe parcele mici, cu forță de muncă necalificată, cu o diversificare și valorificare scăzută a producției agricole, rezultatele generate fiind caracterizate de productivitate și rentabilitate totală scăzută, și o subvalorificare a potențialului. Proiectele de investiții în agricultură sunt îngreunate ca urmare a lipsei planurilor de parcelare, a existenței unor litigii nesoluționate privind terenurile.</i> <i>Sectorul producției vegetale, dar în special sectorul zootehnic se confruntă cu lipsa unui lanț integrat care să asigure producția - procesarea – desfacerea și integrarea pe orizontală și verticală. Silvicultura ca ramură rezumată strict la exploatarea primară a lemnului, fără o prelucrare care să determine valoare adăugată finală, generează un aport economic modest în raport cu impactul viitor.</i>
ENERGIE, RESURSE NATURALE ȘI MEDIU	<i>Clădirile administrației publice prezintă un nivel crescut de degradare și eficiență energetică scăzută, iar scăderea costurilor de administrare se poate realiza prin direcționarea investițiilor în reabilitarea și consolidarea acestora. Pădurea nu este exploatată în mod sustenabil și rațional, existând un control scăzut asupra exploatărilor forestiere ilegale. Infrastructura de management a deșeurilor este gestionată ineficient deși județul dispune de o infrastructură de gestionare a deșeurilor bine pusă la punct.</i>
INFRASTRUCTURĂ ȘI ECHIPARE TERITORIALĂ	<i>Rețeaua de infrastructură rutieră care asigură legătura cu orașele și zonele de interes turistic are o viabilitate scăzută și este în mare măsură nemodernizată fapt ce descurajează investitorii și accesul turiștilor în zonele de interes. La nivelul județului există 27 localități cu investiții de apă neconforme (din punct de vedere al calității apei) și care sunt expuse în mod real riscului de infringement și pentru care sunt necesare soluții de deblocare.</i>

Domeniu	Probleme majore identificate
TURISM	Serviciile turistice sunt slabe calitativ (personal necalificat, nevorbitor de limbi străine), iar lipsa alternativelor cu privire la serviciile oferite (cazare, masă, divertisment) face ca durata medie a înoptrărilor să fie scăzută. Dinamica scăzută a strategiei de marketing turistic impulsează insuficient potențialului turistic, indicele de utilizare a capacității de cazare este scăzut și adâncit de economia subterană din turism . Potențialul balnear este neexploatat - există 10 zone de interes turistic fără bază de tratament sau îngrijire medicală specială, sau cu infrastructură degradată .
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT	Integrarea absolvenților pe piața muncii este greoaie ca urmare a faptului că nu există un cuplaj coordonat coerent între domeniile de calificare ale absolvenților și cerințele de pe piața muncii pentru domeniile cu potențial din județ. Oferta scăzută a instituțiilor de învățământ superior, limitarea domeniilor de pregătire pentru viitorii studenți determină migrarea absolvenților de liceu, iar numărul scăzut de creșe influențează negativ calitatea locuirii.
SĂNĂTATE	Lipsa personalului medical de specialitate și dotarea precară a unităților din rural , determină adeseori pacienții să se deplaseze în alte orașe din regiune pentru investigații mai complexe. Sistemul sanitar se confruntă cu dificultăți de acces la serviciile medicale , atât pentru pacienții din mediul rural și montan care au acces fizic dificil datorită infrastructurii precare, cât și bariere lingvistice apărute între personalul medical și pacienți sau familiile acestora.
SOCIAL	Dezvoltarea slabă și distribuția inadecvată pe teritoriul județului a serviciilor de asistență socială afectează o categorie vastă de persoane defavorizate și se manifestă în special prin existența unei penurii de personal specializat și o infrastructură de îngrijire și asistență socială pentru persoanele adulte nedimensionată necesarului real existent.
CULTURĂ ȘI CULTE	Cultura este un domeniu insuficient finanțat și nu există o strategie coerentă de a prioritiza direcționarea fondurilor în funcție de outputul investițiilor. Cultura și turismul cultural se confruntă cu dificultăți în creșterea vizibilității în exteriorul județului ; cel mai adesea cultura și evenimentele culturale au o însemnătate ridicată în rândul populației județului însă provocarea o reprezintă atragerea turiștilor în scopul promovării acestui deziderat.
TINERET ȘI SPORT	Inexistența unei baze de date cu situația actualizată a stării și dotării bazelor sportive din localitățile județului , face dificilă direcționarea investițiilor către localități și obiective unde este identificat un necesar real. În același timp, lipsa unei evidențe concrete la acest nivel facilitează accentuarea unor disparități , manifestate printr-o concentrare a ofertei de infrastructură sportivă în mediul urban în detrimentul mediului rural și existența unor orașe/localități fără baze sportive, existând și localități fără nicio bază sportivă .
CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI MEDIUL ASOCIATIV	Mediul ONG și sectorul privat nu constituie o forță încheagată în reprezentarea intereselor comunității locale în societate , iar concentrarea acestora în reședința județului Harghita nu permite o susținere elocventă a intereselor întregii comunități. Mediul privat și ONG-urile au potențial scăzut de absorbție a finanțărilor ce le sunt adresate și adesea se limitează la finanțările provenite în general de la autoritățile publice.

2.13.2 Identificarea potențialului real de dezvoltare

Problemele majore în ceea ce privește dezvoltarea socio – economică vor fi abordate în strategia de dezvoltare prin prisma **punctelor tari** identificate în urma analizei diagnostic utilizate cu scopul **valorificării potențialului de dezvoltare** al județului iar punctele slabe sunt vizate spre remediere.

O problemă majoră ce trebuie **contracarată** este **declinului demografic**, context în care o preocupare atentă trebuie să fie acordată **principalelor avantaje date de apartenența locuitorilor la județul Harghita**: crearea și **păstrarea identității personale** în condițiile asigurării unui **nivel de trai cel puțin decent**, într-un **mediu curat**, cu o **infrastructură și un set de servicii publice adecvate**. Accentul pus în mod conștient și susținut pe **creșterea calității locuirii** la nivelul județului va conduce cu siguranță la contracararea declinului demografic, cu efecte directe și asupra activităților economice.

Sectorul economic este unul din pilonii care contribuie la dezvoltarea socio-economică, însă dincolo de factorii interni care țin de producție sau de capacitatea antreprenorială a investitorilor interni, dezvoltarea acestui sector se bazează și pe **capacitatea de a atrage investitorii externi**. Pentru sectoare de activitate precum *turismul* sau *industria de prelucrare a lemnului*, județul Harghita prezintă o serie de **puncte tari care țin de patrimoniul natural și care pot fi valorificate**. Alte sectoare de activitate precum *industria textilă* sau *industria alimentară* au potențial de dezvoltare dat fiind istoricul specializării pe aceste domenii.

În acest context, se întrevide un demers orientat către două ținte: **consolidarea și diversificarea sectoarelor economice existente și încurajarea dezvoltării tehnologiilor inteligente și a sectoarelor inovative**.

Este evident din analizele modului de **evoluție** al diferitelor domenii socio – economice că activitățile care au evoluat pozitiv au fost preponderent în **zona infrastructurii**, în **zona instituțiilor culturale**, în **zona serviciilor publice**. O altă caracteristică ce diferențiază județul Harghita de alte unități administrative județene este **numărul mare de documente programatice** la nivel sectorial, multe dintre acestea având continuitate în timp, cum ar fi strategia pe turism, pe servicii sociale, cultură, tineret și sport, dezvoltare rurală, industrie forestieră etc. Acest aspect arată o **preocupare constantă**, susținută și prin declarațiile oficiale ale Consiliului Județean orientate, pentru dezvoltarea unor *"mecanisme de coordonare care să amplifice și să consolideze efectele sinergice ale proiectelor de dezvoltare"*.

Din analiza situației existente reiese că **administrația publică** deține și o serie de competențe care ar putea, pe de o parte, să constituie **baza unor activități care determină progresul unor domenii**, iar pe de altă parte să constituie o adevărată **resursă de know-how** atât pentru instituțiile locale cât și pentru entitățile private interesate de dezvoltarea județului.

II. STRATEGIA DE DEZVOLTARE GENERALĂ A JUDEȚULUI HARGHITA PENTRU PERIOADA 2015 – 2020

3. Conceptul de dezvoltare strategică a județului Harghita

3.1 Contextul regional, național și european

Strategia de dezvoltare a județului Harghita are rolul de a furniza un cadru de dezvoltare economică, socio – culturală și spațială pentru perioada 2015 – 2020 în contextul corelării cu obiectivele la nivel european, național, regional și județean.

Cadrul strategic la nivel european

La **nivel european**, s-a urmărit corelarea strategiei de dezvoltare cu documente strategice precum *Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al Uniunii Europene, mecanismele financiare asociate sau parteneri Uniunii Europene, Politica de coeziune 2014-2020 a Uniunii Europene, Strategia Europa 2020, Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene revizuită, Politica agricolă comună, Regulamentul (UE) 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului European* ș.a.

Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al Uniunii Europene, definește prioritățile în materie de cheltuieli care sunt orientate către creștere economică durabilă, locuri de muncă și competitivitate, în conformitate cu *Strategia UE de creștere economică, Europa 2020*, respectiv creează cadrul de sprijin pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă (în special tinerii), prin intermediul Fondului social european (FSE) și al Fondului european de dezvoltare regională (FEDR); dezvoltarea competențelor și a capacității de inserție profesională a tinerilor prin noul program Erasmus +; cultura europeană, cinematografia, televiziunea, muzica, literatura, arta spectacolului, patrimoniul și domeniile conexe în cadrul noului program Europa creativă; creștere economică, crearea de noi locuri de muncă, îmbunătățirea calității vieții europenilor și consolidarea competitivității globale a UE prin programul pentru cercetare și inovare, Orizont 2020; întreprinderile mici și mijlocii pentru a stimula competitivitatea acestora, creșterea economică și crearea de locuri de muncă în Europa prin programul COSME; investițiile în infrastructură prin noul mecanism Conectarea Europei, care va fi principalul instrument pentru investiții strategice de infrastructură la nivel european; agricultorii care, prin Politica Agricolă Comună (P.A.C.), vor beneficia de o poziție mai solidă în cadrul lanțului producției alimentare.

Mecanismele financiare asociate sau parteneri Uniunii Europene, au ca obiective menținerea stabilității financiare a UE și a zonei euro, reducerea probabilității apariției unei noi crize în viitor și construirea unui cadru economic și de guvernare mai solid pentru Uniunea Economică și Monetară.

Politica de coeziune 2014-2020 a Uniunii Europene, cu cele 11 obiective tematice (reiterate și în cadrul *Strategiei Europa 2020*), din care primele patru obiective sunt considerate principalele

priorități de investiții: Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării; Îmbunătățirea accesului la tehnologiile informației și comunicațiilor, precum și îmbunătățirea utilizării și calității acestora; Sporirea competitivității IMM-urilor; Sprijinirea trecerii la o economie cu emisii reduse de carbon; Promovarea adaptării la schimbările climatice, precum și a prevenirii și gestionării riscurilor; Conservarea și protejarea mediului și promovarea eficienței resurselor; Promovarea unui transport durabil și îmbunătățirea infrastructurilor rețelelor; Promovarea sustenabilității și calității locurilor de muncă și sprijinirea mobilității lucrătorilor; Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare; Efectuarea de investiții în domeniul educației, al instruirii și al învățării pe tot parcursul vieții; Îmbunătățirea eficienței administrației publice.

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc:

- *Creștere inteligentă* – dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- *Creștere durabilă* – promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- *Creștere favorabilă incluziunii* – promovarea unei economii cu o rată mai ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Documentul strategic este construit pe cinci obiective principale, pentru care sunt stabilite obiective la nivelul statelor membre: Ocuparea forței de muncă, Cercetare și dezvoltare, Schimbări climatice și utilizarea durabilă a energiei, Educație, Lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale.

Conform *Acordul de Parteneriat 2014 – 2020*, țintele asumate de România în contextul Strategiei Europa 2020 se referă la¹¹⁶:

- Rata de ocupare a populației cu vârstă cuprinsă între 20 și 64 ani – minimum 70% ;
- Nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare ca % din PIB – 2%;
- Reducerea emisiilor de CO2 cu 19%;
- Ponderea energiei din surse regenerabile să fie de 24%;
- Eficiență energetică – realizarea unei economii de energie primară de cca. 10 Mtep;
- Reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii – atingerea unui procent maxim de 11,3%;
- Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară –26,7%;
- Reducerea populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale cu 580.000 persoane.

Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene revizuită, are ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare prin crearea unor comunități sustenabile, capabile să gestioneze și să folosească resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare ecologică în vederea asigurării prosperității, protecției mediului și coeziunii sociale.

Politica agricolă comună (P.A.C.) în perioada 2014-2020 are următoarele obiective prioritare:

- Creșterea competitivității agriculturii europene la nivel global și național;
- Conservarea diversității sistemelor de producție agricolă din țările UE;

¹¹⁶ Sursa: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_ro.pdf

- Adaptarea producției agricole la noile provocări de mediu legate de schimbările climatice și protecția resurselor naturale.

Potrivit noilor direcții de evoluție și reformă ale P.A.C. în perioada 2014 -2020, aceasta se va concentra pe trei piloni fundamentali: ecologie și eficiența în agricultură, asigurarea unei alimentații sănătoase la prețuri accesibile și revitalizarea zonelor și comunităților rurale.

Regulamentul (UE) 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului European are ca obiectiv dezvoltarea rurală, cu următoarele priorități fundamentale transferul de cunoștințe și inovarea în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale, viabilitatea exploatațiilor, competitivitatea tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor, organizarea lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, bunăstarea animalelor, gestionarea riscurilor în agricultură, refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care au legătură cu agricultura și silvicultura, promovarea utilizării eficiente a resurselor și tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid carbon în sectoarele agricol, alimentar și silvic, promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei în zonele rurale și a dezvoltării economice a acestora.

Cadrul strategic la nivel național

În ceea ce privește **contextul național**, s-a urmărit corelarea strategiei de dezvoltare cu următoarele documente strategice: programele de finanțare ale Guvernului României, Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, liniile directoare ale Acordului de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană, Programul Național de Dezvoltare Rurală.

În scopul realizării priorităților strategice și acțiunilor sectoriale stabilite de guvern pentru dezvoltarea României în perioada 2014 – 2020, au fost adoptate următoarele *programe naționale de finanțare*:

Programul Național de Dezvoltare Locală, coordonat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, stabilește cadrul legal pentru implementarea unor proiecte de importanță națională, care susțin dezvoltarea regională prin realizarea unor lucrări de infrastructură rutieră, tehnico-edilitară și socio-educativă. Programul cuprinde următoarele subprograme: *Subprogramul „Modernizarea satului românesc”, Subprogramul „Regenerarea urbană a municipiilor și orașelor”, Subprogramul „Regenerarea urbană a municipiilor și orașelor” și Subprogramul „Infrastructură la nivel județean”.*

Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020 definește prioritățile Programului de Guvernare 2013 – 2016 în ceea ce privește îmbunătățirea mediului de afaceri autohton și dezvoltarea sectorului IMM, respectiv: Îmbunătățirea cadrului de reglementare existent; Promovarea educației profesionale și a culturii antreprenoriale; Acordarea de facilități fiscale în vederea creării de noi locuri de muncă; Îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare; Stimularea activităților de cercetare-dezvoltare și inovare; Încurajarea parteneriatului public privat.

Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020 are ca obiectiv general atingerea unui nivel sustenabil de ocupare a forței de muncă susținut de competitivitate economică, coeziune socială și dezvoltare durabilă, vizat printr-o serie de obiective specifice și direcții de acțiune:

- **O1.** Creșterea ocupării în rândul tinerilor și prelungirea vieții active a persoanelor în vârstă
- **O2.** Îmbunătățirea structurii ocupaționale și participării pe piața muncii în rândul femeilor și persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile
- **O3.** Dezvoltarea unei resurse umane cu un nivel înalt de calificare și competențe adaptate la cerințele pieței muncii
- **O4.** Îmbunătățirea mecanismului de fundamentare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor cu impact pe piața muncii

*Strategia de Dezvoltare Teritorială a României*¹¹⁷ este documentul care stă la baza întregului sistem de planificare spațială (amenajarea teritoriului și urbanism) la nivel național, fundamentând astfel documentele strategice de nivel regional, județean și local (strategii de dezvoltare teritorială, planuri de amenajare a teritoriului, planuri de dezvoltare regională) și documentațiile operaționale (planuri de urbanism), precum și celelalte strategii de dezvoltare de la nivel național cu relevanță și impact teritorial.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 vizează o serie de obiective – țintă, definind praguri și modalități de acțiune la orizont 2013, 2020, 2030. Obiectivele țintă vizează următoarele domenii: Schimbările climatice și energia curată, transport durabil, producție și consum durabile, conservarea și gestionarea resurselor naturale, sănătatea publică, incluziunea socială, demografia și migrația.

Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020 are următoarele obiective generale: adaptarea structurii și mandatului administrației la nevoile cetățenilor și la posibilitățile reale finanțare, implementarea unui management performant în administrația publică, debirocratizare și simplificare pentru cetățeni, mediul de afaceri și administrație, consolidarea capacității administrației publice de a asigura calitatea și accesul la serviciile publice.

Pentru a atinge aspirațiile de creștere economică reflectate în obiectivul global ale *Acordului de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană*, România va avea o economie modernă și competitivă prin abordarea următoarelor **cinci provocări cu obiective tematice** în materie de dezvoltare: Competitivitatea și dezvoltarea locală, Populația și aspectele sociale, Infrastructura, Resursele, Administrația și guvernarea.

Programul Național de Dezvoltare Rurală are următoarele 3 obiective strategice: restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole; gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale, conform Acordului de Parteneriat.

¹¹⁷ <http://www.sdtr.ro/>

Cadrul strategic la nivel regional și sectorial

La **nivel regional**, au fost analizate și s-a urmărit corelarea strategiei de dezvoltare cu planul și strategia de dezvoltare regională, respectiv *Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru*.

Liniiile directe ale Strategiei de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru sunt structurate pe 6 domenii strategice: dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale; creșterea competitivității economice, stimularea inovării; protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie; dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii; dezvoltarea turismului și dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale;

La **nivel sectorial**, au fost analizate și s-a urmărit corelarea strategiei de dezvoltare cu documentele strategice sectoriale de la nivel județean, precum: Strategia de dezvoltare 2002-2013 a județului Harghita, "Împreună pentru un viitor stabil", Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020, Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita, Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020, Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018, Strategia de tineret 2015-2020, Plan Județean de Gestionare al Deșeurilor, Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă, Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al Județului Harghita, Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020, Strategia Culturală a Județului Harghita pe perioada 2013 - 2020.

Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020 "Împreună pentru un viitor stabil" are ca obiectiv general „Construirea unei economii dezvoltate, independente, bazată pe mai mulți piloni, pe existența resurselor locale, ținând cont de interesele comunității locale astfel încât să asigure ocuparea forței de muncă și un nivel de trai permanent îmbunătățit”.

Programul vizează *4 priorități identificate în cadrul unor sectoare economice prioritare*: producție alimentară de calitate, independență energetică, management forestier durabil, valorificarea potențialului turistic și *4 priorități orizontale*: management eficient al economiei locale, creșterea viabilității economice a întreprinderilor, ocupare și incluziune pe piața muncii, dezvoltarea infrastructurii în sprijinul economiei locale.

Strategia de tineret a județului Harghita pe perioada 2015-2020 are ca scop îmbunătățirea nivelului de trai al tinerilor, crearea condițiilor de viață necesare pentru reducerea ratei migrației. Strategia vizează 4 axe prioritare: dezvoltarea participării active, timp liber activ; cultură și stil de viață; programe de educație și formare.

Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita pe perioada 2014-2020 urmărește un set de obiective strategice, respectiv: creșterea eficienței sectoarelor agricol și forestier și dezvoltarea durabilă a producției; creșterea competitivității produselor obținute din sectoarele agricol și forestier, îmbunătățirea exportului și dezvoltarea pieței interne; creșterea nivelului de trai a populației din județ prin asigurarea veniturilor rezonabile și a alimentelor sănătoase; producție agricolă în armonie cu mediul natural și social, menținerea tradițiilor și a biodiversității; intensificarea funcțiilor agricole care nu se rezumă numai la producția de alimente: producția de

energie, agroturism și alte activități alternative; gestionarea eficientă, în mod nepoluant a ariilor naturale protejate.

Aceeași strategie punctează o serie de obiective de urmărit în vederea promovării produselor locale, respectiv înființarea asociațiilor de valorificare a produselor, stimularea consumării produselor locale, deschiderea de noi canale de valorificare.

Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă, Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al Județului Harghita are drept scop „pregătirea pe diferite nivele a unor proiecte cheie concrete de creare de locuri de muncă în județ, realizarea cărora va determina pe termen mediu și lung direcțiile de dezvoltare în sectoarele în cauză, și asigură sustenabilitatea acestora”. Cele trei sectoare economice vizate în cadrul Strategiei sunt agricultura (cu rol determinant asupra creării sustenabilității locurilor de muncă), turismul și energia (pe primul plan fiind energia regenerabilă – hidroenergia).

Strategia județeană de asistență socială a județului Harghita are ca obiectiv general mobilizarea resurselor necesare, responsabilizarea factorilor relevanți și asigurarea unui parteneriat eficient în vederea protecției și respectării drepturilor copilului, persoanelor cu handicap, persoanelor vârstnice, precum și a persoanelor/familiilor aflate în situații de risc.

Viziunea pe termen lung a turismului din județul Harghita, conform *Strategiei de dezvoltare a turismului din județul Harghita* este o destinație turistică competitivă, bazată pe atractivitatea specificității turismului alternativ cu profil ecoturistic cu nuanțe de turism activ, la care se asociază turismul balnear, turismul cultural și turismul (de agrement) rural.

Această strategie vizează și o serie de obiective punctuale, menite să valorifice potențialul turistic al zonei, prin valorificarea potențialului de resurse naturale existente și promovarea obiectivelor naturale; identificarea și valorificarea potențialului terapeutic și balnear existent în județ cu scopul organizării turismului de sănătate; sprijinirea turismului rural practicat în județ și totodată stimularea dezvoltării agroturismului cu scopul promovării conceptului de dezvoltare durabilă; valorificarea potențialului turistic montan prin crearea condițiilor necesare pentru organizarea și dezvoltarea turismului activ; salvarea și revigorarea tradițiilor culturale, religioase, folclorice și restaurarea siturilor istorice și includerea lor în circuitul turistic urmărind astfel creșterea atracțiilor turistice.

Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010-2020 îmbină într-o viziune generală 3 paliere specifice ale sportului – sportul de performanță, sportul de agrement și sportul școlar, urmărind o serie de obiective precum îmbunătățirea stării generale de sănătate și creșterea nivelului de trai a populației din județ, ocrotirea tradițiilor sportive prin intensificarea identității și dezvoltarea vieții sportive din județ, valorificarea economică a potențialului sportive din județ, promovarea renumelui județului prin sprijinirea sportului de performanță și prin participarea la competiții naționale și internaționale.

Scopul *Strategiei Culturale a Județului Harghita pe perioada 2013-2020* constă în „integrarea elementelor sistemului cultural județean în procesul complex a politicii de dezvoltare și în procesul de autodefinire regională”.

Strategia de dezvoltare 2002-2013 a județului Harghita a vizat dezvoltarea durabilă a resurselor din regiune, îmbunătățirea calității vieții, protecția valorilor naturale și culturale, obiective care vor contura și în continuare viziunea strategică a dezvoltării județului pe termen lung. Obiectivele strategice au vizat: Dezvoltarea resurselor umane, Infrastructura, Agricultură, Dezvoltarea gospodăririi pădurilor, a fondului cinegetic și a produselor forestiere altele decât cele lemnoase, Îmbunătățirea gospodăririi pădurilor din județ, Meșteșugurile și ocrotirea patrimoniului cultural, Turism, Strategie marketing, Planul strategic al accesării fondurilor.

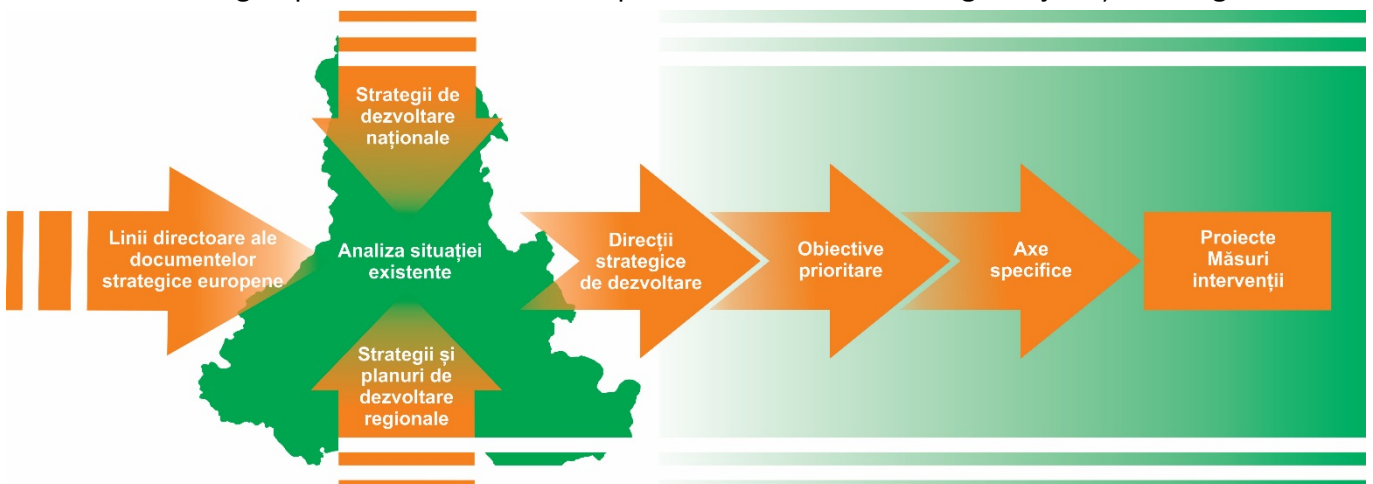
Planul de gestionare a deșeurilor județului Harghita pe perioada 2008-2013 urmărește un set de obiective strategice structurate pe domenii precum: politica și cadrul legislativ, aspect instituționale și organizatorice, resurse umane, finanțarea sistemului de gestionare a deșeurilor, informarea și conștientizarea părților implicate, date și informații privind gestionarea deșeurilor, prevenirea generării deșeurilor, valorificarea potențialului util din deșeuri, colectarea și transportul deșeurilor, tratarea deșeurilor, ambalaje și deșeuri de ambalaje, deșeuri biodegradabile, deșeuri din construcții și demolări, nămoluri de la stațiile de epurare orășenești, deșeuri de echipamente electrice și electronice, vehicule scoase din uz, deșeuri voluminoase, deșeuri periculoase din deșeuri menajere, precum și eliminarea deșeurilor.

Pe lângă această abordare de interconectare cu strategiile existente, prezenta Strategie de Dezvoltare Generală a județului Harghita colectează informațiile de la nivel local, identifică și inventariază problemele majore și așteptările populației, ale mediului de afaceri și a altor părți interesate și vine să răspundă, într-o manieră concretă, la obiectivele și țintele asumate de contextul regional, național și cel european.

Metodologia de elaborare a conceptului

Strategia de Dezvoltare a județului, prin obiectivele și măsurile propuse, se încadrează în liniile directe trasate de documentele strategice existente, contribuind astfel în mod proactiv la atingerea țintelor asumate de România prin identificarea, prioritizarea și realizarea acelor inițiative care pot genera cea mai mare valoare adăugată la nivelul județului, fără a neglija efectele amplificatoare la nivel regional, sectorial, național și european.

Schema logică privind elaborarea conceptului de dezvoltare strategică a județului Harghita:

Propunerea de dezvoltare are ca punct de plecare contextul socio-economic al județului Harghita, așa cum rezultă în urma analizei diagnostic a situației actuale, a condiționărilor și asumărilor strategice în contextul geopolitic al județului și a consultărilor avute cu reprezentanții instituțiilor locale, ai structurilor neguvernamentale, ai mediului profesional și de afaceri, lideri și experți locali.

Analiza situației existente a generat *direcțiile strategice de dezvoltare*, înțelese ca principalele căi de atingere a scopului major, de creștere generală a bunăstării. Fiecare dintre aceste direcții presupune un set de *obiective prioritare* care pot fi realizate, prin acțiuni grupate în *axe specifice*, de tipul *proiectelor, intervențiilor și a măsurilor specifice*, de a căror prioritizare, planificare, mod de concretizare depinde implementarea în condiții optime a strategiei și atingerea obiectivelor propuse.

Conceptul de dezvoltare strategică a județului Harghita

Strategia de dezvoltare a județului își propune să canalizeze forțele care acționează la nivelul comunităților locale, pentru realizarea unui deziderat comun reprezentat de progresul ferm în dezvoltarea județului, corelat cu strategiile sectoriale, regionale, naționale și europene.

Propunerea de dezvoltare ține cont de câteva repere care influențează construcția conceptului de dezvoltare, cum sunt:

- ✓ Potențialul natural, poziția strategică și diversitatea culturală pot sta la baza dezvoltării acestui județ, în perioada 2015 – 2020.
- ✓ Consiliul Județean Harghita intenționează să își asume rolul de catalizator și susținător al măsurilor pentru dezvoltarea durabilă a județului.
- ✓ Scopul este acela de creștere a nivelului de trai general, ca urmare a dezvoltării economice, sociale, culturale, spațiale etc. a județului.

Principii ale dezvoltării

Dezvoltarea unei planificări strategice presupune un proces de trecere de la planul obiectivelor generale la cel al proiectelor și măsurilor concrete. O astfel de organizare pune în legătură directă și obligatorie măsurile și programele de dezvoltare cu un obiectiv pragmatic, în scopul creării unui mecanism dinamic de dezvoltare. În contextul oportunităților economico-financiare, funcționarea acestui mecanism trebuie legată de inovare ca factor de dinamizare și progres dar și de facilitarea structurilor de asociere și intervenție teritorială, de tip integrat. Pentru ca aceste aspecte să devină realitate, dezvoltarea competitivității economice trebuie realizată urmărind principiile dezvoltării convergente, intercorelate și al dezvoltării durabile.

Principiul dezvoltării convergente are în vedere stimularea performanțelor fără a crea decalaje de dezvoltare la nivel teritorial. În plus, se vizează reducerea diferențelor deja existente între comunități pe plan social, economic, cultural și al accesului la servicii și infrastructură publică.

Principiul intercorelării presupune ca obiectivele strategiei să ia în calcul obiectivele planurilor și strategiilor naționale și europene dar și adaptarea proiectelor în funcție de recomandările politicilor de guvernare ale diferitelor instituții ce acționează la nivel local și județean.

Principiul dezvoltării durabile înseamnă propunerea unui tip de dezvoltare care să asigure un echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și care să ia în calcul aspectele ce țin de restricționarea accesului la resurse al generațiilor viitoare.

Principiul subsidiarității ia în calcul faptul că deciziile sunt luate la nivel național, județean și local, pentru o gestionare mai bună a situației existente și pentru o intervenție specifică fiind necesară o implicare a actorilor locali din cuprinsul teritoriului. Întreaga metodologie de realizarea a strategiei se bazează pe participarea cetățenilor harghiteni la acest demers în etape.

De asemenea, secțiunea de operaționalizare a Strategiei, Conceptul de dezvoltare strategică a județului Harghita și Portofoliul de proiecte au fost elaborate având la bază principiul subsidiarității și principiul proporționalității, urmărindu-se ca pregătirea documentelor de proiect și realizarea programului să se realizeze la nivelul potrivit.

Contribuția la obiectivele orizontale

Egalitatea de șanse și de tratament

Egalitatea de șanse și de tratament are la bază participarea deplină și efectivă a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală.

Egalitatea de șanse și de tratament reprezintă o valoare comună atât la nivelul Uniunii Europene, cât și la nivelul României. Respectarea principiului egalității de șanse reprezintă atât o condiție cât și un principiu de lucru esențial pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare economică și socială a Uniunii Europene. Totodată, egalitatea de gen, nediscriminarea, precum și asigurarea accesibilității reprezintă o condiție necesară pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă. În acest sens, autoritățile publice centrale și locale din România au căutat să transpună principiul egalității de șanse atât în documente strategice cât și programe și proiecte concrete implementate la nivel național și local.

Drept urmare, Strategia pentru dezvoltare generală a județului Harghita pentru perioada 2015-2020 va avea în vedere acordarea unei atenții deosebite promovării principiului respectării egalității de șanse și de tratament, prin acțiuni menite să valorifice și să încurajeze promovarea diversității capitalului uman, fără discriminări legate de rasă, origine etnică, religie și credință, orientare sexuală sau vârstă, condiție de sănătate/ dizabilități. Tema este cu atât mai relevantă la nivelul județului Harghita, dată fiind diversitatea etnică și religioasă a județului.

Dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă este "dezvoltarea care răspunde nevoilor din prezent, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a răspunde propriilor nevoi"¹¹⁸. Acest concept

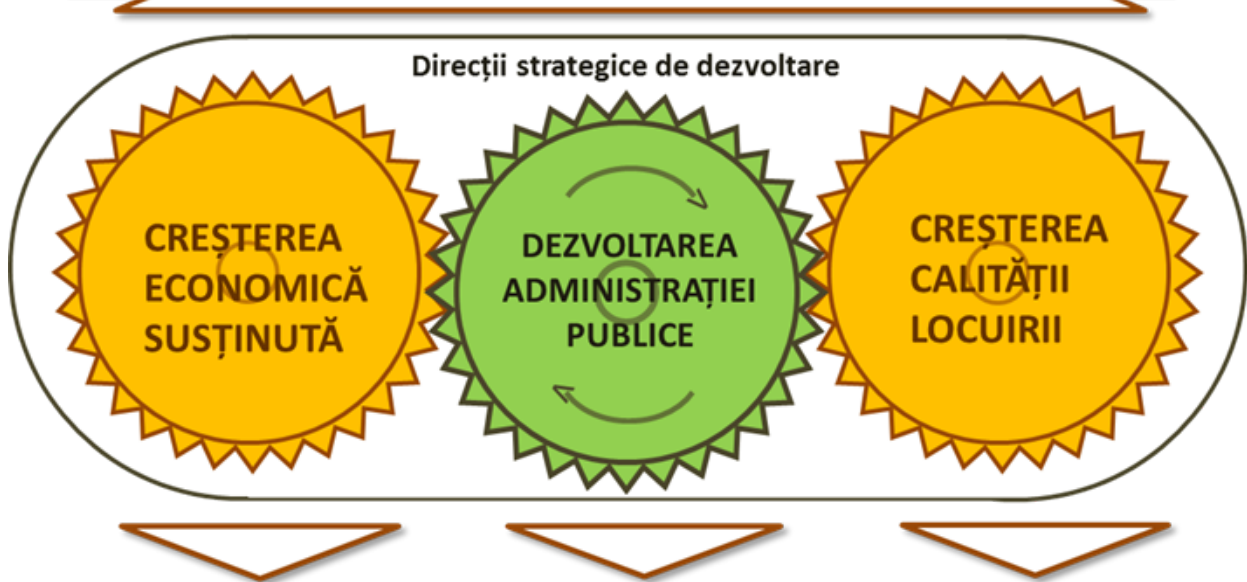
¹¹⁸ Conform definiției din Raportul "Viitorul nostru comun", elaborat de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare din cadrul Națiunilor Unite în anul 1987.

acoperă trei dimensiuni majore: economică, socială și de mediu, care trebuie tratate ca o singură temă. Relevanța pentru județul Harghita derivă și din patrimoniul natural bogat al județului: resurse naturale de subsol, arii protejate, biodiversitate ș.a.. Acest patrimoniu reprezintă un element care poate fi valorificat dar trebuie în același timp protejat, ceea ce impune necesitatea asigurării unui echilibru între dimensiunea ecologică și creșterea economică sustenabilă.

Viziunea pentru dezvoltarea județului Harghita este concentrată pe *creșterea economică susținută* ca rezultat al dezvoltării relației sistemice dintre educație, inovare și sectoarele economiei locale specializate funcțional și inteligent la nivelul județului, cu accent pe turism și sectoarele conexe și în egală măsură pe modernizarea și *creșterea calității locuirii* în comunitățile județului, înțelegând prin aceasta un mediu de viață curat și civilizată, ofertant pentru petrecerea timpului liber, susținut de o infrastructură modernă și de accesul la servicii publice de bună calitate, acestea asociate în mod obligatoriu cu *dezvoltarea unei administrații publice prompte și eficiente*.

Astfel, pentru conturarea acestei viziuni propunem o strategie de dezvoltare a județului Harghita construită pe trei direcții strategice, dintre care: creșterea economică susținută, cu accent pe turism și sectoarele conexe și creșterea calității locuirii, intercorelate și dinamizate de dezvoltarea administrației publice, ale cărei măsuri și proiecte trebuie să fie un adevărat motor de dezvoltare al județului.

Obiectivele prioritare ale strategiei de dezvoltare

Urmărirea "direcțiilor strategice de dezvoltare" presupune atingerea unor "obiective prioritare", centrate pe domenii diferite:

Direcții strategice de acțiune	Obiective prioritare	Axe specifice
1. Creșterea economică susținută	1.1 Dezvoltarea turismului	1.1.1 Valorificarea potențialului turistic prin dezvoltarea infrastructurii
		1.1.2 Dezvoltarea serviciilor turistice
		1.1.3 Promovarea potențialului turistic local
	1.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic și a silviculturii	1.2.1 Asigurarea dezvoltării durabile a silviculturii
		1.2.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic
	1.3 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent	1.3.1 Dezvoltarea și extinderea afacerilor existente și atragerea unor noi investiții
		1.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor și a măsurilor de facilitare a investițiilor
		1.3.3 Încurajarea potențialului de dezvoltare industrială
2. Dezvoltarea administrației publice	2.1 Dezvoltarea capacității administrative	2.1.1 Dezvoltarea capitalului uman și material
		2.1.2 Eficientizarea și diversificarea serviciilor publice
		2.1.3 Dezvoltarea cooperării regionale și internaționale
	2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice	2.2.1 Creșterea vizibilității produselor și serviciilor locale
		2.2.2 Promovarea modelelor de succes și bune practici
		2.2.3 Susținerea parteneriatelor care conduc la creșterea competitivității economice
3. Creșterea calității locuirii	3.1 Dezvoltarea comunității	3.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor de locuințe
		3.1.2 Dezvoltarea mediului rural
	3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare	3.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bază
		3.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de acces în județ
		3.2.3 Reabilitarea și modernizarea clădirilor publice și dezvoltare edilitară
		3.2.4 Valorificarea spațiilor industriale deteriorate și reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate
	3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice	3.3.1 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și serviciilor de sănătate
		3.3.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, inclusiv ajustarea cuplajului cu piața muncii
		3.3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială
		3.3.4 Dezvoltarea serviciilor de siguranță a locuitorilor
	3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei regenerabile	3.4.1 Protecția mediului și reducerea riscurilor de poluare
		3.4.2 Gestionarea eficientă a deșeurilor
		3.4.3 Valorificarea resurselor alternative de energie
		3.4.4 Stații de încărcare mașini electrice
	3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	3.5.1 Conservarea, protejarea și reabilitarea patrimoniului cultural al județului
		3.5.2 Dezvoltarea programelor cultural-artistice de promovare a culturii și tradițiilor locale
		3.5.3 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber
		3.5.4 Dezvoltarea infrastructurii sportive și a programelor competiționale

3.3 Direcții strategice de dezvoltare. Priorități și obiective de dezvoltare

Direcția strategică de dezvoltare 1. Creșterea economică susținută

Dezvoltarea economică a județului trebuie fundamentată pe caracteristicile teritoriale și particularitățile privind structura și stadiul activităților economice specifice județului Harghita. Plasarea teritoriului în centrul țării, tipologia teritorială, structura actuală a activităților economice, accesul la servicii logistice și resurse specializate ale mediului de afaceri, sunt factori care conduc la abordarea modalităților de creștere economică din două perspective: cea a domeniilor prioritare (înțelese din perspectiva forței de a dezvolta economia locală) și cea a legitimității și capacității de suport sau intervenție a sectorului public în zona de activitate economică.

Direcția strategică ce vizează creșterea economică susținută va viza stimularea agenților economici în vederea încurajării angajării de personal salariat în vederea reducerii șomajului, dezvoltarea cu precădere a sectoarelor cu potențial inclusiv de specializare inteligentă, dezvoltarea economiei rurale prin creșterea vizibilității serviciilor și produselor locale, atragerea de investitori în județ, stimularea și susținerea spiritului antreprenorial în rândul populației din mediul rural și al populației tinere din mediul urban cu scopul consolidării mediului de afaceri existent.

Abordarea din perspectiva unei dezvoltări economice *susținute* presupune definirea acțiunilor (proiecte, măsuri, intervenții) propuse pentru realizarea obiectivelor, având în vedere imprimarea unui ritm de dezvoltare care să permită resimțirea efectelor directe în rândul beneficiarilor, a locuitorilor, într-o perspectivă medie sau scurtă de timp – de doi până la patru ani. Un alt criteriu utilizat în selectarea diferitelor tipuri de acțiuni, este cel al efectelor multiplicative pe care acestea le produc, la nivelul sectoarelor conexe sau a altor domenii și contribuie la sustenabilitatea dezvoltării și menținerea echilibrului și a unui ritm susținut de progres.

Obiectivele prioritare ale direcției de dezvoltare **1. Creșterea economică susținută** sunt:

- 1.1 Dezvoltarea turismului
- 1.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic și a silviculturii
- 1.3 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent

Obiectivul prioritar 1.1 Dezvoltarea turismului

Caracteristicile naturale ale teritoriului acoperit de județul Harghita, relieful montan și submontan, abundența izvoarelor de ape minerale și a zonelor cu potențial terapeutic balneo-climateric, la care se adaugă particularitățile etnico-culturale, tradițiile și infrastructura deja existentă, subliniate în "Analiza situației existente", argumentează o dezvoltare a turismului specializată pe patru sectoare distincte:

- turism balneo-climateric și terapeutic
- turism de aventură (sportiv, de vânătoare, speologic, montan)

- turism de relaxare și petrecere a timpului liber (cultural, religios, rural autentic, tradițional)
- turism de business și de eveniment, preponderent urban și periurban

Elementele menționate anterior precum și posibilitatea dezvoltării turismului pe mai multe sectoare reprezintă atu-uri care creează bune premise pentru atingerea acestui obiectiv propus. Dezvoltarea turismului presupune abordarea directă a problemelor de tipul infrastructurii precare a structurilor de primire turistică și de acces în zonele turistice, atractivității scăzute a zonelor turistice (vizibilă prin număr scăzut de înnoptări, numărul scăzut al turiștilor străini), slabei calități a serviciilor turistice. Dincolo de efectul direct asupra problemelor legate de turism ca domeniu de activitate, dezvoltarea acestui sector se adresează și problemelor legate de rata ridicată a șomajului în anumite zone ale județului sau de ritmul scăzut de dezvoltare economică prin comparație cu cel al regiunii Centru, valorificând potențialul la nivel județean.

Abordarea turismului ca fiind o componentă semnificativă a dezvoltării economice, ne obligă să identificăm proiectele, măsurile, intervențiile din perspectiva creșterii veniturilor și a impactului acestui domeniu în economia județului. Astfel, frumusețea peisajelor, diversitatea resurselor terapeutice de la sulf, ape minerale, zone saline, numărul foarte mare al stațiunilor și localităților turistice cu tradiție nu sunt de ajuns, trebuind realizate investiții, dezvoltate legături, practici, câștigate competențe, dezvoltate standarde, astfel încât clienții și beneficiarii atrași să aducă venituri care să dezvolte întreaga structură turistică și a serviciilor conexe (furnizori de produse, servicii, resurse umane și competențe specifice). Potențialul natural existent trebuie valorificat într-o manieră echilibrată, asigurând relaționarea dintre produse bio-eco-tradiționale și biodiversitate, turism și biodiversitate, cultură și biodiversitate, într-un cadru care permite protejarea mediului înconjurător și asigurarea unei dezvoltări durabile.

Demersurile necesare pentru dezvoltarea turismului în județul Harghita sunt trasate într-o abordare constructivă și vizează, pe de o parte, dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor turistice și, pe de altă parte, promovarea potențialului turistic.

Această abordare se încadrează în cel de-al cincilea domeniu strategic de dezvoltare al Regiunii Centru, care vizează *Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative* și răspunde Strategiei de dezvoltare a turismului în județul Harghita care definește viziunea turismului pe termen lung astfel: *"turism competitiv și durabil în județul Harghita"*. Alte corelări ale obiectivului prioritar 1.1 cu documentele programatice la nivel european, national si sectorial sunt evidențiate mai jos:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europelan	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020	Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

Axe specifice obiectivului prioritar 1.1 Dezvoltarea turismului:

1.1.1 Valorificarea potențialului turistic prin dezvoltarea și modernizarea infrastructurii

1.1.2 Dezvoltarea serviciilor turistice

1.1.3 Promovarea potențialului turistic local

Axa specifică 1.1.1 își propune să contribuie la valorificarea patrimoniului natural și antropice prin dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice atât din stațiunile turistice și balneoclimaterice, cât și din localitățile cu potențial turistic insuficient valorificat, mergând până la introducerea structurilor și obiectivelor turistice în circuitul regional și național, promovând totodată respectul față de natură și condițiile necesare protecției mediului și asigurării unei dezvoltări durabile. Totodată, prin dezvoltarea infrastructurii turistice și de agrement, atât în stațiunile turistice de interes local sau național cât și în localitățile cu potențial turistic, județul Harghita poate să devină una dintre cele mai atrăgătoare ținte turistice de iarnă, iar potențialul balneo-terapeutic sprijină acest scop, ca și tradițiile naționale și apartenența etnică și biodiversitatea aparținătoare a zonei.

Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii vizează atât structurile de primire turistică și infrastructura de agrement, dar și infrastructura de acces (căi de acces și locuri de vizitare) fără de care valorificarea potențialului turistic ar fi dificil de realizat.

Axa specifică 1.1.2 își propune reducerea sezonalității și creșterea duratei de sejur prin crearea unei oferte turistice complexe și competitive pe piața națională și internațională. Totodată se va pune accent pe dezvoltarea rolului de promotor al centrelor de informare turistică din județ respectiv în organizarea acestora la nivelul județului într-o rețea funcțională bazată pe cooperare și transfer de cunoștințe.

Serviciile trebuie să susțină dezvoltarea infrastructurii turistice, prin diversificarea activităților și a ofertelor turistice și nu în ultimul rând prin perfecționarea resurselor umane din domeniu.

Axa specifică 1.1.3 își propune valorificarea resurselor turistice naturale și antropice locale, promovarea acestora pe plan național și internațional. Necesitatea acestei axe specifice derivă din faptul că județul Harghita are un potențial turistic semnificativ care, valorificat corespunzător, ar putea să creeze premisele unei dezvoltări a acestui sector de activitate care va susține creșterea economică dorită.

Această axă își are la bază și este în strictă coerență cu axele specifice 1.1.1 și 1.1.2, având în vedere necesitatea abordării integrate a dezvoltării turismului județului. Dacă primele două axe se concentrează pe identificarea unor produse turistice și a canalelor de distribuție adecvate, cea de-a treia axă este cea care concentrează eforturile spre influențarea comportamentului de cumpărare și de consum ale potențialilor clienți, respectiv spre promovarea turismului.

Obiectivul prioritar 1.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic și al silviculturii

Sectorul agro-zootehnic al județului are drept miză câștigarea unui loc semnificativ în primul rând pe piața națională, prin brand-uri locale tradiționale. Această miză poate fi atinsă parcurgând doi pași: recuperarea potențialului agro-zootehnic al anilor 80-90 și dezvoltarea unor lanțuri valorice producție – procesare - comercializare pentru creșterea valorii produselor. Din această perspectivă, elementele componente ale fiecărui demers pentru creșterea competitivității sectorului sunt: stimularea asocierii fermierilor și a structurilor asociative (cooperative, grupuri de producători), precum și transferul de cunoștințe, practici, facilitarea accesului la finanțare pentru modernizarea și restructurarea exploatațiilor agricole. Dezvoltarea acestui sector poate fi bazată pe produse tradiționale locale care pot să acopere o nișă pe piața națională.

Acest obiectiv vine în întâmpinarea problemelor structurale ale sectorului agro-zootehnic: productivitatea scăzută a sectorului, diversificare redusă a activităților agricole și lipsa unor lanțuri valorice care ar putea integra producția agricolă cu procesarea sau valorificarea superioară a produselor. Astfel, dezvoltarea sectorului agro-zootehnic va viza în primă fază abordarea problemelor care vizează infrastructura agricolă (parcelarea terenurilor, drumurile agricole, dotarea exploatațiilor agricole cu echipamente performante), crearea structurilor de susținere a exploatațiilor agricole (consiliere, asistență, centre logistice), urmate o serie de acțiuni care creează premisele pentru dezvoltarea ulterioară, respectiv susținerea și înurajarea formelor asociative, sprijinirea inovării și a cooperării în sensul dezvoltării lanțurilor alimentare locale.

Simbiotic legat de acest sector este cel al patrimoniului silvic și fondului cinegetic, pădurea fiind până în prezent una dintre principalele resurse ale economiei din județ. Acest domeniu reprezintă un potențial foarte mare, cuprinzând pe lângă gestionarea fondului cinegetic și colectarea produselor rezultate din flora spontană (ciuperci, trufe, fructe de pădure, mușchi, licheni etc) . Sunt avute în vedere cu prioritate pe lângă dezvoltarea structurilor deținătoare (modernizarea exploatărilor forestiere, dezvoltarea infrastructurii specifice – drumuri forestiere) și stimularea activităților de creștere a valorii adăugate prin prelucrarea și procesarea produselor.

Obiectivul prioritar 1.2 este corelat cu domeniul strategic 4 al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv *Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii*, dar și cu următoarele documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
regional								
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
european	Cadrul Financiar Multiannual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună

Axe specifice obiectivului prioritar 1.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic și al silviculturii:

1.2.1 Asigurarea dezvoltării durabile a silviculturii

1.2.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic

Axa specifică 1.2.1. își propune asigurarea dezvoltării durabile a silviculturii și orientarea acesteia spre o silvicultură modernă și ecologică, având în vedere că ramura economică este esențială ca sursă de venit pentru comunitățile rurale din județ. Un aspect esențial cu impact asupra dezvoltării durabile îl reprezintă stoparea defrișărilor de păduri la nivelul județului și încurajarea regenerării artificiale a pădurilor.

Ca element important trebuie să se pună accent pe păstrarea diversificării agenților economici în acest segment și sprijinirea IMM-urilor din domeniu. Este vizată încurajarea dezvoltării

pe lanț productiv, pentru creșterea valorii adăugate: silvicultură – exploatare forestieră – fabricare mobilă – comercializare produse.

Axa specifică 1.2.2. își propune eficientizarea exploatațiilor agricole și creșterea valorii adăugate a sectorului agro-zootehnic, bazată pe produsele ecologice și tradiționale locale. Se va sprijini în mod accentuat dezvoltarea pe de o parte a lanțului alimentar integrat local între fermierii și consumatorii locali, pe de altă parte a intrării pe piața regională și națională (chiar și internațională) a produselor agricole tradiționale locale. Lanțul alimentar integrat vizează crearea unei legături directe între producția agricolă și unitățile de procesare și comercializare, pentru a asigura valorificarea materiei prime locale precum și accesul consumatorilor la produse locale de calitate. Un astfel de lanț alimentar poate acoperi, spre exemplu, legătura dintre fânețe – creșterea animalelor – procesarea laptelui – comercializarea produselor lactate.

Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic presupune și gestionarea problemelor de infrastructură agricolă (întocmirea planurilor de parcelare, drumuri agricole, infrastructura de irigații) precum și dezvoltarea serviciilor de asistență / consiliere pentru fermieri, inclusiv dezvoltarea centrelor logistice pentru agricultură (colectare, depozitare etc).

Obiectivul prioritar 1.3 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent

Dezindustrializarea și fragmentarea economică, la care se adaugă perioada de criză, au condus la diminuarea mediului de afaceri, productivitatea scăzută a muncii ca urmare a preponderenței sectoarelor mai puțin productive, polarizarea în jurul centrelor urban și dificultăți în a rezista pe piață, resimțite mai ales la nivelul IMM-urilor.

Acest obiectiv își propune să contribuie la creșterea competitivității întreprinderilor, prin consolidarea și modernizarea sectorului productiv, prin sprijinirea sectorului terțiar și dezvoltarea infrastructurii-suport de afaceri pentru atragerea investițiilor și susținerea mediului de afaceri din județ. Sunt avute în vedere acele sectoare economice capabile să genereze cele mai multe beneficii economice, în termeni de locuri de muncă sustenabile și oportunități de investiții care pot acționa ca factori generatori de prosperitate locală.

O prioritate o constituie prospectarea sectoarelor economice noi în practica locală, care să conecteze resurse din unele domenii deja dezvoltate și specializate, cu cercetarea științifică, mediul universitar și cu cerințele pieței. Astfel, resurse cum sunt: performanțele privind unele funcționalități și calitatea pregătirii din domeniul medical, cele din zona expertizei sistemelor de servicii și distribuție, ș.a., pot duce prin dezvoltarea unei relații între educație, inovare și mediul de afaceri local, la noi produse și la dezvoltarea unei noi componente inovative ale economiei locale.

Obiectivul prioritar 1.3 se aliniează domeniului strategic 2 al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru: *Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării*. Corelarea obiectivului prioritar 1.3 cu documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2017-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
european	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

Axe specifice obiectivului prioritar 1.3 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent:

1.3.1 Dezvoltarea și extinderea afacerilor existente și atragerea unor noi investiții

1.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor și a măsurilor de facilitare a investițiilor

1.3.3 Încurajarea potențialului de dezvoltare industrială

Axa specifică 1.3.1. își propune facilitarea inițiativelor în special ale antreprenorilor locali prin asigurarea accesării acestora la surse de finanțare și alte surse necesare, dezvoltarea transferului internațional de cunoștințe și asigurarea personalului calificat necesar pentru activitățile economice. Atragerea investițiilor trebuie să fie în concordanță cu interesele de dezvoltarea a antreprenorilor locali, cu valorificarea sinergiilor între noi investitori și actorii locali.

Axa specifică 1.3.2. își propune asigurarea unui cadru instituțional pro-business, a unor locații competitive pentru investiții atât în parcuri industriale cât și în incubatoare de afaceri și alte structuri de sprijinire a afacerilor. Se va pune accent pe reactivarea suprafețelor economice abandonate în municipiile și orașele județului (de exemplu: Vlăhița, Cristuru Secuiesc, Miercurea Ciuc, etc.).

Axa specifică 1.3.3. își propune să încurajeze potențialul de dezvoltare pe care îl au tehnologiile inteligente și să sprijine astfel sectoarele economice cu potențial de specializare inteligentă: industria textilă, industria lemnului, etc. Este încurajată, în acest context, activitatea de cercetare – dezvoltare – inovare cu scopul valorificării rezultatelor obținute în urma acestei activități în cadrul sectoarelor industriale, precum și valorificarea la scară largă a domeniului IT&C. De asemenea, se va urmări valorificarea forței de muncă specializate pe plan local.

Direcția strategică de dezvoltare 2. Dezvoltarea administrației publice

Dincolo de nivelul general de performanță administrativă care se remarcă la nivelul administrațiilor publice și chiar al instituțiilor descentralizate din județ în ceea ce privește mai ales funcțiunile specifice, trebuie avută în vedere intenția declarată (mai ales în cazul Consiliului Județean și al localităților urbane), de a se implica și de a susține programele de dezvoltare ale comunităților - caracteristică importantă ce determină rolul administrației publice județene în cadrul strategiei de dezvoltare.

În acest context, este necesar ca administrația publică, împreună cu instituțiile descentralizate să beneficieze de o echipare corespunzătoare pentru a putea crește calitatea, eficiența și eficacitatea serviciilor oferite și pentru a susține dezvoltarea strategică a județului.

Dezvoltarea administrației publice presupune pe lângă optimizarea funcțiilor și competențelor specifice și o creștere a capacității de dinamizare economică și ridicarea standardului de viață a locuitorilor județului. Astfel, administrația publică județeană este văzută ca un adevărat "**motor de dezvoltare**" care pune în mișcare și facilitează progresul, ca urmare a intervențiilor directe, a măsurilor de sprijin, a catalizării diverșilor factori, pentru dezvoltarea coerentă și echilibrată a tuturor domeniilor vieții sociale, economice și culturale a județului.

Dezvoltarea administrației publice presupune atingerea următoarelor *obiective prioritare*:

2.1 Dezvoltarea capacității administrative

2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice

Obiectivul prioritar 2.1 Dezvoltarea capacității administrative

Acest obiectiv vizează dezvoltarea infrastructurii și competențelor aparatului administrativ, dar și a unor instrumente de politică publică prin intermediul cărora să se îmbunătățească procesul de furnizare a serviciilor publice și să se stimuleze cooperarea autorităților locale în vederea creșterii nivelului de satisfacție a cetățenilor județului și îmbunătățirea calității și eficienței furnizării serviciilor publice.

Obiectivul prioritar 2.1 este corelat cu domeniul strategic 6 al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv *Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale*, încadrându-se cel puțin în măsura 6.1.3 *Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernante*. De asemenea, obiectivul prioritar 2.1 se aliniaza următoarelor documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
	regional		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020	Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europăean	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020	Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

Axe specifice obiectivului prioritar 2.1 Dezvoltarea capacității administrative:

2.1.1 Dezvoltarea capitalului uman și material

2.1.2 Eficientizarea și diversificarea serviciilor publice

2.1.3 Dezvoltarea cooperării regionale și internaționale

Axa specifică 2.1.1. își propune dezvoltarea unor module de perfecționare adresate funcționarilor publici în colaborare cu instituțiile de învățământ și centre de cercetare din țară și din străinătate, cu prezentarea exemplurilor de ”best practice” și accentuarea flexibilității furnizorilor de servicii publice. În același timp, este vizată modernizarea infrastructurii de care dispun instituțiile publice, respectiv dotările sau sistemele de management necesare furnizării unor servicii publice de calitate.

Axa specifică 2.1.2. își propune îmbunătățirea și eficientizarea procesului de creare și implementare a politicilor publice, punând accent pe participarea tuturor actorilor implicați în crearea acestora. Acest lucru este condiționat și de dezvoltarea, simplificarea, accesibilizarea pentru publicul larg și extinderea soluției informatice de tip e-governement implementate deja de Consiliul Județean.

Axa specifică 2.1.3. își propune stimularea cooperării între diferiți actori instituționali din județ cu universități și centre de cercetare din țară și din străinătate, cu mediul asociativ și cu mediul de afaceri din întreaga regiune. Se va pune accent specific, în concordanță cu Axa specifică 1.3.3, pe

facilitarea comunicării între instituții de învățământ și furnizorii de formare profesională (mai ales școli profesionale) și actorii economici.

Obiectivul prioritar 2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice

De cele mai multe ori, dezbateră cu privire la politicile privind mediul de afaceri se oprește la nivelul facilităților fiscale de la nivel local, a spațiilor și infrastructurii pe care autoritățile o pot pune la dispoziția investitorilor. Pe lângă acestea mai sunt o serie întreagă de instrumente prin care, direct sau indirect, mediul de afaceri local poate fi sprijinit, înțelegând prin aceasta capacitatea de intervenție în diferite momente, de la start-up până la stadii de extindere și dezvoltare, previzionare și consolidare a resurselor profesionale, până la construirea, consolidarea și promovarea parteneriatelor. Rezultatele așteptate de la intervențiile propuse sunt dinamizarea economică a județului, stimularea utilizării eficiente a resurselor locale și a oportunităților de finanțare disponibile în această perioadă pentru creșterea competitivității economice.

Obiectivul prioritar 2.2 este corelat cu domeniul strategic 2 al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv *Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării*, dar și cu următoarele documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
european	Cadru Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020	Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

Axe specifice obiectivului prioritar 2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice:

2.2.1 Creșterea vizibilității produselor și serviciilor locale

2.2.2 Promovarea modelelor de succes și bune practici

2.2.3 Susținerea parteneriatelor care conduc la creșterea competitivității economice

Axa specifică 2.2.1. își propune promovarea unitară și constantă a produselor și serviciilor precum și a oportunităților de investiții în județ în colaborare cu organizațiile de profil. Totodată se va accentua cooperarea între actori publici și actori privați în promovarea brandurilor locale și a altor oportunități existente – comunicare permanentă și eficientă între cei interesați.

Axa specifică 2.2.2. își propune crearea unei baze de date cu modele de succes și bune practici, totodată asigurând accesul tuturor interesaiților la aceasta, și asistență în asigurarea accesibilității know-how-ului necesar pentru implementarea acestora.

Axa specifică 2.2.3. își propune stabilirea și dezvoltarea parteneriatelor de rol multiplu (a se vedea și axele specifice 2.2.1 și 1.3.3) cu universități și centre de cercetare, școli profesionale respectiv cu organizațiile nonguvernamentale ale mediului de afaceri, și cu investitorii și antreprenorii importanți (angajatori semnificativi și societăți cu impact socio-economic deosebit în județ).

Dirrecția strategică de dezvoltare 3. Creșterea calității locuirii

Calitatea locuirii este înțeleasă ca ansamblul de intervenții pentru regenerarea comunităților - în special comunitățile rurale și infrastructura edilitară, calitatea locuințelor, accesul la servicii publice (sănătate, îngrijire, educație, siguranță, etc.), dar și dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber.

Nivelul de calitate a locuirii este parte importantă a motivației pentru a rămâne, a locui, a lucra, a investi și dezvolta în județul Harghita.

Dezvoltarea economică fiind intercorelată cu creșterea standardului de locuire, ambele dimensiuni definind spațiul dorit de cetățenii județului pentru locuit și muncit.

În acest fel dezvoltarea infrastructurii locale (infrastructura tehnico-edilitară, de transport și de servicii publice) este o necesitate care influențează nivelul de trai al locuitorilor și potențialul economic al comunităților existente la nivelul județului, prin funcționarea unor servicii de calitate favorizându-se stabilitatea resurselor umane calificate și motivate pentru piața muncii. Pentru a putea deveni o zonă atractivă pentru resursele înalt specializate, județul trebuie să aibă capacitatea de a asigura condițiile minime de bază și confort în privința dotării edilitare.

Creșterea calității locuirii presupune asumarea următoarelor obiective prioritare:

- 3.1 Dezvoltarea comunității
- 3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare
- 3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice
- 3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei regenerabile
- 3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber

Obiectivul prioritar 3.1 Dezvoltarea comunității

Dezvoltarea comunității determină în mod nemijlocit îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației, printr-un proces în care schimbarea în bine se realizează pentru și cu implicarea activă a membrilor comunității, valorificând abilitățile și cunoștințele acestora – inclusiv spiritul de inițiativă, capacitatea de întrajutorare și abilitățile de inovare socială.

Acest obiectiv prioritar presupune implicarea autorităților publice în acțiuni care au ca scop creșterea calității vieții pentru toți membrii comunității dar, mai ales, crearea capacității membrilor comunității de a fi proactivi. În acest sens, un rol important îl joacă o bună conviețuire interetnică, dat fiind specificul județului.

În contextul acestui obiectiv, autoritatea publică oferă pârghiile necesare dezvoltării comunității și încurajează implicarea activă a cetățenilor spre un scop comun, acela al creșterii calității vieții și locuirii.

Obiectivul prioritar 3.1 este corelat cu unul dintre domeniile strategice ale Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv 4. *Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii*, dar și cu următoarele documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă și Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
regional								
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
european	Cadrul Financiar Multiannual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună

Axe specifice aferente obiectivului strategic 3.1 Dezvoltarea comunității

3.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor de locuințe

3.1.2 Dezvoltarea mediului rural

Axa specifică 3.1.1 își propune să contribuie la creșterea gradului de confort al locuirii pentru populația atât din mediul urban cât și rural al județului Harghita prin construirea unui climat atractiv din punct de vedere al condițiilor de trai astfel încât să determine îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, în final urmărindu-se atingerea standardelor europene existente în domeniu.

Axa specifică 3.1.2 își propune în special modernizarea satelor mici și crearea cadrului în care micile comunități să-și valorifice capacitatea de întraajutorare, dezvoltând spre exemplu obiceiul străvechi al activităților organizate sub formă de clacă, dar și capacitatea de conviețuire într-un cadru demografic caracterizat de prezența mai multor etnii.

Obiectivul prioritar 3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare

Dezvoltarea infrastructurii edilitare reprezintă un aspect care conduce în mod nemijlocit la îmbunătățirea nivelului de trai al populației dar, în același timp, determină creșterea gradului de acoperire teritorială cu toate facilitățile caracteristice zonelor dezvoltate.

Obiectivul prioritar 3.2 este corelat cu domeniul strategic nr. 1 al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv 1. *Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale*, dar și cu următoarele documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
european	Cadru Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020	Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

Axe specifice aferente obiectivului strategic 3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare:

3.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție gaze)

3.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de acces în județ

3.2.3 Reabilitarea și modernizarea clădirilor publice și dezvoltare edilitară

3.2.4 Valorificarea spațiilor industriale deteriorate și reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate

Axa specifică 3.2.1 își propune să contribuie la dezvoltarea infrastructurii de bază existente la nivelul județului, prin modernizări la nivelul infrastructurii de alimentare cu apă, apă uzată, etc.

Axa specifică 3.2.2 își propune să contribuie atât la asigurarea unui mediu de afaceri prietenos investitorilor cât și la asigurarea unei mobilități eficiente a populației în interiorul județului, prin dezvoltarea infrastructurii de acces în județ. Sunt vizate căile rutiere care facilitează legăturile între localitățile județului și asigură tranzitarea acestuia în condiții optime, către destinații naționale și europene, inclusiv către destinații din județ a căror vizibilitate va crește în acest mod. De asemenea, sunt vizate și alte tipuri de transport (aerian, feroviar etc) care facilitează accesul în interiorul județului a potențialilor investitori sau turiști, fapt determinant pentru dezvoltarea economică a județului.

Axa specifică 3.2.3 își propune să contribuie la creșterea gradului de confort al locuirii pentru populația atât din mediul urban cât și rural al județului Harghita prin construirea unui climat atractiv prin regenerarea clădirilor publice și a spațiilor publice, astfel încât să determine îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, în final urmărindu-se atingerea standardelor europene existente în domeniu.

O atenție specială va fi acordată clădirilor administrative care trebuie modernizate și eficientizate energetic în vederea utilizării inteligente a acestora. De asemenea, se va avea în vedere dezvoltarea edilitară, în special a orașelor care necesită intervenții de regenerare urbană sau de dezvoltare urbană integrată.

Axa specifică 3.2.4 își propune să contribuie la valorificarea spațiilor existente, atât clădiri cât și terenuri, care în prezent sunt neutilizate sunt insuficient valorificate.

Obiectivul prioritar 3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice

Creșterea calității serviciilor publice reprezintă o altă condiție importantă care determină creșterea calității locuirii, având în vedere faptul că populația județului este beneficiarul direct al acestor servicii. Acest obiectiv vizează modernizarea și eficientizarea serviciilor furnizate cetățenilor, având la bază creșterea coeziunii sociale la nivel județean.

Obiectivul prioritar 3.3 este corelat cu 2 dintre domeniile strategice ale Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv 1. *Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale* și 6. *Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale*, dar și cu următoarele documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

<div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">sectorial</div>	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita	
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020		
		Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030		Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
		Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană							
<div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">regional</div>									
<div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">național</div>									
<div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">european</div>	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020		Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună	

Axe specifice aferente obiectivului strategic 3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice

3.3.1 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și serviciilor de sănătate

3.3.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, inclusiv ajustarea cuplajului cu piața muncii

3.3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială

3.3.4 Dezvoltarea serviciilor de siguranță a locuitorilor

Axa specifică 3.3.1 își propune să contribuie la dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și a serviciilor de sănătate, în condițiile în care îmbunătățirea în mod semnificativ a stării de sănătate a populației reprezintă un deziderat major la nivelul județului.

Axa specifică 3.3.2 își propune să contribuie la dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și în mod special la ajustarea cuplajului cu piața muncii, pentru a asigura o legătură stabilă între nivelul de pregătire al potențialilor angajați și cerințele angajatorilor. Se va trata prioritar dezvoltarea școlilor profesionale, cu accent specific pe nevoile dinamice ale economiei locale, totodată comunicarea permanentă între antreprenori și investitori (reprezentanții nevoilor pieței muncii) și instituțiile de învățământ de nivel mediu și superior. Modernizarea infrastructurii

educaționale, cuprinzând inclusiv îmbunătățirea actului educațional, va crea premisele unei formării profesionale consistente, ca fundament al dezvoltării economice și sociale.

Axa specifică 3.3.3 își propune să contribuie la modernizarea infrastructurii sociale și creșterea calității serviciilor sociale și facilitarea accesului persoanelor care au nevoi speciale să beneficieze de ajutor specializat.

În același timp se urmărește sprijinirea integrării sociale și dezvoltarea comunităților marginalizate, inclusiv reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitățile marginalizate.

Axa specifică 3.3.4 își propune să consolideze structura de servicii care asigură siguranța locuitorilor și, mai mult decât atât, să adapteze aceste servicii la nevoile specifice ale beneficiarilor de servicii de siguranță civilă. Sunt vizate astfel serviciile de urgență și de siguranță publică - SMURD, ISU, Salvamont, Pompieri voluntari, Poliția locală, etc.

Obiectivul prioritar 3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei regenerabile

Păstrarea mediului înconjurător la un nivel cât mai curat și protejat care să ne asigure o calitate a vieții la standarde înalte și să ne asigure desfășurarea activităților cotidiene cu un randament crescut, în contextul asigurării unei dezvoltări durabile, este dezideratul urmărit prin acest obiectiv prioritar. De asemenea, se urmărește protejarea resurselor energetice neregenerabile prin valorificarea resurselor alternative de energie.

Obiectivul prioritar 3.4 este corelat cu domeniul strategic 3. al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv *Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice*, stimularea utilizării surselor alternative de energie, dar și cu următoarele documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
european	Cadru Financiar Multiannual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE	Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020	Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită	Politica agricolă comună		

Axe specifice aferente obiectivului strategic 3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei regenerabile

3.4.1 Protecția mediului și reducerea riscurilor de poluare

3.4.2 Gestionarea eficientă a deșeurilor

3.4.3 Valorificarea resurselor alternative de energie

Axa specifică 3.4.1 își propune să contribuie la dezvoltarea durabilă și la protecția mediului și reducerea riscurilor de poluare. *Axa specifică 3.4.2* vizează rezolvarea unei probleme majore atât la nivelul județului cât și la nivelul Regiunii Centru, respectiv implementarea unui sistem de gestionare eficientă a deșeurilor care vizează atât colectarea selectivă, transportul și reciclarea deșeurilor, la nivelul Regiunii fiind foarte puține stații de sortare și reciclare a acestora.

Axa specifică 3.4.3 vizează valorificarea într-un mod inteligent a resurselor alternative de energie, în vederea optimizării consumului de energie și pentru asigurarea premiselor dezvoltării durabile, prin inițiative precum înființarea de stații de încărcare auto electrice.

Obiectivul prioritar 3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber

Cadrul natural atractiv specific județului Harghita, existența unor edificii cu potențial turistic și cultural important, precum și desfășurarea unor manifestări culturale care pun în valoare tradițiile și obiceiurile populare locale reprezintă premisele dezvoltării unei agende culturale a județului, deosebit de atractive pentru consumatorii de cultură, inclusiv prin oferirea unor alternative de petrecere a timpului liber. Obiectivul prioritar 3.5 este corelat cu domeniul strategic 5 al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru, respectiv *Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative*, dar și cu următoarele documentele programatice la nivel european, național și sectorial:

sectorial	Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita	Programul de Dezvoltare Economică a județului Harghita pe perioada 2012-2020	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020	Plan Județean de Gestionare a Deșeurilor	Strategia de asistență socială a județului Harghita 2014 – 2018	Strategia Culturală a județului Harghita pe perioada 2013 - 2020	Strategia pentru Sport a județului Harghita 2010 – 2020	Strategia de Dezvoltare Economică Durabilă Inovativă și Orientată spre Atragerea de Fonduri Monetare Naționale și Europene al județului Harghita
		Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020		Strategia de dezvoltare durabilă a Regiunii Centru			Strategia de tineret 2015-2020	
național	Acordul de Parteneriat 2014-2020 al României cu Uniunea Europeană	Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri – Orizont 2020	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014 – 2020	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014 – 2020	Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României	Programul Național de Dezvoltare Locală	Programul Național de Dezvoltare Rurală
europelan	Cadrul Financiar Multianual 2014-2020 al UE	Mecanismele financiare asociate sau partenerie UE		Politica de coeziune 2014-2020 a UE	Strategia Europa 2020	Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a UE revizuită		Politica agricolă comună

Axe specifice aferente obiectivului strategic 3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber :

3.5.1 Conservarea, protejarea și reabilitarea patrimoniului cultural

3.5.2 Dezvoltarea programelor cultural-artistice de promovare a culturii și tradițiilor locale

3.5.3 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber

3.5.4 Dezvoltarea infrastructurii sportive și a programelor competiționale

Axa specifică 3.5.1 își propune să contribuie la conservarea, protejarea și reabilitarea patrimoniului cultural al județului. Astfel, se va sprijini reabilitarea și renovarea obiectelor de patrimoniu și punerea în valoare a acestora, acțiuni care reprezintă baza esențială a promovării turistice. În același timp, se urmărește modernizarea infrastructurii culturale de tipul centrelor culturale, săli de spectacole, muzee și case de cultură. *Axa specifică 3.5.2* își propune să contribuie la dezvoltarea programelor cultural-artistice de promovare a culturii și tradițiilor locale prin punerea în valoare a tuturor avantajelor imateriale oferite de județ, care pot întări sentimentul de apartenență a locuitorilor la o comunitate locală și pot contribui la crearea unui specific local.

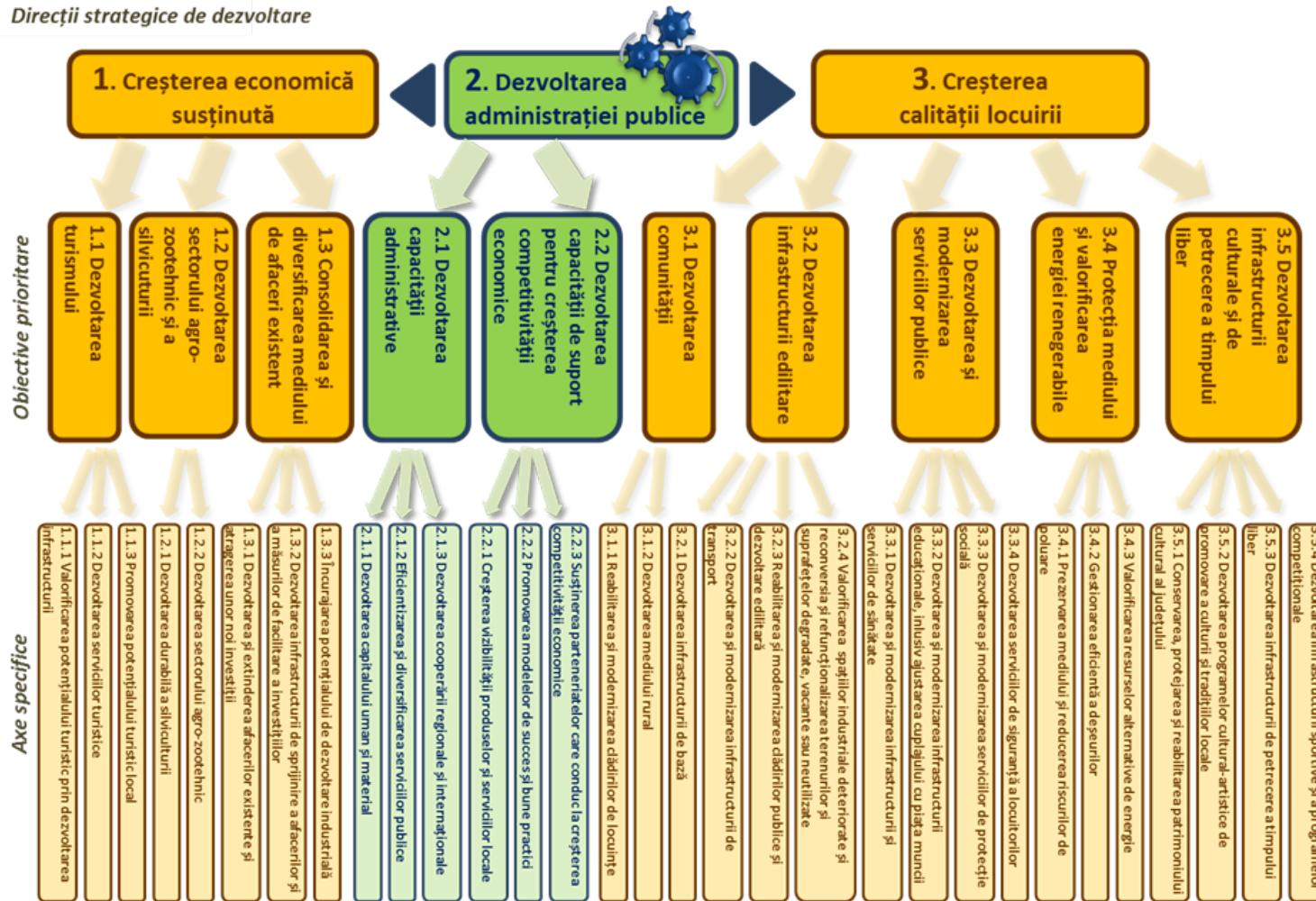
Axa specifică 3.5.3 își propune să contribuie la dezvoltarea infrastructurii de agrement, precum și construirea unor obiective pentru petrecerea timpului liber. Se vizează inclusiv organizarea de programe dedicate petrecerii timpului liber, pentru toate categoriile de vârstă.

Axa specifică 3.5.4 își propune să contribuie la dezvoltarea infrastructurii sportive și a programelor competiționale, valorificând preocuparea înregistrată la nivelul județului pentru activitățile sportive.

Schema direcțiilor strategice de dezvoltare, a obiectivelor prioritare și a axelor specifice

Direcții strategice de dezvoltare

4. Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte

Prezentul capitol conține planul de măsuri de acțiune propus pentru fiecare direcție strategică, obiectiv prioritar și axă specifică, în conformitate cu conceptul strategic definit anterior. Setul de măsuri propuse va fi pus în aplicare prin realizarea de *proiecte specifice*, proiecte care pot fi inițiate, realizate și implementate de CJ sau de alte entități publice sau private, a căror activitate, prin proiectele sau investițiile realizate, contribuie în mod direct la dezvoltarea județului.

Măsurile de acțiune sunt propuse pe domenii de intervenție, grupând acțiuni pe diferite sectoare de dezvoltare sau pe teritorii care prezintă caracteristici similare de dezvoltare.

În continuarea planului de măsuri este prezentat *portofoliul de proiecte* propus pentru a fi implementat de Consiliul Județean. În planul de monitorizare sunt prezentate atât măsurile necesare a fi implementate sau continuate de CJ Harghita, prin aparatul propriu, pentru implementarea strategiei cât și proiectele și măsurile necesare a fi implementate de instituțiile subordonate Consiliului Județean. În anexa nr. 1, este prezentat portofoliul de proiecte propus pentru a fi implementat de unitățile administrativ – teritoriale din județ, aferent fiecărui set de măsuri de acțiune. Măsurile de acțiune au fost analizate din perspectiva încadrării în prioritățile din cadrul fiecărei axe de dezvoltare stabilite prin Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru. Prin această abordare, se va putea asigura atât o continuitate a procesului de planificare la nivel regional, precum și o corelare și o coeziune teritorială a investițiilor, cât și o mai ușoară monitorizare a implementării PDR 2014 - 2020. Toate aceste măsuri compun **planul de acțiuni** pe perioada 2015 – 2020 pentru implementarea strategiei. Acesta urmărește fiecare direcție strategică de dezvoltare, pe obiective prioritare și axe specifice, pe pachetul de măsuri / acțiuni și proiecte definit în cadrul fiecărei axe specifice, sintetizând rezultatele așteptate și indicatorii de măsurare și indicând termenele de evaluare și de finalizare, precum și responsabilii de implementare și urmărire.

În vederea planificării în timp, pentru determinarea gradului de prioritizare al fiecărei măsuri, a fost propus un **algoritm de prioritizare** care ține cont de următoarele criterii:

1. *Contribuția proiectului la atingerea obiectivelor prioritare definite la nivelul județului*
2. *Contribuția proiectului la atingerea priorităților definite în cadrul Strategiei de Dezvoltare la nivelul Regiunii Centru*
3. *Disponibilitatea surselor de finanțare atrase pentru realizarea proiectului*
4. *Stadiul de pregătire al documentației proiectului, inclusiv corelarea proiectului cu alte investiții deja demarate pe raza județului Harghita*
5. *Relevanța față de problemele majore identificate în analiza diagnostic*

Urmând criteriile de stabilire a gradului de prioritizare a măsurilor de acțiune, acestea sunt planificate în timp și sunt dimensionate în funcție de capacitatea de implementare a Consiliului Județean, dar și în funcție de oportunitățile, de finanțările existente. Planificarea în timp a proiectelor depinde, pe de o parte de gradul de prioritate al măsurilor de acțiune și, pe de altă parte, de condiționalitatea dintre proiecte (unele inițiative sunt condiționate sau trebuie precedate de altele). Prioritizarea măsurilor de acțiune este prezentată în ANEXA nr. 3.

În ceea ce privește planificarea în timp, au fost estimate următoarele **grupe de priorități**:

- *** / "prioritate imediată" - proiecte propuse pentru a fi demarate în perioada 2015 – 2017;
- ** / "prioritate pe termen scurt" - proiecte propuse pentru a fi demarate în perioada 2017 – 2018;
- * / "prioritate pe termen mediu" - proiecte propuse pentru a fi demarate în perioada 2019 – 2020.

4.1 Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte aferente direcției strategice 1

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsuri de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad prioritizar
1.1 Dezvoltarea turismului	1.1.1 Valorificarea potențialului turistic prin dezvoltarea și modernizarea infrastructurii	Sprrijin pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii din stațiunile turistice și balneoclimaterice	5.1.2	***
		Sprrijin pentru amenajarea de trasee turistice, căi de acces și locuri de vizitare	5.1.1	**
		Sprrijin pentru crearea și extinderea infrastructurii turistice și de agrement	5.2.1, 5.2.2	**
	1.1.2 Dezvoltarea serviciilor turistice	Consolidarea și dezvoltarea platformei de promovare a agenților economici în turism (ex. www.visitinharghita.ro)	5.3.2	**
		Sprrijin pentru impunerea unor standarde ridicate pentru calitatea serviciilor turistice de cazare și agrement (ex. promovare pensiuni/ hoteluri-etalon)	5.2.2	**
		Sprrijin pentru perfecționarea resurselor umane în domeniul turismului și al ospitalității	5.2.2	***
	1.1.3 Promovarea potențialului turistic local	Suștinerea campaniilor de marketing pentru promovarea turismului din județul Harghita	5.3.2	**
		Suștinerea participării antreprenorilor locali la târguri de turism naționale și internaționale	5.3.3	**
		Sprrijinirea organizării de evenimente destinate promovării turistice a județului	5.3.3	**
		Suștinerea comercializării produselor tradiționale prin soluții online și prin promovarea târgurilor meșteșugărești organizate în scopul promovării turismului	5.3.3	**
		Sprrijin pentru realizarea de programe de promovare integrată a obiectivelor județene și includerea lor într-un circuit turistic tematic (ex. drumul apelor minerale, traseul băilor termale, "Ținutul Secuiesc")	5.3.2	**
		Promovarea programelor turistice tematice în cadrul târgurilor de turism organizate la nivel național și internațional	5.3.3	**
		Promovarea turismului prin dezvoltarea de parteneriate la nivel microregional	5.3.3	**
	1.2 Dezvoltarea sectorului agro-	1.2.1 Asigurarea dezvoltării durabile a silviculturii	Sprrijinirea investițiilor pentru modernizarea drumurilor forestiere	4.2.1
Sprrijin pentru modernizarea exploatațiilor silvice			4.2.1	***
Sprrijin pentru acțiuni de împădurire și întreținere a pădurilor			4.2.4	***

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsurile de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad prioritizar
		Sprrijin pentru creșterea valorii adăugate a produselor forestiere (ex. Prelucrarea pe plan local prin conservare, uscare sau congelare a produselor forestiere nelemnoase, cum ar fi fructele de pădure, ciupercile, plantele medicinale și uleiurile esențiale)	4.3.1	***
		Sprrijin pentru perfecționarea resurselor umane în domeniul silviculturii	6.1	**
	1.2.2. Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic	Sprrijinirea investițiilor pentru modernizarea drumurilor agricole	4.1	***
		Întocmirea planurilor de parcelare în vederea finalizării aplicării fondului funciar la nivelul județului	4.1	**
		Sprrijin pentru modernizarea exploatațiilor agricole și dezvoltarea sistemelor de irigații	4.1.1, 4.1.2	**
		Sprrijinirea și promovarea agriculturii „verzi”, precum și stimularea respectării normelor de protecție a mediului în practica agricolă curentă	4.1	**
		Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale prin înființarea fermelor didactice cu profil agricol lângă unitățile cu învățământ de specialitate	4.1.1	***
		Dezvoltarea de servicii de asistență/consiliere permanentă și dezvoltarea centrelor logistice pentru agricultură (colectare, depozitare etc)	4.1.3, 4.1.4	***
		Promovarea și stimularea înființării formelor asociative	2.2.2	***
		Promovarea și sprrijinirea integrării producătorilor, atât pe orizontală cât și pe verticală, având ca scop scurtarea traseului produselor și totodată mărirea procentului ce se întoarce la producător din valoarea adăugată	4.1.	***
		Sprrijin pentru încurajarea inovării și a cooperării în sectorul agro-alimentar, în vederea consolidării și diversificării lanțurilor alimentare locale	4.1.	***
		Promovarea și sprrijinirea, în colaborare cu parteneri și instituții abilitate, a cursurilor de formare profesională la adulți, în domeniul agro-zootehnic și al prelucrării produselor agroalimentare	6.1	**
	1.3 Consolidarea și diversificarea	1.3.1 Dezvoltarea și extinderea afacerilor existente și atragerea unor noi investiții	Inventarierea și promovarea ofertei de terenuri/ active/ facilități și oportunități de investiții către potențiali investitori prin instrumente de comunicare adecvate (pagină web, material de promovare, etc)	2.2.1, 6.1.3
Dezvoltarea unei rețele de târguri cu participare națională și internațională, orientate cu precădere spre domeniile locale de specializare inteligentă			2.2.1	**

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea
"Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020"

RomActiv
Business Consulting

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsurile de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad prioritizar
		Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor agro-industriale de importanță regională și locală	4.1.3, 4.1.5	**
		Sprijinirea afacerilor în domenii economice neagricole (turism, servicii, valorificarea resurselor de apă minerală, industrii artizanale etc.)	4.3.1	**
		Sprijin pentru dezvoltarea competențelor profesionale și antreprenoriale ale locuitorilor	4.3.2	**
		Încurajarea și susținerea persoanelor în a dezvolta afaceri pe cont propriu prin promovarea culturii antreprenoriale	6.2.2	**
	1.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor și a măsurilor de facilitare a investițiilor	Dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor de tipul parcuri industriale, incubatoare sau acceleratoare de afaceri	2.2.1	**
	1.3.3 Încurajarea potențialului de dezvoltare industrială	Sprijinirea unor activități de inovare a start-up-urilor și spin-off-urilor noi, care valorifică rezultatele cercetării din mediul universitar și academic	2.1.2. 2.4.2	**
		Susținerea și sprijinirea entităților care desfășoară activitate de cercetare	2.3.1	***
		Dezvoltarea infrastructurilor de CDI din județul Harghita din cadrul entităților publice și private prin reabilitarea, amenajarea, extinderea, modernizarea și dotarea acestora	2.3.1	***
		Înființarea unui centru de promovare a tehnologiei inteligente și/sau de transfer tehnologic dintre mediul de cercetare și mediul economic	2.4.1	***

Portofoliul de proiecte al Consiliului Județean aferent direcției strategice 1:

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
1.1 Dezvoltarea turismului	1.1.1 Valorificarea potențialului turistic prin dezvoltarea și modernizarea infrastructurii	Sprijin pentru crearea și extinderea infrastructurii de agrement din stațiunile turistice (Băile Homorod, Borsec, Harghita-Băi, Izvoru Mureșului, Lacu Roșu, Praid) ¹¹⁹
		Dezvoltarea infrastructurii din stațiunea balneoclimaterică Băile Tușnad
		Sprijinirea dezvoltării structurilor de primire turistică și de agrement din județul Harghita
		Sprijin pentru amenajarea de trasee pentru cicloturism și turism de aventură (rafting, escaladă, aventura parc)

¹¹⁹ Finanțare POR 7.1

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
	1.1.2 Dezvoltarea serviciilor turistice	Consolidarea platformei de promovare a agenților economici în turism (ex. www.visitinharghita.ro)
	1.1.3 Promovarea potențialului turistic local	Dezvoltarea activităților de publicitate turistică prin realizare ghidului turistic al județului Harghita
		Sprijin pentru promovarea turistică a județului Harghita
		Sprijinirea organizării de evenimente destinate promovării turistice a județului Harghita (ex. târguri de turism)
1.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic și al silviculturii	1.2.1 Asigurarea dezvoltării durabile a silviculturii	Suținerea și promovarea acțiunilor de împădurire și întreținere a pădurilor din județul Harghita
		Sprijinirea și promovarea cu prioritate a prelucrării masei lemnoase de către composesorate și întreprinzători locali, precum și dezvoltarea rețelelor de valorificare pe plan național și internațional a produselor finite astfel obținute
	1.2.2. Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic	Sprijinirea și promovarea agriculturii „verzi” în cadrul fermierilor din județul Harghita prin organizarea de târguri, evenimente, expoziții privind agricultura „verde”
		Promovarea pe piață a produselor agricole ecologice și tradiționale prin organizarea de târguri pentru produsele agricole ecologice și tradiționale
		Promovarea proiectelor eligibile la nivelul UAT-urilor, referitoare la Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți 2016-2022, prin care se rezolvă problemele legate de platformele obligatorii pentru gunoiul de grajd.
		Construirea și dezvoltarea unui parc industrial agronomic (agro-parc)
		Sprijinirea fermierilor și a industriei agroalimentare și susținerea investițiilor în domeniu
1.3 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent	1.3.1 Dezvoltarea și extinderea afacerilor existente și atragerea unor noi investiții	Elaborarea unui program de sprijinirea a afacerilor în domenii economice neagricole (turism, servicii, industrii artisanale etc.) la nivelul Consiliului Județean Harghita, inclusiv prin organizarea de evenimente în parteneriat cu mediul economic
		Acțiuni orientate către dezvoltarea competențelor profesionale și îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale
		Creșterea capacității de prelucrare a produselor agricole prin promovarea, în colaborare cu parteneri și instituții abilitate, a înființării fabricilor/manufacturilor de prelucrare a produselor, microabatoarelor, punctelor de tăiere, incineratoarelor și uscătoarelor de produse
		Dezvoltarea unei rețele de târguri și expoziții pentru IMM-uri cu participare națională și internațională la nivelul județului Harghita
	1.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a	Crearea unor acceleratoare de afaceri în Miercurea Ciuc, Cristuru Secuiesc, Gheorgheni, în vederea creării unui mediu favorabil sustenabil pentru IMM-urile nou înființate și cele inovatoare
	Dezvoltarea unui parc industrial în zona Ciuc	

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
	afacerilor și a măsurilor de facilitare a investițiilor	Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor agro-industriale de importanță regională și locală ¹²⁰ - în Cristur - CJ Harghita în parteneriat cu CL Cristuru Secuiesc - Georgheni - CJ Harghita în parteneriat cu CL Municipiul Georgheni - zona Ciuc - CJ Harghita în parteneriat cu CL Municipiul Miercurea Ciuc - zona Toplita - CJ Harghita în parteneriat cu CL Municipiul Toplita
	1.3.3 Încurajarea potențialului de dezvoltare industrială	Asigurarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor care valorifică rezultatele cercetării (dezvoltarea unor spinoff-uri, centre de transfer tehnologic, centre de inovare). Suținerea și sprijinirea entităților care desfășoară activitate de cercetare din județul Harghita Sprijinirea dezvoltării de infrastructuri CDI publice sau private în județul Harghita Creșterea calității economiei județului Harghita prin intensificarea activităților de inovare și transfer tehnologic ➤ Înființarea Departamentului de Coordonare a activităților de transfer tehnologic cu atribuții de susținere și mediere a activităților CDITT la nivelul Consiliului Județean Harghita; ➤ Stabilirea unui pachet de facilități pentru absolvenții de universitate care decid să se stabilească în Harghita pentru programe doctorale și postdoctorale; ➤ Pregătirea unui pachet legislativ în domeniul fiscal, la nivel județean, care să stimuleze companiile să investească în CDITT.

4.2 Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte aferente direcției strategice 2

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsuri de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad prioritizare
2.1 Dezvoltarea capacității administrative	2.1.1 Dezvoltarea capitalului uman și material	Dotarea instituțiilor administrației publice cu infrastructură IT modernă și performantă	1.2.4.	***
		Îmbunătățirea continuă a performanțelor profesionale a funcționarilor angajați în administrația publică prin participarea la cursuri/instruiri	6.1.1.	**
		Implementarea sistemelor de management al calității, dezvoltarea procedurilor și instrumentelor de monitorizare și evaluare a performanțelor personalului din administrația publică	6.1.3	**
	2.1.2 Eficientizare și diversificare a serviciilor publice	Creșterea gradului de transparență la nivelul administrației publice locale prin implementarea unui număr cât mai mare de soluții de tip e-guvernare	6.1.3.	***
		Sprijin pentru implementarea obiectivelor aferente Agendei Digitale 2014 – 2020	6.1.3	**

¹²⁰ Finantare POR 2.1

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsurile de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad prioritizare
		Creșterea calității serviciilor publice oferite prin administrația publică	6.1.3	**
		Sprijinirea dezvoltării serviciilor publice de transport local	1.1.2	**
	2.1.3 Dezvoltarea cooperării regionale și internaționale	Sprijin pentru elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare locală prin intermediul GAL-urilor, ADI-urilor	4.5.3	***
		Sprijinirea derulării proiectelor de cooperare regională și internațională în domeniile economic, social, cultural, educațional, etc	6.1.3	**
		Sprijinirea dezvoltării mediului asociativ		**
2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice	2.2.1 Creșterea vizibilității produselor și serviciilor locale	Sprijin pentru promovarea produselor și serviciilor locale	5.4.2	**
		Sprijin pentru promovarea produselor tradiționale realizate de micii meșteșugari	4.3.1	**
	2.2.2 Promovarea modelelor de succes și bune practici	Sprijinirea organizării de evenimente pentru animarea mediului de afaceri (promovarea modelelor de succes, schimb de experiență/ bune practici)	2.2.1	**
	2.2.3 Sprijinirea activităților de cercetare, inovare și a transferului de informații	Crearea unor structuri noi de tip cluster în diverse sectoare economice (IT, industria de aparataj ¹²¹) și consolidarea celor existente (industria lemnului)	2.2.2	***
		Încurajarea parteneriatelor între întreprinderi (pe întreg lanțul de furnizare), universități, centre de cercetare, administrație publică și diverși catalizatori pentru valorificarea rezultatelor activității de cercetare, inclusiv sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale	2.1.2 2.3.2	**
		Sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană, în special a celor destinate inovării	2.1.3	***
		Susținerea transferului de tehnologie dintre mediul de cercetare și mediul economic	2.4.1	**

¹²¹ Raportul final VICLI pentru România identifică patru potențiale clustere apărute în județul Harghita în prelucrarea lemnului, olărit, tipografie și industria de aparataj. Apariția acestor sectoare este în mod clar legată de resursele naturale ale zonei. De asemenea, Harghita este unul dintre puținele județe în care analiza input/output a relevat inter-conexiuni industriale importante (între prelucrarea lemnului, producția de celuloză și tipografie).

Portofoliul de proiecte al Consiliului Județean aferent direcției strategice 2:

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
2.1 Dezvoltarea capacității administrative	2.1.1 Dezvoltarea capitalului uman și material	Îmbunătățirea continuă a performanțelor profesionale a funcționarilor angajați în cadrul Consiliului Județean Harghita prin participarea la cursuri/instruiri
	2.1.2 Eficientizarea și diversificarea serviciilor publice	Elaborarea și implementarea de politici și strategii pentru implementarea măsurilor de simplificare administrativă a serviciilor adresate cetățenilor ¹²²
		Dezvoltarea unui portal, interactiv și dedicat locuitorilor județului, cu servicii on-line, armonizarea paginilor de web CJH și instituții subordonate, continuarea încărcării informațiilor publice și de interes general și promovarea pe suprafețe online
	Realizarea unui studiu privind nivelul de încredere a cetățenilor în administrația publică și privind calitatea locuirii la sfârșitul perioadei de implementare a strategiei de dezvoltare - 2020	
2.1.3 Dezvoltarea cooperării regionale și internațională	Sprijin pentru elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare locală prin intermediul GAL-urilor	
	Organizarea de evenimente orientate către facilitarea cooperării între actorii din lanțul de aprovizionare pentru produsele alimentare și cele rezultate din sectorul pomicol în vederea consolidării și diversificării lanțurilor alimentare locale	
2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice	2.2.1 Creșterea vizibilității produselor și serviciilor locale	Promovarea pe piață a produselor cu specific local prin organizarea de evenimente și târguri de promovare a acestora
	2.2.2 Promovarea modelelor de succes și bune practici	Consolidarea unui ghid de bune practici pentru cooperarea public-privat la nivel decizional și strategic
	2.2.3 Sprijinirea activităților de cercetare, inovare și a transferului de informații	Încurajarea parteneriatelor pentru valorificarea rezultatelor activității de cercetare, inclusiv sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale
		Dezvoltare unui departament pentru sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană, în special a celor destinate inovării
Sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de cercetare, companii și autorități publice din județul Harghita		

¹²² Finantare POCA, AP 2, OS 2.1

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
		<p>Srijin pentru consolidarea clusterelor existente din județul Harghita:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Clusterul Profesional al Regiunii Dunărea - Consiliului Județean Harghita și a Direcției Profesionale și de Formare a Adulților din cadrul Oficiului Național de Muncă din Ungaria ➤ REGIOFA – CLUSTER inovativ în industria lemnului - Consiliul Local al Municipiului Odorheiu Secuiesc ➤ TRANSILVANIA FURNITURE CLUSTER (inițiativă) - Activitatea clusterului este concentrată în județele Târgu Mureș, Harghita, Covasna, Brașov și Bistrița Năsăud din cadrul regiunii istorice a Transilvaniei ➤ Cluster în domeniul prelucrării lemnului din zona Ciuc „Hargita Wood” - CJ Harghita, firmele și composesoratele din zona Ciuc, Asociația Antreprenorilor din zona Ciuc, Universitatea Sapiientia, respectiv Facultatea de ingineria lemnului de Universitatea Transilvania din Brașov, Agenția de Dezvoltare Regională Centru <p>Crearea unor structuri noi de tip cluster în diverse sectoare economice (IT, industria de aparataj¹²³)</p>

4.3 Planul de măsuri de acțiune și portofoliul de proiecte aferente direcției strategice 3

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsuri de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad de prioritizare
3.1 Dezvoltarea comunității	3.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor de locuințe	Srijin pentru reabilitarea termică a locuințelor	3.5.3	**
		Creșterea atractivității mediului de locuit pentru srijinirea (re)instalării tinerilor în județ	3.5.3	**
	3.1.2 Dezvoltarea mediului rural	Dezvoltarea edilitară a regiunilor rurale	1.1.1	***
		Dezvoltarea competitivității în mediul rural pentru creșterea atractivității din punct de vedere turistic și economic	1.1.1	***
3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare	3.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bază (apă, canalizare, etc)	Srijin pentru dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Harghita ¹²⁴	1.2.3.	***
		Srijin pentru extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă și canalizare din mediu urban	1.2.3.	**
		Srijin pentru extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă și canalizare din mediu rural	4.4.1. 4.4.2.	***
		Srijin pentru extinderea și modernizarea rețelei de alimentare și distribuție gaze	1.2.3	**

¹²³ Raportul final VICLI pentru România identifică patru potențiale cluster apărute în județul Harghita în prelucrarea lemnului, olărit, tipografie și industria de aparataj. Apariția acestor sectoare este în mod clar legată de resursele naturale ale zonei. De asemenea, Harghita este unul dintre puținele județe în care analiza input/output a relevat inter-conexiuni industriale importante (între prelucrarea lemnului, producția de celuloză și tipografie).

¹²⁴ Proiect predefinit în cadrul POIM – ianuarie 2016

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsurile de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad de prioritizare
		Srijin pentru extinderea și modernizarea rețelei de electricitate	1.2.3	**
		Srijin pentru extinderea și modernizarea infrastructurii de comunicații (internet wireless etc)	1.2.4	***
	3.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de acces în județ	Reabilitarea drumurilor județene	1.2.1.	***
		Reabilitarea infrastructurii rutiere orășenești	1.2.1.	**
		Dezvoltarea rețelei de drumuri comunale	4.4.4.	***
		Dezvoltarea infrastructurii de transport aerian	1.2.1	**
	3.2.3 Reabilitarea și modernizarea clădirilor publice și dezvoltare edilitară	Dezvoltare și regenerare urbană	1.1.1, 1.1.3	***
		Srijin pentru reabilitarea termică a instituțiilor publice	1.1.2, 3.5.3.	***
		Srijin pentru regenerarea economică a orașelor mici (<i>sub 20.000 locuitori - Toplița, Băile Tușnad, Borsec, Cristuru Secuiesc și Vlăhița</i>) și a fostului oraș minier Bălan	2.1.4	***
	3.2.4 Valorificarea spațiilor industriale deteriorate și reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate	Informarea investitorilor pe paginile web ale autorităților locale cu privire la situația terenurilor, a clădirilor care ar putea fi valorificate	1.1.1, 1.1.3	**
3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice	3.3.1 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și serviciilor de sănătate	Modernizarea și echiparea unităților sanitare prin modernizarea infrastructurii de sănătate	1.3.2.	***
		Derularea programelor educaționale în domeniul sănătății (ex. Program de de instruire și prevenție pentru o viață sănătoasă)	1.3.2.	**
		Îmbunătățirea serviciilor publice de sănătate	1.3.2.	**
		Pregătirea resurselor umane din domeniu (ex. srijinirea tinerilor pentru formarea profesională în domeniul medical (medici, kinetoterapeuți, asistenți medicali))	6.1.1.	**
	3.3.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, inclusiv ajustarea cuplajului cu piața muncii	Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale din mediul urban și rural	1.3.1.	***
		Srijin pentru dezvoltarea și îmbunătățirea programelor educaționale (ex. utilizarea de soluții digitale/ de tip TIC în procesul de predare, Realizarea unor schimburi de experiență privind informația educațională și platforme de învățare cu alte centre educaționale / zone interne și din afara țării)	6.1.1.	**

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsurile de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad de priorizare
		Îmbunătățirea competențelor personalului didactic	6.1.1.	**
		Sprijin pentru ajustarea cuplajului cu piața muncii (inițierea unor programe de reconversie profesională, calificare și recalificare pentru șomeri și forța de muncă calificată în anumite domenii (ex. industria minieră, etc.))	6.2.1.	**
	3.3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială	Investiții în infrastructura de locuire (locuințe sociale)	1.3.3.	**
		Investiții în infrastructura socială	1.3.3.	**
		Creșterea calității sistemului de asistență socială prin introducerea de instrumente/proceduri/ mecanisme etc. și prin îmbunătățirea nivelului de competențe al profesioniștilor din sistem	6.1.3.	**
		Dezvoltarea de programe care vizează creșterea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate: <ul style="list-style-type: none"> • integrarea socială și dezvoltarea comunităților marginalizate din orașele județului cu zone defavorizate și cu populație aflată în risc de excludere socială prin intermediul CLLD¹²⁵ • reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excludere socială din comunitățile marginalizate, prin furnizarea de servicii sociale și medicale la nivelul comunității, inclusiv servicii pe termen lung • reducerea numărului persoanelor cu dizabilități plasate în instituții rezidențiale, prin furnizarea de servicii sociale și medicale la nivelul comunității, inclusiv servicii pe termen lung • Sprijin pentru inițiative destinate încurajării ocupării (prin activități de economie socială de inserție) 	1.3.3., 6.1.3., 6.3.3., 6.3.4.	***
		3.3.4 Dezvoltarea serviciilor de siguranță a locuitorilor	Eficientizarea iluminatului public la nivelul localităților	1.2.3
		Dezvoltarea sistemelor de supraveghere video pentru siguranța spațiilor publice la nivelul localităților	1.2.3	**
		Dezvoltarea infrastructurii aferente serviciilor de siguranță publică	1.3.4	**

¹²⁵ zone defavorizate și cu o populație aflată în risc de excludere socială din orașele cu o populație de peste 20.000 locuitori - Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsurile de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad de prioritizare
3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei regenerabile	3.4.1 Protecția mediului și reducerea riscurilor de poluare	Dezvoltarea infrastructurii tehnice privind protecția mediului <ul style="list-style-type: none"> Decontaminare și ecologizare a siturilor poluate istoric, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale și asigurarea calității solului în vederea protejării sănătății umane Protecția mediului înconjurător, la nivelul componentelor majore – aer, apă, sol și măsuri de diminuare a efectelor schimbărilor climatice 	3.1.1.	**
		Dezvoltarea infrastructurii adecvate pentru prevenirea riscurilor naturale, inclusiv elaborarea strategiilor privind combaterea schimbărilor climatice la nivel local	3.3.1, 3.3.2	**
		Sprijin pentru derularea de programe și acțiuni privind protecția mediului, inclusiv parteneriate cu mediul ONG	3.1.1	
		Sprijin pentru conservarea și valorificarea patrimoniului natural (ex. elaborarea și implementarea planurilor de management/seturilor de măsuri de conservare / planurilor de acțiune pentru ariile naturale protejate - Parcul Național Cheile Bicazului – Hășmaș, Parcul Național Călimani)	3.2.1.	***
	3.4.2 Gestionarea eficientă a deșeurilor	Managementul deșeurilor, inclusiv sprijin pentru atingerea țintei de reducere a cantității de deșeuri cu 50% până la 2020	3.1.2.	***
		Acțiuni de sprijinire a promovării colectării selective a deșeurilor	3.1.2.	**
	3.4.3 Valorificarea resurselor alternative de energie	Promovarea utilizării surselor alternative de energie	3.4.1. 3.4.4	**
		Utilizarea surselor regenerabile de energie - biomasa - mai puțin exploatate (reziduuri forestiere) pentru producerea și distribuția energiei termice ca serviciu de utilitate publică sau pentru consumul propriu al instituțiilor și autorităților publice	3.4.2., 3.5.2.	**
Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale, clădirile publice din mediul urban și rural și sistemele de iluminat public		3.5.2, 3.5.3	***	
3.5 Dezvoltarea infrastructurii	3.5.1 Conservarea, protejarea și reabilitarea	Sprijin pentru conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural (<i>reabilitarea și restaurarea cetăților și obiectivelor de patrimoniu a bisericilor, muzeelor</i>)	5.4.2	***

Obiective prioritare	Axe specifice	Măsurile de acțiune	Coresp. PDR Centru	Grad de prioritizare
	patrimoniului cultural al județului	Sprijin pentru dezvoltarea și/sau modernizarea de centre culturale, săli de spectacole, muzee și case de cultură	5.4.1	**
	3.5.2 Dezvoltarea programelor cultural-artistice de promovare a culturii și tradițiilor locale	Sprijin pentru organizarea de activități și evenimente culturale și artistice (festivaluri, zilele orașului/ comunei, tabere culturale etc)	5.4.2	**
		Sprijin pentru conservarea și promovarea patrimoniului tradițional, a valorilor culturale și a folclorului autentic	5.4.2	**
	3.5.3 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber	Sprijin pentru realizarea și modernizarea de centre multifuncționale destinate petrecerii timpului liber	5.4.1	**
		Sprijin pentru realizarea și modernizarea de parcuri și spații verzi	5.4.1 6.4.1	**
		Sprijin pentru organizarea de programe dedicate petrecerii timpului liber, pentru toate categoriile de vârstă	5.4.1	**
	3.5.4 Dezvoltarea infrastructurii sportive și a programelor competiționale	Sprijinirea extinderii și modernizării facilităților pentru practicarea diverselor sporturi	5.4.1	**
		Sprijin pentru organizarea competițiilor sportive	5.4.1	**

Portofoliul de proiecte al Consiliului Județean aferent direcției strategice 3:

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
3.1 Dezvoltarea comunității	3.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor de locuințe	Sprijinirea consiliilor locale în accesarea finanțărilor nerambursabile pentru reabilitarea termică a locuințelor
	3.1.2 Dezvoltarea mediului rural	Sprijin pentru modernizarea satelor mici
3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare	3.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție gaze)	Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Harghita ¹²⁶ (in Zona Odorhei și zona Cristuru - Operatorul Regional)
		Sprijin pentru extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă și canalizare din zonele rurale
		Actualizare PATJ Harghita
	3.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de acces în județ	Sprijin pentru eficientizarea transportului urban durabil prin realizare de piste de biciclete pe lângă drumurile județene
Construire trotuare pe lângă drumurile județene din localitățile județului Harghita		

¹²⁶ Proiect predefinit în cadrul POIM – ianuarie 2016

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
		Reabilitare DJ137 (Odorheiu Secuiesc - Cristuru Secuiesc) prin DN 13C și E60"prin POR 2014-2020
		"Reabilitare DJ 131 - DJ 133 - DJ 137A"prin POR 2014- 2020
		"Reabilitare DJ 128"prin POR 2014-2020
		"Reabilitare DJ 125"prln POR 2014-2020
		Modernizarea sistemului rutier pe DJ131A, Comănești - Mărtiniș
		Modernizarea sistemului rutier pe DJ 134A, DN 13C Soimosu Mic-Cristuru Secuiesc
		Reabilitarea sistemului rutier pe DJ 135, km 63+100 - 74+210, de la DJ 136B până la Cobătești (DN 13C)
		Modernizarea drumului județean DJ 123D: Sâncrăieni - Sântimbru Băi
		Reabilitarea sistemului rutier pe DJ 138A, km 0+000- 6+600
		Modernizare drumului județean DJ 136A, Atia - DN 13A7
		Modernizarea drumului DJ 123 - Valea Uzului
		Reabilitarea drumului DJ123E- Păuleni Ciuc
		Modernizarea drumurilor de legătură din nordul județului (174A, 174B).
		Construirea unui aeroport regional
3.2.3 Reabilitarea și modernizarea clădirilor și dezvoltare edilitară		Actualizarea PTAJ Harghita
		Suținerea coeziunii teritoriale din județ, sprijinirea și încurajarea dezvoltării policentrică a județului ce va contribui la reducerea disparităților existente
		Realizarea și implementarea planurilor de mobilitate urbană - PMUD în vederea reducerii emisiilor de carbon în zonele urbane
		Creșterea eficienței energetice prin reabilitarea termică a clădirilor publice aflate in patrimoniul CJ Harghita
		Sprijin pentru regenerarea economică a orașelor Toplița, Băile Tușnad, Borsec, Cristuru Secuiesc, Vlăhița
3.2.4 Valorificarea spațiilor industriale deteriorate și reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate		Informarea investitorilor pe paginile web ale autorităților locale cu privire la situația terenurilor, a clădirilor care ar putea fi valorificate
3.3 Dezvoltarea și modernizar	3.3.1 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și serviciilor de sănătate	Continuarea programului CJ Harghita de consultări medicale periodice cu medici străini
		Îmbunătățirea calității furnizării serviciilor de sănătate prin furnizarea de programe de formare și prin dezvoltarea și implementarea de noi tehnologii ¹²⁷

¹²⁷ Finantare din POCU, AP4, PI 9iv, OS 4.8, OS 4.11

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
	3.3.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, inclusiv ajustarea cuplajului cu piața muncii	<p>Creșterea calității sistemului de învățământ prin extinderea /reabilitarea / modernizarea / dotarea școlilor speciale</p> <p>Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive</p> <p>Realizarea unor schimburi de experiență privind informația educațională și platforme de învățare cu alte centre educaționale / zone interne și din afara țării</p> <p>Elaborarea și implementarea în colaborare și cu sprijinul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Harghita și respectiv școlile gimnaziale speciale din localitățile Ocland și Bilbor a proiectului în cadrul Axei Prioritare nr. Axa 10.1. - "Investițiile în educație, în formare, inclusiv în formare profesională pentru dobândirea de competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare".</p> <p>Măsuri de sprijin pentru inițierea unor programe de reconversie profesională, calificare și recalificare pentru șomeri și forța de muncă calificată în anumite domenii (ex. industria minieră, etc.)</p>
	3.3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială	<p>Creșterea calității sistemului de asistență socială prin introducerea de instrumente/ proceduri/ mecanisme etc. și prin îmbunătățirea nivelului de competențe al profesioniștilor din sistem</p> <p>Creșterea utilizării/aplicării de soluții TIC (e-asistență socială, serviciile electronice, etc) în furnizarea serviciilor sociale</p> <p>Sprijinirea campaniilor de informare, burse de locuri de muncă, organizate la nivelul județului Harghita.</p> <p>Sprijinirea familiilor tinere cu copii prin acces la o gamă largă de servicii precum: consiliere familială, sprijin financiar, acces la activități extracurriculare în rândul preșcolărilor și elevilor, acces la programe de mentoring, acces la activități de petrecere a timpului liber</p> <p>Atragerea tinerilor în mediul rural prin sprijinirea accesului acestora pe piața muncii</p> <p>Inițierea unui program de sprijinire a tinerilor șomeri din Harghita pentru integrarea pe piața muncii</p> <p>Continuarea programului ANL de repartizare a locuințelor pentru tineri</p> <p>Integrarea socială și dezvoltarea comunităților marginalizate din orașele județului cu zone defavorizate și cu populație aflată în risc de excludere socială prin intermediul CLLD</p>

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
		Extinderea infrastructurii sociale din mediul rural prin crearea centrelor comunitare integrate socio-medicale ¹²⁸ - crearea de centre comunitare integrate socio-medicale pentru furnizarea serviciilor de bază atât sociale cât și medicale in zonele izolate și în cele defavorizate din județul Harghita - înființarea și dotarea corespunzătoare a unei echipe pentru prestarea de servicii socio-medicale la domiciliu pe raza comunei Bilbor
	3.3.4 Dezvoltarea serviciilor de siguranță a locuitorilor	Amplasarea camerelor de supraveghere lângă drumurile județene
3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei regenerabile	3.4.1 Protecția mediului și reducerea riscurilor de poluare	Decontaminare și ecologizare a siturilor poluate istoric, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale și asigurarea calității solului în vederea protejării sănătății umane ¹²⁹
		Susținerea acțiunilor de protecție a mediului înconjurător, la nivelul componentelor majore – aer, apă, sol și măsuri de diminuare a efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice
		Sprijin pentru conservarea și punerea în valoare a patrimoniului natural <i>Sprijin pentru implementarea planurilor de management / seturilor de măsuri de conservare/ planurilor de acțiune pentru ariile naturale protejate¹³⁰ - Parcul National Cheile Bicazului – Hasmas, Parcul Național Călimani sunt în județul Harghita</i>
		Sprijinirea acțiunii de atribuire de convenții sau contracte de administrare tuturor ariilor naturale protejate
		Promovarea strategiilor și planurilor de acțiune privind adaptarea la efectele schimbărilor climatice la nivelul județului Harghita
		Sprijinirea măsurilor de protecție împotriva riscului la inundații prin construirea ori reabilitarea infrastructurii de reducere a impactului unor fenomene meteorologice extreme
		Sprijin pentru elaborarea și implementarea planurilor de acțiune în domeniul protecției mediului, inclusiv elaborarea planului de menținere a calității aerului și a metodologiei Directiva Cadru privind apa, ajutoarele compensatorii și plățile aferente la nivelul județean – regional
	3.4.2 Gestionarea eficientă a deșeurilor	Proiect de educare privind necesitatea colectării selective, la sursă, a deșeurilor biodegradabile ¹³¹ ; Elaborarea unui „Ghid de producere a compostului în gospodăriile individuale” adaptat condițiilor specifice din județul Harghita.

¹²⁸ Finanțare POR 8.1

¹²⁹ Finanțare POIM 4.3

¹³⁰ Finanțare POIM 4.1

¹³¹ Finanțare: FEDR, FC; INTERREG, Bugetul Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice, alte surse legal constituite

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
		Sprijinirea extinderii și modernizării serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere în zonele rurale
	3.4.3 Valorificarea resurselor alternative de energie	Promovarea potențialului resurselor alternative de energie din județul Harghita (ex. biomasă forestieră)
		Utilizarea surselor regenerabile de energie – biomasa - mai puțin exploatate (reziduuri forestiere) pentru producerea și distribuția energiei termice ca serviciu de utilitate publică ¹³² - alimentare cu energie termică a clădirilor de utilitate publică și / sau a populației - capacitati de productie realizate de unitati administrativ teritorială sau Asociație de Dezvoltare Intercomunitară
		Utilizarea în scop energetic a reziduurilor forestiere pentru producerea și distribuția energiei termice ca serviciu de utilitate publică sau pentru consumul propriu al instituțiilor și autorităților publice
		Elaborarea și implementarea în colaborare cu Direcția generală investiții a proiectului de renovare a sediului CJ Harghita în cadrul Axei Prioritare nr. 5.2 Realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgomotului.
		Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea investițiilor în soluții energetice alternative in instituții publice
		Înființare stații de încărcare masini electrice
3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	3.5.1 Conservarea, protejarea și reabilitarea patrimoniului cultural al județului	Susținerea regenerării urbane prin reabilitarea, restaurarea, modernizarea și punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu (cu precădere a celor cu valoare istorică și arhitecturală deținute de CJ Harghita
		Conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial
	3.5.2 Dezvoltarea programelor cultural-artistice de promovare a culturii și tradițiilor locale	Festivaluri și serbări predominant locale/ regionale cu caracter de promovare a tradițiilor locale/ regionale - festivaluri și tabere de cântec popular, recitale de poezii, teatru și povești
		Activități științifice, de conservare și promovare a valorilor culturale și sprijinirea tinerilor talentați
		Susținerea mobilității cercetătorilor și specialiștilor din domeniu, prin schimburi de experiență
		Promovarea evenimentelor culturale (agenda culturală, parteneriate cu societatea civilă) prin responsabilizarea celor implicați și asigurarea comunicării multi-lingvistice
	3.5.3 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber	Sprijin pentru organizarea unor tabere de creație vizuală
		Sprijin pentru refacerea și dezvoltarea infrastructurii cultural-recreative din mediul rural
		Susținerea evenimentelor culturale din județul Harghita

¹³² Finanțare POIM 6.1

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea
"Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020"

RomActiv
Business Consulting

Obiective prioritare	Axe specifice	Proiecte propuse
	3.5.4 Dezvoltarea infrastructurii sportive și a programelor competiționale	Asigurarea comunicării către tineri, în vederea încurajării practicării de sporturi și participarea la activități competiționale, în timpul liber

5. Cadrul de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei

Implementarea strategiei de dezvoltare a județului Harghita presupune implicarea activă a tuturor entităților interesate din județ, atât din sectorul public, cât și din sectorul privat. Documentul strategic este gândit ca fiind un document definitoriu pentru activitatea asumată de CJ Harghita și un document de orientare strategică a celorlalți actori publici și privați din județ. Atingerea țăintelor asumate prin direcțiile strategice va fi posibilă printr-un efort comun, fiind încurajate proiectele care presupun o abordare în parteneriat a problematicilor identificate la nivelul județului, având în vedere că soluționarea problemelor identificate nu poate fi generată de o singură entitate, ci implică o serie de măsuri succesive și complementare, orientate către un scop comun. Astfel, deși coordonarea proiectelor și atingerea țăintelor asumate intră în responsabilitatea Consiliului Județean, metodele, posibilitățile și instrumentele de intervenție ale acestuia au un caracter limitat, fiind necesară implicarea altor parteneri pentru un scop comun, acela de dezvoltare generală a județului.

Consiliul Județean își asumă rolul de inițiator al strategiei iar implementarea acesteia va intra sub coordonarea Direcției Generale Programe, Proiecte, Coordonarea instituțiilor subordonate și Achiziții Publice cu sprijinul tuturor direcțiilor din structura CJ și al instituțiilor responsabile de realizarea obiectivelor propuse a se realiza în perioada 2015 - 2020, pentru fiecare obiectiv prioritar urmărit.

Rolul CJ va consta în coordonarea factorilor economici și sociali care conduc la implementarea strategiei. În acest context, Consiliul Județean:

- Își va asuma viziunea strategică de dezvoltare a județului, având ca orizont de timp anul 2020;
- Va facilita parteneriatele între instituții publice și private cu scopul de a atinge obiectivele strategice definite la nivelul județului;
- Va promova și va susține elaborarea și implementarea proiectelor strategiei de dezvoltare a județului;
- Va sprijini financiar și logistic realizarea, la nivel teritorial, a proiectelor care conduc la soluționarea problemelor majore identificate la nivelul județului.

Pentru a putea monitoriza implementarea strategiei de dezvoltare și pentru a-i putea analiza performanța în raport cu obiectivele prioritare stabilite, a fost elaborat un **set de indicatori**, respectiv:

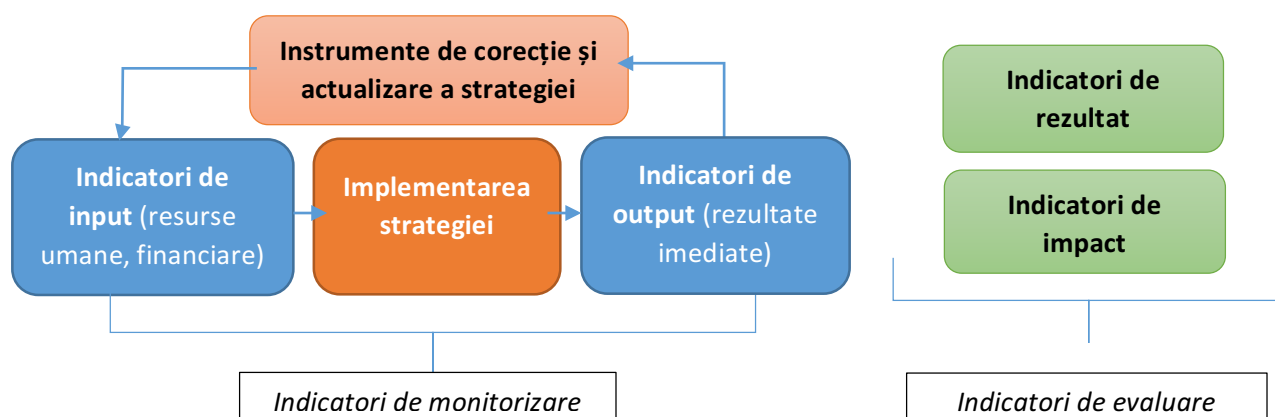
- **Indicatori referitori la resurse și activități (indicatorii de input)** care reprezintă resursele alocate (resurse umane - responsabili, resurse financiare – buget) pentru implementarea fiecărei direcții strategice de dezvoltare.
- **Indicatori de monitorizare - indicatorii de ieșire (indicatori de output)** care reprezintă indicatori legați de activitățile întreprinse și rezultatul direct al acestora și care se înregistrează la finalizarea fiecărui proiect propus. Acești indicatori sunt măsurați în unități fizice sau monetare (ex. numărul de kilometri de drum construiți/modernizați) și reflectă în mod concret ceea ce s-a construit / achiziționat din bugetul proiectului.

- **Indicatori de evaluare:**

- **Indicatorii de rezultat (indicatori de outcome)** sunt legați de efectele directe ale strategiei de dezvoltare și sunt vizibili imediat după finalizarea unui proiect. Aceștia furnizează informații despre schimbările asupra beneficiarilor direcți, ca urmare a proiectelor implementate. Pot fi de natură fizică (ex. creșterea numărului de înnoptări în structuri de primire turistică din județ, reducerea numărului de accidente) sau pot fi economici / financieri (ex. scăderea costurilor de transport) și reflecta efectele imediate ale strategiei pentru publicul-țintă.
- **Indicatorii de impact** se referă la consecințele strategiei dincolo de efectele asupra beneficiarilor direcți, vizibile într-un interval de timp mediu după implementarea mai multor proiecte. Aceștia pot reflecta impactul specific care apare după o perioadă de timp, dar care este direct legat de acțiunile întreprinse și impactul general care reprezintă un efect pe termen lung ce afectează o parte semnificativă a populației țintă. În fapt, arată consecințele indirecte și pe termen lung ale implementării strategiei.

Schema conceptuală a cadrului de monitorizare și evaluare a strategiei este reflectată mai jos:

În vederea unei aplicări eficiente a strategiei generale de dezvoltare, sunt necesare o serie de instrumente de corecție și actualizare a strategiei care pot fi utilizate pentru a putea propune periodic corecții și reorientări ale strategiei. Aceste instrumente pot fi:

- Colectarea sistematică privind indicatorii de monitorizare și evaluare ai strategiei;
- Integrarea și analiza acestora la fiecare doi ani, pentru a monitoriza stadiul parțial atins prin implementarea strategiei;
- Actualizarea indicatorilor de input, în vederea direcționării strategiei spre atingerea viziunii dorite.

Consiliul Județean Harghita

5.1 Planul de monitorizare al Direcției strategice de dezvoltare 1. Creșterea economică susținută

Obiectiv prioritar 1.1 – Dezvoltarea turismului

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice Asociații: ADI Harghita, ADI Munții Harghita, ADI „CIOMAD-BALVANYOS”, ADI Călimani – Giurgeu Serviciul Public Salvamont 	Număr de sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică			
	<ul style="list-style-type: none"> Unitate de măsură: număr Sursa date: Institutul Național de Statistică 			
	Valoarea de referință (2015)	157.659	Valoarea țintă (2020)	173.424 (creștere de 10%)

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 1.1:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
1.1.1: Valorificarea potențialului turistic prin dezvoltarea infrastructurii turistice	<ul style="list-style-type: none"> Nr. structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe tipuri de structuri, pe județ și pe localitățile județului Nr. locuri de cazare înființate / modernizate Nr. obiective amenajate din stațiuni balneare și montane / localități cu potențial turistic Nr. căi de acces și locuri de vizitare amenajate Nr. trasee culturale – turistice nou - create Nr. proiecte depuse/ implementate prin PNDR sub-măsura 6.4 – pentru agro-pensiuni sau servicii de agrement sau prin POR 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> ADR Centru CJ Harghita Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național OJFIR Harghita INS
1.1.2: Dezvoltarea serviciilor turistice	<ul style="list-style-type: none"> Nr. participanți la cursuri de formare profesională în domeniul turismului Nr. locuri de muncă create în domeniul turismului 	<ul style="list-style-type: none"> Institutul Național de Statistică
1.1.3: Promovarea potențialului turistic local	<ul style="list-style-type: none"> Nr. evenimente de promovare organizate Nr. materialelor de promovare a obiectivelor și traseelor turistice Nr. persoane ce au beneficiat de serviciile Centrelor de Informare Turistică din județ 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita

În vederea atingerii obiectivului prioritar 1.1, *Consiliul Județean Harghita*, prin aparatul propriu, își asumă că:

- Va susține dezvoltarea turismului prin alocarea de fonduri din bugetul propriu, respectiv prin:
 - *Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice*, prin următoarele măsuri de acțiuni:
 - Derularea Programului anual de colaborare a CJ Harghita cu asociațiile și fundațiile cu activitate de turism din județ;
 - Continuarea Programului de promovare turistică și cultural-turistică a județului Harghita;
 - Noi modalități de servicii și comunicații social media pentru promovarea practicilor de turism durabil (Interreg Europe)
- Va iniția și facilita interacțiunea dintre factorii interesați din domeniul turismului cu scopul de a dezvolta o platformă comună de comunicare și colaborare, inclusiv prin Continuarea programului anual de colaborare a Consiliului Județean Harghita cu asociațiile și fundațiile cu activitate turistică din județul Harghita;
- Va colabora îndeaproape cu autoritățile publice locale pentru a integra inițiativele de dezvoltare de pe teritoriul județului;
- Va realiza investiții în infrastructura turistică aflată în patrimoniul propriu în vederea valorificării infrastructurii turistice și de agrement și realizarea infrastructurii de acces;
- Va susține promovarea turismului prin realizarea de campanii de marketing.

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare, inclusiv în privința atingerii obiectivului 1.1, o importanță majoră o vor avea măsurile implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- *Instituțiile publice subordonate Consiliului Județean Harghita*, prin derularea de proiecte și acțiuni proprii, precum:
 - *Serviciul Public Salvamont Harghita*, prin următoarele proiecte și măsuri:
 - Continuarea construirii traseelor de ciclism montan și reabilitarea traseelor turistice și a traseelor de escaladă.
- *Asociațiile de dezvoltare intercomunitară* din județ, prin derularea de proiecte proprii sau sprijinirea inițiativelor private, precum:
 - *ADI Harghita*, prin:
 - Dezvoltarea turismului și creșterea gradului de ocupare a facilităților de cazare și promovarea prin materiale de diseminare a ofertelor turistice zonale și județene
 - Pregătirea și promovarea la toate nivelurile proiecte pentru dezvoltare regională de interes comun în domeniile: turism, cultură, sport, protecția și refacerea mediului

- Inițierea și realizarea programelor de dezvoltare prin parteneriat între autorități publice
- Actualizarea și implementarea Strategiei de dezvoltare a turismului din județul Harghita
- Dezvoltarea și promovarea turismului balnear, valorificarea produselor existente, realizarea și asigurarea funcționării băilor locale și stațiunilor balneare din județ
- Finalizarea site-ului web de promovare www.visitinharghita.ro ca site turistic interesat și asigurarea sustenabilității acestuia
- Realizarea aplicației pentru telefoane inteligente, dedicată turiștilor care vizitează județul Harghita
- Asigurarea sustenabilității proiectelor derulate în cadrul POR, Axa Prioritară 5. Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului, domeniul major de intervenție 5.3 Promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare în scopul creșterii atractivității României ca destinație turistică de CJH;
- Întocmirea de proiecte pentru accesarea fondurilor de dezvoltare europene și naționale și managementul acestora în cadrul programelor INTERREG; COSME; POR 2014-2020
- *ADI „CIOMAD- BALVANYOS”*, prin:
 - asigurarea asistenței administrative în procesul de elaborarea PUZ Ciomatu-Lacul Sfânta Ana
 - Elaborare PUZ cu scopul de a realiza controlul urbanistic asupra zonei și de a sprijini realizarea infrastructurilor
 - Asigurarea sustenabilității proiectului derulat în cadrul POR, Axa Prioritară 5., DMI 5.3, cu titlul „Promovarea valorilor și tradițiilor ca produs turistic al județelor Harghita și Covasna”;
 - Îmbunătățirea serviciilor turistice în Zona Lacul Sfânta Ana și Tinovul Moș
 - Crearea unui cadru de promovare și de exprimare pentru structurile implicate în turism prin promovarea unor campanii în mass-media, prin organizarea și/sau participarea la simpozioane, expoziții;
 - Conservarea, protejarea, promovarea și valorificarea patrimoniului natural al zonei prin susținerea și realizarea de materiale promoționale (publicații, broșuri, pagină web)
 - Identificarea și amenajarea unor zone cu potențial turistic pentru a fi incluse în circuitul național și internațional al sporturilor de iarnă și de agrement;

- Promovarea județului prin sport (ciclism), realizare piste pentru cicloturism, desfășurarea unor activități de amenajare și întreținere a traseelor turistice montane din zona Ciomad-Balványos;
- Participarea la târguri, saloane și expoziții naționale și internaționale pentru promovarea și valorificarea ofertei turistice a zonei, precum și organizarea unor activități de promovare a turismului ecologic în rândul tinerilor;
- Întocmirea de proiecte pentru accesarea fondurilor de dezvoltare europene și naționale și managementul acestora în cadrul programelor INTERREG; COSME; POR 2014 -2020
- *ADI Călimani – Giurgeu*, prin:
 - Acordarea de asistență în implementarea Planului de Dezvoltare Zonală pentru arealul situat în nordul județului Harghita
 - Identificarea, realizarea și implementarea de proiecte la nivelul unităților administrativ-teritoriale care fac parte din asociație în domeniul turismului;
 - Plan Urbanistic Zonal pentru Muntii Calimani și Plan Urbanistic Zonal pentru muntele Batrana;
 - Întocmirea de proiecte pentru accesarea fondurilor de dezvoltare europene și naționale și managementul acestora în cadrul programelor INTERREG; COSME; POR 2014 -2020.
- *ADI Munții Harghita*, prin:
 - Elaborarea, implementarea și asigurarea sustenabilității Studiului de dezvoltare a centrului de agrement pentru copii și tineret la Băile Homorod
 - Dezvoltarea regiunii de schi Harghita
 - Identificarea și amenajarea unor zone turistice cu potențial pentru a fi incluse în circuitul internațional al sporturilor de iarnă și montane, în condițiile actelor normative.
 - Elaborare PUZ Munții Harghita și implementarea acestuia
 - Implementarea Strategiei de dezvoltare a turismului din județul Harghita
 - Elaborarea propunerilor privind direcțiile de dezvoltare ale turismului în zona Munților Harghita și realizarea de materiale promoționale (publicații, broșuri) în vederea promovării potențialului turistic al zonei.

- Crearea unui cadru de promovare și de exprimare pentru structurile implicate în turism prin promovarea unor campanii în mass-media.
 - Organizarea și participarea la festivaluri cu caracter specific, respectiv participarea la târguri, saloane și expoziții naționale și internaționale pentru promovarea și valorificarea ofertei turistice a județului.
 - Organizarea activităților de promovare a turismului ecologic în rândul tinerilor și promovarea practicării sporturilor în general (a celor cu specific montan în special: schi, escaladă, orientare turistică sportivă, turism sportiv, sporturi extreme, etc.).
 - Organizarea cursurilor de formare a specialiștilor și acreditarea acestora în domeniul activităților sportive și turistice precum și a exploatarea pârtiilor de schi, respectiv a bazelor aferente altor discipline sportive sau de agrement.
 - Desfășurarea activității de amenajare și întreținere a traseelor turistice montane, realizarea pistelor de biciclete
 - Desfășurarea activității de amenajare, întreținere și management a traseelor și pârtiilor de schi, respectiv a bazelor aferente altor discipline sportive sau de agrement și a unor unități de cazare montană precum și coordonarea activității acestora.
 - Întocmirea de proiecte pentru accesarea fondurilor de dezvoltare europene și naționale și managementul acestora în cadrul programelor INTERREG; COSME; POR 2014-2020.
- *Agenții economici activi în domeniul turismului precum și agențiile de turism și instituțiile implicate în stabilirea conceptului de promovare turistică a județului;*
 - *Autoritățile publice locale pe raza cărora se regăsesc obiective de interes turistic pentru proiectele ce vizează modernizarea, amenajarea sau punerea în funcțiune a infrastructurii turistice, inclusiv a infrastructurii de acces.*

Consiliul Județean Harghita

Obiectiv prioritar 1.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic și a silviculturii

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> • Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice • Direcția generală investiții • Instituții subordonate CJ: Camera Agricolă • Asociații: ADI de Dezvoltare Rurală a CJ Harghita, ADI Călimani - Giurgeu 	Productivitatea sectorului agro-zootehnic și silvicol			
	<ul style="list-style-type: none"> • Unitate de măsură: % • Sursa date: Oficiul Registrului Comerțului Harghita 			
	Valoarea de referință (2015)	4,78%	Valoarea țintă (2020)	5,25%

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 1.2:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
1.2.1. Dezvoltarea durabilă a silviculturii, promotor al dezvoltării economiei rurale din județ	<ul style="list-style-type: none"> • Număr exploatații forestiere modernizate • Nr. Ha de teren pe care s-au executat regenerări artificiale • Nr. km de drumuri forestiere modernizate • Nr. proiecte care vizează modernizarea de drumuri forestiere 	<ul style="list-style-type: none"> • OJFIR Harghita • Institutul Național de Statistică
1.2.2. Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic, bazată pe produse tradiționale locale care pot să acopere o nișă pe piața națională	<ul style="list-style-type: none"> • Număr exploatații agricole modernizate • Nr. structurilor asociative din domeniul agro-zootehnic sprijinite • Nr. centre de asistență/consiliere sau logistice create • Nr. participanți la cursuri în domeniul agro-zootehnic • Nr. de operatori economici înregistrați în Registrul național al produselor tradiționale (RNPT) conform ordinului 724/29.07.2013 • Nr. de produse tradiționale înregistrate în Registrul național al produselor tradiționale (RNPT) conform ordinului 724/29.07.2013 • Nr. de rețete consacrate înregistrate de operatorii economici din județ în Registrul național al rețetelor consacrate Nr. de operatori economici din județ înregistrați în Registrul național al rețetelor consacrate conform ordinului nr. 394/2014 	<ul style="list-style-type: none"> • OJFIR Harghita • MADR • CJ Harghita • Institutul Național de Statistică

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea
"Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020"

RomActiv
Business Consulting

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de proiecte depuse/implementate pe măsurile PNDR 2014-2020 pe agricultură, zootehnie, silvicultură 	

În completarea acțiunilor întreprinse pentru atingerea obiectivului prioritar 1.2, CJ Harghita, prin aparatul propriu, își asumă că:

- Se va implica activ în elaborarea unui pachet de facilități adresat antreprenorilor;
- Va susține dezvoltarea de centre logistice pentru agricultură (colectare, depozitare etc);
- Va avea rol de facilitator între organizațiile private și instituțiile publice de învățământ și cercetare cu scopul de a dezvolta rețele de întreprinderi și de a promova inovarea, cooperarea și competitivitatea în sectorul agro-alimentar;
- Va sprijini dezvoltarea infrastructurii agricole și forestiere, precum și modernizarea exploatațiilor din aceste domenii;
- Va încuraja și sprijini dezvoltarea resurselor umane în domeniul agro-zootehnic și al silviculturii, inclusiv prin:
 - Implementarea proiectului "CAPacity building in rural areas for sustainable agriculture development" - Consolidarea capacităților pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii în zonele rurale (Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice);
 - Analiza diferitelor sisteme de management al fondului funciar din Uniunea Europeană (Interreg Europe);
 - Schimbul bunelor practici legate de producția alimentară ecologică și turismul natural (Interreg Europe).

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- *Instituțiile subordonate* Consiliului Județean Harghita, respectiv :
 - *Camera Agricolă*, prin :
 - Promovarea și extinderea activităților de formare profesională și informare a actorilor în domeniul agricol
 - Diseminarea continuă a posibilităților pentru dezvoltarea sustenabilității agricole și silvice, dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor din județul Harghita și sprijinirea clusterelor și asociațiilor în domeniu
 - Continuarea programului de promovare a produselor locale, tradiționale și secuiești, administrarea mărcii înregistrate la OSIM "Szeckler Product - Probus Secuiesc - Szekely Termek"
 - Sprijinirea producătorilor locali în valorificarea produselor locale, în înființarea cooperativelor

- Promovarea utilizării materialelor lemnoase în construcții
- Sprijinirea, prin contribuția la organizarea activităților și programelor de specialitate, a actorilor locali și județeni
- Reprezentanții firmelor harghitene privind proiectele de modernizarea a exploatațiilor agricole și forestiere, precum și pentru creșterea cooperării pentru dezvoltarea lanțului producție - procesare;
- Structurile asociative din domeniul agro-zootehnic și silvic, în vederea exploatării la scară a produselor specifice județului;
- Instituțiile deconcentrate ale ministerelor privind crearea de parteneriate și susținerea colaborării în agricultură și industrie;
- Instituțiile de formare și cele de cercetare cu privire la alinierea obiectivelor și creșterea parteneriatelor cu mediul de afaceri;
- Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară, Grupurile de Acțiune Locală, privind promovarea finanțărilor și accesarea fondurilor necesare dezvoltării rurale, precum:
 - *ADI de Dezvoltare Rurală a Consiliului Județean Harghita:*
 - Sprijinirea formelor asociative pentru achiziționarea și prelucrarea produselor agricole (ex. lapte, carne, fructe).
 - Programul de finanțare nerambursabilă pentru consiliile locale membre cu scopul sprijinirii asociațiilor profesionale, asociațiilor de bovine, ovine și caprine, asociațiilor ecvestre
 - Înființarea fermelor didactice, continuarea programului micii grădinari
 - *ADI Călimani – Giurgeu, prin următoarele acțiuni:*
 - Sprijinirea înființării formelor asociative: asociații, cooperative, grupuri de producători, fundații, federații pentru dezvoltarea domeniului agricol, promovarea produselor tradiționale atât la nivel rural cât și la nivel urban;
 - Crearea condițiilor necesare pentru pregătirea profesională adecvată a viitorilor și actualilor fermieri
 - Dezvoltarea piețelor de produse agro-alimentare, ecologice, meșteșugărești și tradiționale
 - Dezvoltarea unui sistem informațional care va promova obiectivele propuse și va fi utilizat de producătorii locali

Consiliul Județean Harghita

Obiectiv prioritar 1.3 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> Direcția generală Investiții Direcția generală economică Asociații: ADI Călimani – Giurgeu, A.D.J. Harghita 	Numărul entităților economice private active la nivelul județului			
	<ul style="list-style-type: none"> Unitate de măsură: Număr Sursa date: Oficiul registrului Comerțului Harghita 			
	Valoarea de referință (decembrie 2015)	13.627	Valoarea țintă (decembrie 2020)	14.989 (creștere de 10%)

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 1.3:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
1.3.1 Dezvoltarea și extinderea afacerilor existente și atragerea unor noi investiții	<ul style="list-style-type: none"> Nr. structurilor de sprijinire a afacerilor nou-create Nr. de companii sprijinite Valoarea investițiilor nete din unitățile locale Situația investițiilor străine în județul Harghita 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita ORC Harghita Institutul Național de Statistică
1.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor și a măsurilor de facilitare a investițiilor	<ul style="list-style-type: none"> Nr. structurilor de sprijinire a afacerilor nou-create Nr. de companii sprijinite 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita
1.3.3 Încurajarea potențialului de dezvoltare industrială	<ul style="list-style-type: none"> Nr. salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare Valoarea investițiilor nete realizate în domenii industriale 	<ul style="list-style-type: none"> Institutul Național de Statistică

Pentru a asigura atingerea obiectivului prioritar 1.3, Consiliul Județean își asumă că:

- Va promova în mod activ potențialele oportunități de afaceri către investitori interni și internaționali
- Va promova valorificarea clădirilor din domeniul public/privat pentru dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor;
- Va susține dezvoltarea și extinderea rețelei școlare tehnice, profesionale și speciale;
- Va încuraja potențialul de dezvoltare al tehnologiilor inteligente și sprijinirea sectoarelor economice cu potențial de specializare inteligentă: industria textilă, industria lemnului, etc.

- Va sprijini eficientizarea și simplificarea proceselor și procedurilor administrative pentru a facilita intrarea pe piața a firmelor noi și interacțiunea cu instituțiile publice ale organizațiilor existente, inclusiv prin :
 - Îmbunătățirea sistemului pentru încasarea creanțelor și fundamentarea corectă a priorităților de finanțare pentru CJ Harghita și instituțiile și unitățile subordonate
 - Elaborarea și implementarea unui sistem și proceduri de lucru pentru colaborarea cu organizațiile în care CJ Harghita deține calitatea de membru

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- Instituțiile subordonate Consiliului Județean, pentru inițiativele care se referă la consolidarea mediului de afaceri
- Reprezentanții firmelor harghitene privind proiectele de promovare a antreprenoriatului și a oportunităților de afaceri la nivelul județului;
- Instituțiile deconcentrate ale ministerelor privind crearea de parteneriate și susținerea colaborării în sectoarele industriale;
- Instituțiile de formare și cele de cercetare cu privire la alinierea obiectivelor și creșterea parteneriatelor cu mediul de afaceri ;
- Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară, precum :
 - *ADI Călimani – Giurgeu*, prin următoarele acțiuni:
 - Identificarea, realizarea și implementarea de proiecte la nivelul unităților administrativ-teritoriale care fac parte din asociație în domeniile: agricol, industrial
 - *Agenția de Dezvoltare Județeană Harghita*, prin următoarele acțiuni:
 - Realizarea unui "Ghid al investitorului" online cu informații referitoare la achiziții publice, cumpărare directă, date statistice în domeniul economic și social în vederea informării atât a întreprinderilor locale cât și a investitorilor potențiali
 - Analizarea posibilității de a înființa un parc industrial în județ, respectiv incubatoare/centre de afaceri pentru ajutarea tinerilor întreprinzători la început de drum

Consiliul Județean Harghita

5.2 Planul de monitorizare al Direcției strategice de dezvoltare 2. Dezvoltarea administrației publice

Obiectiv prioritar 2.1 Dezvoltarea capacității administrative

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> Direcția Generală Management Direcția Generală Administrație Publică Locală Biroul de Analiză al Consiliului Județean Harghita Asociații: A.D.J. Harghita, ADI Munții Harghita, Instituții subordonate: SJU Miercurea Ciuc, Centrul Cultural Județean, Centrul Județean Pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale 	Nivelul de încredere a cetățenilor în administrația publică			
	<ul style="list-style-type: none"> Unitate de măsură: % Sursa date: Consiliul Județean Harghita (sondaj de opinie) 			
	Valoarea de referință (2015)	-	Valoarea țintă (2020)	40%

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 2.1:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
2.1.1 Dezvoltarea capitalului uman și material	<ul style="list-style-type: none"> Nr. funcționari publici care au participat la programe de formare profesională Nr. de proiecte de dotare cu capital material a instituțiilor administrației publice depuse / implementate 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita Autorități de Management
2.1.2 Eficientizarea și diversificarea serviciilor publice	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de servicii publice nou create / îmbunătățite Nr. platforme moderne dezvoltate Nr. de solicitări și operațiuni rezolvate prin intermediul platformelor de tip e-government Nr. pasageri transportați 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita Institutul Național de Statistică
2.1.3 Dezvoltarea cooperării regionale și internaționale	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de proiecte de cooperare 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita

Cu privire la dezvoltarea serviciilor publice și creșterea capacității administrative, CJ Harghita, prin aparatul propriu, își asumă că:

- Va încuraja dezvoltarea capacității administrative a administrației publice prin perfecționarea continuă a resurselor umane;
- Va sprijini dotarea cu infrastructura necesară furnizării unor servicii publice de calitate, în special infrastructura IT;
- Va facilita parteneriatele între instituții publice și private, precum și cooperarea regională și internațională, cu scopul de a eficientiza și crește calitatea serviciilor publice oferite, inclusiv prin acțiunile :
 - *Direcției Generale economice*, precum :
 - Dezvoltarea și implementarea programului de întărire a relațiilor cu partenerii sociali.
 - *Direcției Generale Management*, precum :
 - Dezvoltarea căilor de comunicare în vederea informării locuitorilor și al presei, creșterea transparenței decizionale.
 - Continuarea programelor de sprijinire și dezvoltare a relațiilor de înfrățire cu județele și regiunile din afara țării.
 - Continuarea programului "*Reprezentarea și promovarea județului Harghita pe lângă instituțiile Uniunii Europene și Adunarea Regiunilor Europene*"
 - *Biroului de Analiză al Consiliului Județean Harghita*, precum :
 - Elaborare analize și sinteze statistice pe teme de interes județean, ajustate la prioritățile CJH și a instituțiilor din subordine, pe baza obiectivelor asumate prin strategiile de dezvoltare sectoriale și a programelor și proiectelor proprii
 - Coordonarea elaborării și implementării strategiei de dezvoltare a județului Harghita, precum și a portofoliului de proiecte aferent pentru perioada următoare
- Va asigura accesul facil al cetățenilor, societăților comerciale, organizațiilor non-guvernamentale etc., la informații privind regimul proprietății terenurilor, al clădirilor și alte date cadastrale;
- Va urmări organizarea aparatului propriu pe principiul unei administrații publice eficiente.

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- Autorități publice locale, pentru inițiativele ce presupun formarea de resurse umane sau dezvoltarea serviciilor publice locale;
- Instituțiile deconcentrate privind proiectele de creștere a calității serviciilor publice și a creșterii capacității administrative, precum:

- *Spitalul Județean de Urgență Miercurea Ciuc*, prin măsuri precum:
 - Eficientizarea managementului spitalicesc prin implementarea unui sistem integrat TIC
- *Centrul Cultural Județean Harghita*, prin măsuri precum:
 - Extinderea activităților instituției, pe baza principului sinergiei, spre sfera educației, turismului și sferei antreprenoriale
- *Centrul Județean Pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale*, prin măsuri precum:
 - Coordonarea programelor de sinergie între sectoarele culturale și celelalte domenii de activitate, prin programe de colaborare intersectorială.
- Asociații de Dezvoltare Intercomunitară, precum:
 - *ADI Munții Harghita* prin măsuri de acțiune precum:
 - Afilierea la federații de profil sau asocierea cu alte asociații de profil în vederea constituirii unor federații.
 - *Agenția de Dezvoltare Județeană Harghita*, pentru acțiuni de cooperare în domeniul economic, precum:
 - Îmbogățirea relațiilor de înfrățire și de parteneriat cu județe din țările de unde vin cei mai mulți investitori străini în țară, dezvoltarea relațiilor pe axă economică cu sfera publică și privată din aceste țări;
 - Promovarea în străinătate a posibilităților de investiții din județ prin participarea la expoziții, târguri și conferințe în țările cu care au fost stabilite relații de parteneriat;
 - Întărirea relației dintre sfera publică și privată (sfera antreprenorială), precum și cu partenerii sociali;
 - Organizarea de forumuri și conferințe pentru a asigura o platformă unde sfera publică și privată poate colabora în rezolvarea problemelor economice din județ
 - Organizarea de forumuri pentru instituții publice ca ei să poată beneficia mai eficient de posibilitățile de finanțare națională/internațională.

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea

”Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020”

RomActiv
Business Consulting

Obiectiv prioritar 2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> Direcția Generală Economică Direcția Generală Investiții Instituții subordonate CJ Harghita: Centru Cultural Județean, Centrul Județean Pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Asociații: Agenția de Dezvoltare Județeană Harghita, ADI de Dezvoltare Rurală a CJ Harghita, ADI Harghita 	Cifra de afaceri anuală a entităților economice private la nivelul județului			
	<ul style="list-style-type: none"> Unitate de măsură: Lei/an Sursa date: Oficiul Registrului Comerțului Harghita 			
	Valoarea de referință (2015)	1.002.221,47 RON	Valoarea țintă (2020)	1.110.000 RON

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 2.2:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
2.2.1 Creșterea vizibilității produselor și serviciilor locale	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de produse înregistrate în Registrul național al indicațiilor geografice și a denumirilor de origine protejată natural Nr. de produse înregistrate în Registrul național al denumirilor de origine controlată 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita MADR
2.2.2 Promovarea modelelor de succes și bune practici	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de evenimente organizate prin care au fost promovate modele de succes și bune practici 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita
2.2.3 Sprijinirea activităților de cercetare, inovare și a transferului de informații	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de clustere create Nr. de companii atrase în clusterelor create Nr. parteneriate încheiate Cifra de afaceri a firmelor incluse în clusterelor Ponderea întreprinderilor inovative la nivel județean Salariați din activitatea de cercetare la sfârșitul anului Cifra de afaceri din inovare ca % din cifra totală de afaceri, pe sectoare economice 	<ul style="list-style-type: none"> ORC Harghita Ministerul Finanțelor Publice Institutul Național de Statistică

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea
"Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020"

RomActiv
Business Consulting

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
	<ul style="list-style-type: none">Nr. întreprinderi inovative (care au introdus pe piață produse noi sau semnificativ îmbunătățite)	

Cu privire la dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice, CJ Harghita, prin aparatul său își asumă că:

- Va facilita parteneriatele între instituții publice și private, cu scopul de a sprijini transferul rezultatelor activității de cercetare în domeniul producției;
- Va continua programul de acordarea distincțiilor de excelență pentru dezvoltarea și promovarea valorilor județului.
- Va susține crearea și dezvoltarea de clustere care să atragă un număr cât mai mare de entități din județ, inclusiv va asigura punerea în funcțiune a Centrului inovativ de dezvoltare economică în județul Harghita - Harghita Business Center - incubator de afaceri ;
- Va susține promovarea produselor și serviciilor locale în scopul creșterii vizibilității acestora.

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- Autorități publice locale, pentru promovarea inițiativelor locale de bune practici;
- Entitățile publice sau private, pentru crearea și dezvoltarea de clustere în vederea creșterii numărului de întreprinderi inovative la nivel județean ;
- Instituții subordonate Consiliului Județean Harghita, pentru acțiuni precum :
 - Centrul Cultural Județean Harghita, prin măsuri precum:
 - Extinderea activităților instituției, pe baza principului sinergiei, spre sfera educației, turismului și sferei antreprenoriale
 - Centrul Județean Pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, prin măsuri precum:
 - Coordonarea programelor de sinergie între sectoarele culturale și celelalte domenii de activitate, prin programe de colaborare intersectorială.
- Asociații de Dezvoltare Intercomunitară, precum:
 - Agenția de Dezvoltare Județeană Harghita, pentru acțiuni de promovare a antreprenoriatului, precum:

Consiliul Județean Harghita

- Promovarea spiritului antreprenorial în cadrul tinerilor și a educației profesionale, colaborare cu diferitele instituții publice în ameliorarea problemei șomajului din județ
- *ADI de Dezvoltare Rurală a Consiliului Județean Harghita:*
 - Programul de promovare a produselor tradiționale și locale, identificarea valorilor locale
- *ADI Harghita, prin:*
 - Inițierea și realizarea programelor de dezvoltare prin parteneriat între autorități publice

5.3 Planul de monitorizare al Direcției strategice de dezvoltare 3. Creșterea calității locuirii

Obiectivul prioritar 3.1 Dezvoltarea comunității

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> • Direcția Generală Investiții • Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice • Biroul de Analiză al Consiliului Județean Harghita • Instituții subordonate CJ Harghita: Camera Agricolă 	Nivelul de satisfacție a cetățenilor privind calitatea vieții în județ			
	<ul style="list-style-type: none"> • Unitate de măsură: % • Sursa date: Consiliul Județean Harghita (sondaj de opinie) 			
	Valoarea de referință (2015)	-	Valoarea țintă (2020)	Peste medie: 50%

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 3.1:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
3.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor de locuințe	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. locuințe reabilite termic 	<ul style="list-style-type: none"> • CJ Harghita • Autorități de Management
3.1.2 Dezvoltarea mediului rural	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. de întreprinderi nou create în mediul rural • Nr. De proiecte de dezvoltare locală implementate în mediul rural 	<ul style="list-style-type: none"> • CJ Harghita, Consilii locale • Institutul Național de Statistică • ORC

În completarea acțiunilor întreprinse pentru atingerea obiectivului prioritar 3.1, CJ Harghita, prin aparatul propriu, își asumă că:

- Va colabora îndeaproape cu autoritățile publice locale pentru a integra inițiativele de dezvoltare de pe teritoriul județului în ceea ce privește dezvoltarea comunității;
- Va susține reabilitarea și modernizarea clădirilor de locuințe și dezvoltarea mediului rural la nivelul județului Harghita;
- Va continua demersurile inițiate în vederea dezvoltării comunității, inclusiv prin acțiunile structurilor subordonate, respectiv:
 - *Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice*, prin :
 - Implementarea proiectului „RuralGrowth - increasing competitiveness of SMEs in the rural visitor economy sector"
 - Implementarea proiectelor câștigătoare dintre cele aflate în curs de evaluare, pe tema dezvoltării rurale
 - Continuarea programului de cooperare al Consiliului Județean Harghita în vederea sprijinirii unor activități ale cultelor religioase
 - Continuarea programului anual de sprijinire a cultelor religioase
 - Programul Academia Consiliului Județean Harghita
 - Biroul de Analiză al Consiliului Județean Harghita:
 - Elaborarea și derularea, cu sprijinul partenerilor, a programului de conviețuire interetnică în județul Harghita

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- *Instituțiile subordonate* Consiliului Județean Harghita, respectiv :
 - *Camera Agricolă*, prin :
 - Continuarea programului de promovare a produselor locale, tradiționale și secuiești, administrarea mărcii înregistrate la OSIM "Szeckler Product - Probus Secuiesc - Szekely Termek"
 - Sprijinirea producătorilor locali în valorificarea produselor locale, în înființarea cooperativelor
- Unitățile administrativ – teritoriale din județul Harghita pentru implementarea proiectelor de infrastructură privind modernizarea satelor mici, clacă în folosul comunităților;
- Entitățile private cu scop economic sau civic pentru investițiile și acțiunile realizate în mediul rural ;
- Instituțiile deconcentrate pentru îmbunătățirea serviciilor publice.

Obiectivul prioritar 3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> Direcția Generală Investiții ADI Călimani – Giurgeu 	Numărul de locuitori de la nivelul județului <ul style="list-style-type: none"> Unitate de măsură: număr Sursa date: Institutul Național de Statistică 			
	Valoarea de referință (2015)	334.538	Valoarea țintă (2020)	351.264 (creștere de 5%)

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 3.2:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
3.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bază (apă, canalizare, etc)	<ul style="list-style-type: none"> Lungimea totală simplă a rețelelor de alimentare cu apă/canalizare/energie electrică/gaze; Nr. localităților cu rețea de distribuție a apei / canalizare publică / a gazelor naturale Nr. persoane deservite de sistemul public de alimentare cu apă / sistemul de epurare a apelor uzate / rețeaua de energie electrică Nr. conexiuni la internet în bandă largă Nr. de proiecte de investiții depuse / implementate care vizează realizarea/extinderea/reabilitarea infrastructurii de bază 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita Entități subordonate CJ Autorități de Management Institutul Național de Statistică
3.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de km de drumuri județene reabilitate Nr. de km de drumuri comunale reabilitate Nr. vehiculelor în inventar pentru transport public local de pasageri Nr. proiecte de investiții care vizează extinderea, reabilitarea sau realizarea infrastructurii de transport depuse Nr. proiecte de investiții care vizează extinderea, reabilitarea sau realizarea infrastructurii de transport implementate 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita Consilii locale Institutul Național de Statistică Autorități de Management
3.2.3 Reabilitarea și modernizarea clădirilor	<ul style="list-style-type: none"> Nr. clădiri publice reabilitate termic Nr. clădiri publice modernizate Nr. proiecte de dezvoltare edilitară implementate 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita Autorități de Management

Consiliul Județean Harghita

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
publice și dezvoltare edilitară		
3.2.4 Valorificarea spațiilor industriale deteriorate și reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. proiecte de reabilitate spații industriale / reconversie terenuri neutilizate • Suprafața terenurilor și suprafețelor degradate/neutilizate supuse reconversiei și refuncționalizării 	<ul style="list-style-type: none"> • CJ Harghita • Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare Harghita

În completarea acțiunilor întreprinse pentru atingerea obiectivului prioritar 3.2, Consiliul Județean Harghita își asumă că:

- Va colabora îndeaproape cu autoritățile publice locale pentru a integra inițiativele de dezvoltare de pe teritoriul județului în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii de bază, inclusiv prin:
 - *Direcția generală investiții*, prin măsuri de acțiune precum:
 - Continuarea programului electrificare pentru alimentarea cu energie electrică a localităților neelectrificate (program multianual)
 - Continuarea programului de dezvoltare a sistemului de alimentare cu apă și canalizare în localitățile din județul Harghita
- Va realiza investiții pe teritoriul județului în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii de transport;
- Va susține reabilitarea și modernizarea clădirilor și dezvoltarea edilitară la nivelul județului Harghita;
- Va continua promovarea oportunităților de valorificare a spațiilor industriale deteriorate și va urmări reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate din interiorul județului.

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- Unitățile administrativ – teritoriale din județul Harghita pentru implementarea proiectelor de infrastructură privind modernizarea drumurilor comunale, realizarea investițiilor pentru infrastructura de apă și apă uzată; extinderea și modernizarea infrastructurii de rețea publică de tensiune și/sau rețea de iluminat public;
- CNADR pentru implementarea proiectelor de infrastructură privind modernizarea drumurilor naționale;
- Instituțiile deconcentrate ale ministerelor pentru infrastructura serviciilor publice.
- Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară, precum :
 - *ADI Călimani – Giurgeu*, prin următoarele acțiuni:
 - Luarea în evidență a unităților producătoare și prelucrare de produse agroalimentare din mediul rural care sunt închise în scopul redresării și re tehnologizării lor

Obiectivul prioritar 3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> • Direcția Generală Patrimoniu • Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice • Instituții subordonate CJ Harghita : Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Spitalul Județean de Urgență Miercurea Ciuc, Spitalul de Psihiatrie Tulgheș, Serviciul Public Salvamont Harghita, Școala Populară de Artă din județul Harghita, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională, Biblioteca Județeană "Kăjoni Jânos" 	Nivelul de calitate a vieții cetățenilor prin prisma serviciilor de sănătate/ educație/ protecție socială/ordine publică furnizate			
	<ul style="list-style-type: none"> • Unitate de măsură: % • Sursa date: CJ Harghita (sondaj de opinie / studiu) 	Valoarea de referință (2015)	-	Valoarea țintă (2020)

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea
"Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020"

RomActiv
Business Consulting

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 3.3:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
3.3.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	<ul style="list-style-type: none"> Nr. instituții de sănătate modernizate Nr. medici/1000 loc Nr. de proiecte depuse pentru dezvoltarea și/sau modernizarea infrastructurii aferente serviciilor de sănătate Nr. de proiecte implementate pentru dezvoltarea și/sau modernizarea infrastructurii aferente serviciilor de sănătate 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita / ADR Centru Autorități de Management Institutul Național de Statistică
3.3.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, inclusiv ajustarea cuplajului cu piața muncii	<ul style="list-style-type: none"> Nr. instituții de învățământ modernizate Nr. de proiecte depuse pentru dezvoltarea și/sau modernizarea infrastructurii educaționale Nr. de proiecte implementate pentru dezvoltarea și/sau modernizarea infrastructurii educaționale Nivelul de instruire al persoanelor adulte (25-64 ani) 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita / ADR Centru Autorități de Management Institutul Național de Statistică
3.3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de centre sociale nou create / modernizate Nr. de locuințe sociale nou create / modernizate Nr. de persoane care au beneficiat de programe de reducere a excluziunii sociale Nr. persoane care trăiesc sub pragul sărăciei Nr. de proiecte depuse pentru dezvoltarea și/sau modernizarea infrastructurii de protecție socială Nr. de proiecte implementate pentru dezvoltarea și/sau modernizarea infrastructurii de protecție socială 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita / ADR Centru Autorități de Management AJPIS Harghita DGASPC Harghita
3.3.4 Dezvoltarea serviciilor de siguranță a locuitorilor	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de echipamente de intervenție achiziționate, pe tipuri Nr. proiecte de investiții pentru asigurarea iluminatului public 	<ul style="list-style-type: none"> Autorități de Management Institutul Național de Statistică

Cu privire la dezvoltarea serviciilor publice, Consiliul Județean Harghita își asumă că:

- Va facilita parteneriatele între instituții publice și private cu scopul de a eficientiza și crește calitatea serviciilor publice oferite;
- Va colabora și va oferi consultanță autorităților publice locale în vederea asigurării unor servicii publice de calitate;
- Va susține îmbunătățirea serviciilor publice acordate populației, respectiv: servicii de sănătate, educaționale, sociale și de siguranță a cetățenilor (inclusiv prin sprijinirea dotării până în 2020 cu cel puțin o autospecială de stingere cu apă și spumă a fiecărui Serviciu voluntar pentru situații de urgență care funcționează la nivelul UAT-urilor);
- Va sprijini realizarea investițiilor de modernizare a infrastructurii de furnizare a serviciilor publice, pentru obiectivele din patrimoniu;
- Va continua programele anuale care vizează dezvoltarea sectoarelor social și educațional, prin:
 - *Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice*, prin acțiuni precum:
 - Programul anual de sprijinire a activităților destinate familiilor din județul Harghita
 - Programul Promovarea valorilor familiale și culturale;
 - Continuarea programului de finanțare a concursurilor și olimpiadelor județene
 - Implementarea proiectelor câștigătoare dintre cele aflate în curs de evaluare, din domeniile social, educație: ex. programe pentru integrarea persoanelor defavorizate (Europa pentru Cetățeni), educarea tinerilor în privința stimulării spiritului antreprenorial (Interreg Europe), parteneriate strategice în formarea adulților (Erasmus +), dezvoltarea resurselor umane (Erasmus +), promovarea unui stil de viață sănătos în rândul tinerilor soluții, inovatoare (Europa pentru cetățeni)
 - Programul anual de finanțare a activității asistență comunitară în localitățile izolate din județul Harghita
 - Programul de colaborare cu structurile asociative ale persoanelor cu handicap din județul Harghita
 - Programul județean de îngrijire socio-medicală la domiciliu
 - Programul anual de colaborare cu organizații neguvernamentale care desfășoară activități de protecție și promovare a drepturilor copilului și tinerilor aflați în situații de risc în județul Harghita
 - Programul anual de colaborare cu organizații neguvernamentale care desfășoară activități de protecție a persoanelor vârstnice
- Va continua programului anual care vizează dezvoltarea serviciilor de siguranță a cetățenilor:
 - Programul anual de sprijin a asociațiilor pompierilor voluntari din județul Harghita

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- Instituțiile deconcentrate și/sau subordonate CJ Harghita privind proiectele de creștere a calității serviciilor publice, precum:
 - *Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Harghita*, prin acțiuni precum:
 - Creșterea capacității CIA Frumoasa cu trei locuințe protejate și un atelier de ergoterapie
 - Construirea unui complex de servicii pentru beneficiarii Centrului de Plasament pentru copii cu handicap sever Cristuru Secuiesc
 - Reparații capitale și modernizarea casei de odihnă pentru copii și centru de formare profesională a personalului "Soskut"
 - Consolidarea activităților de prevenție și protecție în mod special protecția victimelor violenței în familie
 - Dezvoltarea activităților alternative de protecție socială: modernizarea și reabilitarea centrelor de zi, a centrelor de plasament de tip familial, în regim de urgență, sau rezidențiale.
 - Sprijinirea activității organizațiilor civile în domeniul asistenței sociale
 - Continuarea programului de sănătate privind prevenirea marginalizării sociale
 - Dezvoltarea sectorului de economie socială în județul Harghita
 - Atragerea fondurilor externe pentru sprijinirea și dezvoltarea activităților de asistență socială și de protecția copilului.
 - *Spitalul Județean de Urgență Miercurea Ciuc*, prin proiecte și acțiuni precum:
 - Creșterea numărului proiectelor depuse și câștigătoare pentru finanțare națională și europeană pentru dezvoltarea infrastructurii, nivelului de echipare al Spitalului și pentru îmbunătățirea serviciilor medicale.
 - Menținerea acreditării spitalului și îmbunătățirea calificativului în care unitatea sanitară este încadrată
 - Dezvoltarea activităților de cercetare în care Spitalul Județean de Urgență Miercurea Ciuc este implicat
 - Promovarea la scară regională și națională a serviciilor oferite
 - Reamenajarea și extinderea clădirii Spitalului Județean de Urgență Miercurea Ciuc
 - Mutarea spitalului de boli contagioase Șumuleu Ciuc
 - Renovarea clădirii Policlinicii
 - Construirea/închirierea locuințelor de serviciu pentru medici

- Construirea unui heliport pentru Spitalul Județean de Urgență Miercurea Ciuc
- *Spitalul de Psihiatrie Tulgheș*, prin proiecte și acțiuni precum:
 - Finalizarea lucrărilor de reabilitare sistem de alimentare cu apă a Spitalului, reamenajarea pavilionului 6, renovare acoperiș pavilion nr. 3 și 12, construire depozit intermediar necesar pentru tocător de lemn pentru centrala termică, construire scară metalică la pavilionul nr.9, finalizare reparații Pav.I în vederea amenajării unui spațiu de spitalizare, reabilitarea instalațiilor electrice de alimentare cu energie electrică a pavilioanelor din incinta spitalului, reabilitarea tuturor sistemelor de paratrăznet și prize de împământare neconforme și/sau nefuncționale.
 - Dotarea Spitalului cu aparatură medicală nouă, cu un nou sistem de proiecție și sistem de supraveghere video cu 20 camere, mașină de spălat, aparat pentru exerciții fizice și recuperare fizică, pat medical pentru kineto-terapie.
 - Reamenajarea rețelei de canalizare din incinta Spitalului
- *Serviciul Public Salvamont Harghita*, prin următoarele proiecte și măsuri:
 - Construirea a două baze salvamont la Borsec și Băile Tușnad din fonduri POR 2016-2020.
 - Continuarea programelor pentru copii și reîmprospătarea echipelor de voluntari.
 - Înființarea serviciilor locale de salvare montană
- *Școala Populară de Artă din județul Harghita*, prin următoarele proiecte și măsuri:
 - Formarea profesională în meșteșugurile tradiționale și în alte profesii lipsă a absolvenților școlilor profesionale (ex: curs pentru dulgheri, sculptură în lemn, broderie, croitorie)
 - Crearea unui portal pentru absolvenții școlilor profesionale care vizează pregătirea lor în meșteșugurile tradiționale și în alte profesii lipsă cerute de piața muncii.
- *Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Harghita*, prin următoarele măsuri:
 - Extinderea și eficientizarea activităților de orientare profesională, ajustată la nevoile fiecărui nivel de educație și predare.
 - Contribuție la îndeplinirea obiectivelor asumate prin planul de acțiune pentru dezvoltarea formării profesionale din județul Harghita, pentru perioada următoare
 - Promovarea și susținerea educației profesionale în județ.

- *Biblioteca Județeană "Kăjoni János"*, prin următoarele măsuri:
 - Lărgirea activității instituției de centru de formare pentru adulți, prin acreditarea unor programe de perfecționare, respectiv includerea competențelor antreprenoriale în programul cursurilor.
 - Continuarea cursurilor pentru adulți, în consens cu obiectivele educației permanente.

Obiectivul prioritar 3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei regenerabile

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> • Direcția Generală Patrimoniu • Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice • Instituții subordonate : Serviciul Public Salvamont Harghita • Asociații: ADI „CIOMAD- BALVANYOS", ADI Harghita, ADI Călimani – Giurgeu, ADI Munții Harghita, A.D.I. „S.I.M.D. Harghita" 	Gradul de colectare selectivă a deșeurilor la nivelul județului			
	<ul style="list-style-type: none"> • Unitate de măsură: % • Sursa date: Agenția pentru Protecția Mediului, companiile deținătoare a serviciilor de salubritate. 			
	Valoarea de referință (2015)	-	Valoarea țintă (2020)	16%

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 3.4:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
3.4.1 Protecția mediului și reducerea riscurilor de poluare	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. de proiecte implementate pentru protecția mediului • Suprafața habitatelor naturale pentru care s-au realizat acțiuni de conservare sau protecție a biodiversității 	<ul style="list-style-type: none"> • CJ Harghita / ADR Centru • Institutul Național de Statistică
3.4.2 Gestionarea eficientă a deșeurilor	<ul style="list-style-type: none"> • Cantitate de deșeuri colectate selectiv • Cantitate de deșeuri reciclate • Gradul de acoperire a populației la serviciile de salubritate 	<ul style="list-style-type: none"> • Agenția Județeană pentru Protecția Mediului • Institutul Național de Statistică
3.4.3 Valorificarea resurselor alternative de energie	<ul style="list-style-type: none"> • Cantitate de biomasă forestieră și agricolă utilizată • Ponderele energiilor regenerabile în consumul total de energii • Cantitatea de energie electrică utilizată pentru iluminatul public • Nr. de proiecte de în domeniul eficienței energetice pentru clădiri publice • Nr. de proiecte de valorificare a surselor de energie regenerabilă depuse/ implementate 	<ul style="list-style-type: none"> • CJ Harghita • Autorități de Management • ANRE • S.C. Electrica Furnizare S.A.

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea
"Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020"

RomActiv
Business Consulting

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
3.4.4 Stații de încărcare electrice de masini	<ul style="list-style-type: none"> Nr. stații de încărcare auto în municipiile județului Nr. masini electrice înregistrate în județ 	<ul style="list-style-type: none"> Agentia Județeană pentru Protecția Mediului RAR S.C. Electrica Furnizare S.A.

Cu privire la atingerea obiectivului prioritar 3.4, Consiliul Județean Harghita, prin aparatul propriu, își asumă că:

- Va monitoriza și va sprijini proiecte în județul Harghita, privind respectarea legislației europene pentru protecția mediului, prin acțiuni ale direcțiilor subordonate, precum:
 - Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice*, prin următoarele acțiuni:
 - Promovarea utilizării durabile a patrimoniului natural și cultural din zonele implicate, prin turism lent, verde și sănătos, în scopul de a proteja și conserva aceste resurse locale (programul Danube)

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- Operatorii de salubritate pentru gestionarea eficientă a deșeurilor;
- Comunitatea civilă și entitățile publice sau private, pentru colectarea deșeurilor, pentru valorificarea resurselor alternative de energie sau pentru alte acțiuni care vizează protecția mediului înconjurător ;
- Serviciul Public Salvamont Harghita*, prin următoarele proiecte și măsuri:
 - Dotarea bazele de salvamont existente cu instalații de energie verzi în cadrul fondurilor POR 2016-2020.
- Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară, pentru acțiuni care vizează protecția mediului înconjurător :
 - ADI „CIOMAD- BALVANYOS”*, prin măsuri de acțiune precum:
 - Realizarea unor proiecte privitoare la protecția mediului din zona respectivă;
 - Obținerea unei clasificări de interes internațional pentru zonă (arie naturală protejată inclusă în Rețeaua europeană și membru în Rețeaua mondială a Geoparcurilor - Global NetWork of National Geoparks) sub egida UNESCO
 - Conservarea, protejarea, promovarea și valorificarea patrimoniului natural al zonei prin susținerea și realizarea de materiale promoționale (publicații, broșuri, pagină web)

- *ADI Harghita*, prin măsuri de acțiune precum:
 - Pregătirea și promovarea la toate nivelurile proiecte pentru dezvoltare regională de interes comun în domeniul protecției și refacerii mediului;
 - Realizarea și popularizarea studiilor asupra ariilor naturale protejate și dezvoltarea unor programe referitoare la activitățile sustenabile în ariile naturale protejate
- *ADI Călimani – Giurgeu*, prin măsuri de acțiune precum:
 - Identificarea, realizarea și implementarea de proiecte la nivelul unităților administrativ-teritoriale care fac parte din asociație în domeniul mediului
 - Crearea condițiilor necesare pentru protecția și conservarea mediului
- *ADI Munții Harghita*, prin măsuri de acțiune precum:
 - Promovarea tehnologiilor nepoluante și a soluțiilor durabile de reducere a poluării
- *A.D.I. „S.I.M.D. Harghita”*, prin măsuri de acțiune precum:
 - Elaborarea planului, metodologiilor de funcționare și punerea în funcțiune a sistemului de management integrat al deșeurilor din județul Harghita
 - Realizarea activităților de diseminare, mediatizare și conștientizare al importanței colectării selective al deșeurilor și al modului de funcționare al întregului sistem de management al deșeurilor.

Consiliul Județean Harghita

Obiectivul prioritar 3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber

Responsabili	Indicatori de evaluare			
<ul style="list-style-type: none"> Direcția Generală Patrimoniu Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice Direcția generală investiții Instituția Arhitect Șef Instituții subordonate CJ: Centrul Cultural Județean Harghita, Centrul Județean Pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, Editura Harghita, Editura Harghita Nepe, Școala Populară de Artă, Biblioteca Județeană "Kăjoni János", Centrul Cultural și de Arte Lăzarea Asociații: ADI Harghita, ADI Munții Harghita, ADI Călimani – Giurgeu, ADI "Ciomand Balványos" 	Nivelul de calitate a vieții cetățenilor prin prisma infrastructurii culturale/artistice/sportive/de petrecere a timpului liber <ul style="list-style-type: none"> Unitate de măsură: % Sursa date: CJ Harghita (sondaj de opinie / studiu) 			
	Valoarea de referință (2015)	-	Valoarea țintă (2020)	40%

Indicatori de monitorizare pe axe specifice în cadrul Obiectivului prioritar 3.5:

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
3.5.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de obiective de patrimoniu conservate / protejate Nr. de proiecte de investiții depuse ce vizează reabilitarea patrimoniului cultural al județului Nr. de proiecte de investiții implementate ce vizează reabilitarea patrimoniului cultural al județului 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita Autorități de Management
3.5.2 Dezvoltarea programelor cultural-artistice de promovare a culturii și tradițiilor locale	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de programe / evenimente cultural – artistice derulate Nr. de unități culturale construite / reabilite 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita
3.5.3 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de centre destinate petrecerii timpului liber create / modernizate 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita

Consiliul Județean Harghita

Servicii de consultanță în elaborarea
"Strategiei de Dezvoltare Generală a județului Harghita pentru perioada 2015 – 2020"

RomActiv
Business Consulting

Axa specifică	Indicatori de monitorizare	Instituții (Surse indicatori)
	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de proiecte de investiții depuse ce vizează realizarea, extinderea și reabilitarea spațiilor verzi Nr. de proiecte de investiții implementate ce vizează realizarea, extinderea și reabilitarea spațiilor verzi 	<ul style="list-style-type: none"> Autorități de Management
<p>3.5.4 Dezvoltarea infrastructurii sportive și a programelor competiționale</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nr. centre sportive create / modernizate Nr. de proiecte de investiții depuse ce vizează realizarea, extinderea și reabilitarea infrastructurii sportive județene Nr. de proiecte de investiții implementate ce vizează realizarea, extinderea și reabilitarea infrastructurii sportive județene 	<ul style="list-style-type: none"> CJ Harghita Autorități de Management

Cu privire la atingerea obiectivului prioritar 3.5, Consiliul Județean Harghita își asumă că:

- Va monitoriza și va sprijini proiecte în județul Harghita, privind respectarea legislației europene pentru protecția mediului;
- Va continua implementarea programelor anuale care vizează activități culturale și de petrecere a timpului liber :
 - Direcția generală programe, proiecte și achiziții publice:*
 - Programul general de finanțare nerambursabilă a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale al județului Harghita
 - Programul special de finanțare nerambursabilă a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale ale comunității românești
 - Programul de sprijinire a culturii și vieții sociale a romilor
 - Programul CreArt- Network of Cities for Artistic Creations;
 - Implementarea proiectului CD-ETA („Collaborative Digitization of Natural and Cultural Heritage" "Digitalizarea patrimoniului natural și cultural în colaborare");
 - Programul special de finanțare nerambursabilă a porturilor populare și tradiționale
 - Programul de sprijinire a dansului și a obiceiurilor populare din județul Harghita
 - Programul anual de sprijinire a cultelor religioase recunoscute de lege care își desfășoară activitatea în județul Harghita
 - Programul de cooperare al Consiliului Județean Harghita în vederea sprijinirii unor activități ale cultelor religioase

- Programul Terenuri de joaca;
- Implementarea proiectelor câștigătoare dintre cele aflate în curs de evaluare, având următoarele tematici:
 - comemorarea revoluției din 1956 (Europa pentru Cetățeni), drepturile și obligațiile minorilor în UE (Europa pentru Cetățeni), integrarea companiilor de tip cross-generation (Interreg Europe), Consolidarea achizițiilor publice de soluții și produse inovatoare (programul Danube)
 - conservarea patrimoniului cultural intangibil European (Interreg Europe), Dezvoltarea durabilă a siturilor de patrimoniu natural și cultural și patrimoniul turistic active, (programul Danube)
- *Instituția Arhitect Șef:*
 - Săpături arheologice în județul Harghita - contribuție financiară la cercetările arheologice efectuate de muzeele celor patru regiuni ale județului (Ciuc, Odorhei, Gheorgheni și Toplița)
 - Imaginea Satului Harghitean - continuarea inventarierii patrimoniului construit, identificarea obiectivelor construite valoroase.
 - Protejarea Monumentelor Istorice - continuarea finanțării lucrărilor de cercetare, protejare/reabilitare a monumentelor istorice
 - Porți secuiești - continuarea colaborării cu Asociația Pentru Județul Harghita în vederea derulării programului de protejare, conservare, reabilitare a porților tradiționale.
 - Dezvoltarea și implementarea strategiei și continuitatea programului pentru protecția monumentelor istorice
 - Dezvoltarea și implementarea strategiei pentru ocrotirea patrimoniului construit și a programului de ocrotirea imaginea satului Harghitean
- Va continua implementarea programelor anuale care vizează activități de sprijinirea a sportului și activitățile de tineret:
 - Programul de sprijinire a sportului din județul Harghita
 - Programul anual de finanțare a activităților de tineret din județul Harghita
 - Programul "Ziua națională a tineretului"

În vederea unei bune implementări a strategiei de dezvoltare a județului, o importanță majoră o vor avea o serie de măsuri implementate de alți actori la nivelul județului, respectiv:

- Instituțiile responsabile cu promovarea și susținerea patrimoniului cultural la nivel de județ, precum :

- *Centrul Cultural Județean Harghita*, prin măsuri precum:
 - Continuarea organizării și promovarea pe scară mai largă a evenimentelor tradiționale de renume ale instituției, cum ar fi Zilele Ținutului Secuiesc, serbarea Lăsatei Secului, Festivalul de Muzică Veche, prin programul local de creare a destinației, și a organizării programelor culturale regionale remarcabile (întâlnirea tarafurilor populare din Transilvania, Csurdongolo), respectiv crearea unor evenimente culturale speciale
 - Contribuția la dezvoltarea identității culturale județene, respectiv dezvoltarea comunităților locale prin programele derulate
 - Organizarea întâlnirilor pentru experți în activități culturale, în domeniul managementului cultural
 - Coordonarea activităților de implementare a Strategiei Culturale a județului Harghita pe perioada 2013-2020 și elaborării programelor anuale ale instituțiilor culturale aflate în subordinea GH
 - Contribuția la stabilirea obiectivelor asumate prin planurile manageriale ale instituțiilor culturale aflate în subordinea CJH
 - Promovarea imaginii de coordonator și centru metodic cultural în județ, prin campanii media și online
 - Întocmirea unei proceduri de asigurare a calității în instituțiile culturale, la nivel județean.
 - Acreditarea unei formări de management cultural
 - Formarea agenților culturali în domeniul economic, în conformitate cu obiectivele Strategiei, prevăzute prin aria de dezvoltare referitoare la crearea sinergiilor între sectoare
 - Sprijinirea consumului cultural conștient prin programele tematice organizate: programe culturale în zonele rurale, programele ceangăești, respectiv programele organizate în colaborare cu autoritățile locale
 - Organizarea în continuare a programelor de filme și foto, cu scopul încurajării și sprijinirii proceselor inovative,
 - Organizarea de întâlniri, formări, workshopuri cu scopul de a contribui la însușirea managementului cultural de către actorii culturali din județ
 - Continuarea organizării competițiilor și concursurilor anuale, focusate pe o tematică anume și organizarea dezbaterilor pe marginea tematicii respective (2017 — anul talentelor, 2018 - anul relațiilor interjudețene)
 - Organizarea conferințelor și forumurilor în domeniul managementului cultural

- *Centrul Județean Pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Harghita*, prin măsuri precum:
 - Consolidarea programelor de promovare a culturii și tradițiilor specifice zonelor din județul Harghita
 - Promovarea regândirii și reutilizării simbolurilor și caracteristicilor artistice populare, prin programe de formare și conștientizare destinate fiecărei generații;
 - Editarea și promovarea publicațiilor de specialitate în cadrul instituției
 - Promovarea activității caselor-muzeu din județul Harghita, prin organizarea programelor culturale destinate creșterii numărului vizitatorilor, a promovării acestora ca și destinație turistică culturală.
 - Promovarea valorilor culturale locale, întărirea identității culturale locale și organizarea schimburilor de valori culturale în localitățile din județul Harghita, prin programe destinate fiecărei grup de vârstă și categoriei sociale;
 - Promovarea contribuției la accesul egal al locuitorilor la serviciile și ofertele culturale din județ;
 - Lansarea programelor de cercetare și documentare a stadiului actual al tradițiilor și al creației populare specifice fiecărei zone etnofolclorice al județului, sprijinirea cercetărilor științifice, ONG-urilor în domeniul artelor populare și dezvoltarea bazelor de date despre grupurile culturale și artistice din județ.
 - Coordonarea metodologică a activităților așezămintelor culturale de nivel județean: cămine culturale, case de cultură.
 - Lansarea proiectelor de formare continuă, destinate adulților, care vor să însușească cunoștințe privind cultura tradițională, prin programe de formare de specialitate și calificări.
 - Revitalizarea și promovarea meseriilor și îndeletnicirilor tradiționale și susținerea celor care le practică.
 - Promovarea identității culturale, a simbolurilor comunităților locale și conștientizarea valorilor culturale tradiționale
 - Organizarea în parteneriat a festivalurilor pentru tineret, a evenimentelor culturale și de păstrare a tradițiilor gastronomice.
 - Organizarea și sprijinirea întâlnirilor și spectacolelor de teatru amator, sprijinirea grupurilor artistice.
 - Organizarea taberelor de creație, foto, actorie, meșteșuguri și meserii, cu scopul conștientizării valorilor culturale
- *Serviciul Public Salvamont Harghita*, prin următoarele proiecte și măsuri:
 - Continuarea construirii traseelor de ciclism montan și reabilitarea traseelor turistice și a traseelor de escaladă.

- *Editura Harghita*, prin măsuri precum :
 - Continuarea redactării publicațiilor proprii și promovarea lor pe plan național și internațional
 - Lărgirea activității Editurii și distribuția publicațiilor proprii în localitățile izolate din județ
 - Promovarea publicațiilor și a materialelor de diseminare a activității culturale prin platforme online și mijloace electronice
 - Organizarea taberelor pentru scriitori și a conferințelor științifice în domeniile de management cultural
 - Promovarea literaturii contemporane și a activității tinerilor profesioniști în domeniu, organizarea de concursuri pentru elaborarea reportajelor literare sau tematice
 - Editarea și publicarea noilor volume ale seriei Szekely Konyvtár
- *Editura Hargita Nepe*, prin măsuri precum:
 - Consolidarea activității și rolului în informarea și consultarea populației a Ziarului "Hargita Nepe" și a Studioului Harghita
 - Eficientizarea cheltuielilor de funcționare al instituției, atragerea surselor de finanțare externe și venituri proprii
 - Lărgirea programelor privind editarea și tipărirea publicațiilor lunare tematice și cărților editate periodic.
 - Organizarea unor evenimente culturale în comunități locale, cu scopul promovării ofertei culturale a instituției, precum și contribuiri la consumul conștient de cultură a populației.
- *Școala Populară de Artă din județul Harghita*, prin măsuri precum:
 - Dezvoltarea activităților de formare profesională cultural-artistică a instituției, bazată pe nevoile grupelor țintă vizate completând programele de studii cu module de dezvoltare a competențelor antreprenoriale ;
 - Colaborare cu corurile religioase și fanfare din județ și organizarea festivalurilor corale ;
 - Crearea cadrului pentru copii talentați pentru a se prezenta publicului din județ și promovarea județului prin organizarea participării talentelor la diferite evenimente din țară și străinătate în domeniile acoperite de Școala Populară de Artă.
- *Biblioteca Județeană "Kăjoni János"*, prin :
 - Continuarea activității de digitalizare a fondului de documente ;
 - Sprijinirea activităților culturale din localitățile mici și izolate din județul Harghita, prin programe de colaborare cu bibliotecile locale, cadre didactice sau organizații culturale;

- Păstrarea și diseminarea valorilor culturale locale și regionale (ofertă de lectură, manifestări culturale, activități în timpul liber);
- Lărgirea funcțiilor de bibliotecă, a funcțiilor de management a bazelor de date ale instituției și realizarea unui portal web cu bazele de date accesibile on-line ;
- Inițierea serviciilor inovatoare de consum cultural (promovarea materialului prin format electronic, platforme e-learning, etc);
- Continuarea programelor de promovare și stimulare a lecturii, în rândul publicului tânăr ;
- Lansarea cooperărilor strategice pe bază de proiecte cu parteneri actuali și noi instituții ;
- Campanii de promovare tematice cu scopul conștientizării valorilor culturale ;
- Contribuție la identificarea și listarea valorilor tezaurului cultural al județului Harghita.
- *Centrul Cultural și de Arte Lăzarea, prin :*
 - Continuarea programului de promovare a artelor vizuale, prin
 - Continuarea evenimentelor tematice tradiționale ale instituției, cum ar fi întâlnirea bianuală a scriitorilor maghiari din România, sau conferința anuală a ziariștilor maghiari din România
 - Program de restaurare și utilizare al Castelului Lazăr, cu scopul valorificării culturale și turistice a monumentului, în colaborare cu Fundația Sfântul Francisc
 - Continuarea programelor destinate tinerilor și tinerilor artiști, prin organizarea universității de vară de arte pentru elevi și studenți, respectiv crearea din venituri proprii a unui fond de burse, pentru artiștii plastici tineri și organizarea taberei de corectură pentru elevii talentați
 - Contribuția la obiectivul Strategiei Culturale a județului Harghita privind elaborarea programului intersectorial cultură-turism, prin elaborarea concepției turismului cultural pe termen de trei ani și roiul instituției în îndeplinirea acestuia
 - Sprijinirea consumului conștient de cultură, prin elaborarea și contribuția instituției la programul ambasadur cultural județean.
 - Diseminarea valorilor culturale județene prin pregătirea unei propuneri pentru portret cultural din rândul artiștilor plastici locali.
 - Realizarea brandului cultural Lăzarea, încadrat în brandul cultural regional și județean, în colaborare cu instituții și organizații, grupuri culturale locale și din județ.
 - Digitalizarea și promovarea materialului artistic, a publicațiilor proprii și a materialului de arte populare

- Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară, precum :
 - *ADI Harghita:*
 - Pregătirea și promovarea la toate nivelurile proiecte pentru dezvoltare regională de interes comun în domeniul cultural;
 - Participarea în parteneriat cu instituțiile din județul Harghita în proiecte legate de circuitul cultural internațional.
 - *ADI Munții Harghita :*
 - Organizarea și participarea la competiții sportive specifice.
 - Identificarea și amenajarea zonelor turistice cu potențial de includere în circuitul internațional al sporturilor de iarnă și montane.
 - Desfășurarea activității de amenajare și întreținere a traseelor turistice montane, realizarea pistelor de biciclete
 - Desfășurarea activității de amenajare, întreținere și management a traseelor și pârtiilor de schi, respectiv a bazelor aferente altor discipline sportive sau de agrement și a unor unități de cazare montană precum și coordonarea activității acestora
 - Afilierea la federații de profil sau asocierea cu alte asociații de profil în vederea constituirii unor federații
 - *ADI Călimani – Giurgeu:*
 - Promovarea și conservarea patrimoniului cultural;
 - Dezvoltarea piețelor de produse agro-alimentare, ecologice, meșteșugărești și tradiționale
 - Realizarea unui sistem de sprijinire a inițiativelor culturale, sportive și de tineret.
 - *ADI „CIOMAD- BALVANYOS”:*
 - Identificarea și amenajarea unor zone cu potențial turistic pentru a fi incluse în circuitul național și internațional al sporturilor de iarnă și de agrement;
 - Promovarea județului prin sport (ciclism), realizare piste pentru cicloturism, desfășurarea unor activități de amenajare și întreținere a traseelor turistice montane din zona Ciomad-Balvanyos.